

PRED TISOČLETNICO GORICE

...villā quae Sclavorum lingua Goriza

vocatur (naselje, ki se v slovenskem jeziku imenuje Gorica). Tako je zapisal Oton III. Saški, cesar Nemško-rimskega cesarstva leta 1001, ko je v znanem dokumentu podaril takratnemu oglejskemu patriarhu Johannesu polovico Solkana in polovico prej omenjenega takrat še malega goriškega naselja. Vsekakor je ta zgodovinski dokument prva uradna omemba Gorice, in to še zlasti s slovenskim imenom.

Prihodnje leto (2001) bo vsekakor za goriško zgodovino in današnje mesto zelo pomembno, ker se bomo spominjali prav te važne obletnice. Millennium - tisočletje, že zelo rabljen izraz tudi ob nedavnem prehodu iz drugega v tretje tisočletje. Gotovo pa bo vse to Gorica - in tudi Nova Gorica - zelo slovesno praznovala. Kaj lahko zaenkrat zapišemo o tisočletnici?

Gorico še danes karakterizira starodavni grad nad mestom na griču, po katerem je mesto tudi dobilo svoje ime (gorica - mala gora). Ta zgodovinski simbol je vsekakor zgodovinska priča dejanja in nehanja prebivalcev mesta, ki so bili že od začetka narodnostno mešani.

S potezo ostro je v neba modrino / začrtal pozni mrak gradu obrise, / da veličasten in mogočen zdi se. / Temotna luč se sveti skozi lino. Tako je goriška pesnica slikovito označila to goriško trdnjavo, kjer se je še po zadnji vojni bil boj za naše pravice (tu je namreč tudi zasedal goriški občinski svet). Grad, ki je med drugim videl tolminske puntarje, zaprte v njegovih ječah, ko so čakali na izvršitev smrtno obsodbe. Tako takrat - kot danes - še v Gorici in drugje v goriški stvarnosti in še se boj za pravdo v njih zrcali, kar simbolično opozarja na grajske prostore. Nekoč je bil ta boj za socialno pravičnost, danes za uradno priznanje slovenske manjšine na Goriškem oz. v Italiji.

Pred kratkim so se zbrali na goriškem Travniku štandrediški prebivalci, goriški občani, in manifestirali za svoje ozemeljske pravice. Ali ne spominja vse to vsaj v prenesenem pomenu na nekdanji tolminski punt in na mogočno manifestacijo Slovencev iz naše dežele leta 1984?

V Gorici se danes že snujejo razne pobude za kar se da primerno proslavo tisočletnega jubileja mesta. Med temi so predvsem kulturne iniciative, zlasti zgodovinski posveti, monumentalne knjižne izdaje o Gorici, prireditve, razstave itd. Tudi s slovenske strani. Vse to bodo gotovo še v tem času dopolnili razni umetniki - književniki, glasbeniki in slikarji - in tako kar se da blesteče proslavili ta goriški jubilej.

Kaj pa danes? Gorica je v slovenski stvarnosti igrala veliko vlogo. Med 19. in 20. stoletjem je bila gotovo eno od glavnih slovenskih središč, ki je bilo znano daleč naokrog. Slovenski goriški zgodovinar je nekje zapisal, da so npr. v začetku 20. stoletja slovenske razmere v Gorici bolje poznali v Sankt Petersburgu kot v Ljubljani ali v Avstriji sami. Danes ni več tako. Gorica je še vedno živahen kulturni in narodni center Slovencev v Italiji, pozna pa se, da je po drugi svetovni vojni izgubila velik del svojega slovenskega zaledja.

Marsikdo danes sanja o eni sami Gorici, ki naj bi jo izražali skupno obe dosedanjim obmejni mesti, Gorica (ne stara) in Nova Gorica. Ne vemo, koliko je to lahko resnična možnost oz. le utopija. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo naj bi meje izginile. Dokler pa v Evropi obstajajo suverene države, meje so in ne izginejo kar tako. To velja tako za prehod iz Francije v Nemčijo ob Renu pri Strasbourgu, kot velja še bolj za mejo med Italijo in Slovenijo ob soških bregovih danes. Bodimo torej realisti in ne utopisti, saj bi verjetno prav v našem primeru prej izgubil svojo identiteto v skupnem mestu slovenski del kot pa italijanski...

ANDREJ BRATUŽ

OB ZATIKANJU Z NAŠO ZAŠČITO

NAM OSTANE SAMO ŠE DOSTOJANSTVO?

Kljub neprijetnemu odlaganju sprejemanja zaščitnega zakona v rimskem parlamentu nam manjšini ne preostane drugega, kot da pri svojih naporih vztrajamo in

poskušamo napraviti vse, da bi bil zakon sprejet, in to v kar najboljši obliki. Ob ravnanju je preložena na marec, toda nekateri opozarjajo, da bi utegnili biti zaradi aprilskih deželnih voli-

JANEZ POVŠE

tev pomaknjena v april ali celo maj, pojavili pa so se glasovi, ki resno dvomijo sploh v sprejetje našega zaščitnega zakona.

Dejstvo je, da kot manjšina nezasluženo doživljamo zares obremenjujoč način postopanja z nami. Ne bi hoteli biti črnogledi, toda celotna zadeva je v tolikšni meri na robu, da se velja spomniti izhoda v sili, namreč dostojanstva, ki nam v vsakem primeru ostane. Desetletja smo kljub ustavni obljubi brez zaščite in vsled tega nismo nikdar moteče dvignili svojega glasu. Bili smo in smo še zares potrpežljivi, razumevali smo. Vedno in ob

vsaki priložnosti smo upoštevali te ali one težave večinskega naroda in jih razumeli. Da je bilo in je to naše razumevanje zares veliko, pričča Trst, ki je s svojim razumevanjem Haiderja spravil v težave celo italijansko vlado, Trst torej, ki smo ga pri predlaganju ravni zaščitnega zakona morali vselej upoštevati. Res smo napravili vse, česar ne bi vsakdo napravil, bili smo in smo vzgledni državljanji države večinskega naroda, v bistvu smo se odrekli marsikateri zahtevi prav v prid boljših razmer znotraj samega večinskega naroda. Ob vsem tem ne bi bilo zasluzeno, ko bi se zaradi načina postopka sprejemanja zakona čutili sicer upravičeno prizadete ali da bi bili v primeru nesprejetja - za kar iskreno upamo, da se ne bo zgodilo - celo oropani svoje manjšinske in tudi človeške vrednosti.

STRAN 2

PISMO PRESEDNIKOMA



Ko jemljem na znanje vaš napovedani obisk fojbe pri Bazovici in Rižarne pri Sv. Ani, vas želim opozoriti na naslednja dejstva: razen teh pomnikov in simbolov trpljenja naše področje pozna tudi druge pomembne kraje, ki spominjajo na strabote iz prve polovice prejšnjega stoletja.

Se pred nacizmom in komunizmom sta slovenska in brvaška skupnost od 20. let dalje bili žrtev savojsko-fašističnega etničnega čiščenja. Ko torej sprejemate vabilo na obisk simbola žrtev nacizma in komunizma, ne morete pozabiti na simbole trpljenja fašističnega režima.

Zato vas vabim, da obiščete tudi te in tako seznanite vse tiste, ki niso imeli priložnosti, da bi bili obveščeni od sredstev obveščanja ali šole, z davkom, ki sta ga morali plačati slovenska in brvaška narodna skupnost v Trstu in Furlaniji-Juljski krajini v temnih letih fašizma in druge svetovne vojne.

Eden od krajev tega trpljenja je spomenik četverici mladih slovenskih protifašistov, obsojenih od prvega Posebnega fašističnega sodišča in ustreljenih leta 1930. Spomenik je pri Bazovici in je med drugim simbol prvega protifašizma v Evropi.

Imamo tudi strelišče na Opčinah, kjer so bili leta 1940 ustreljeni nadaljnji štirje slovenski protifašisti, prav tako obsojeni od Posebnega sodišča, in tudi sedemdeset talcev, žrtev fašistične represalije med drugo svetovno vojno.

V zadnjih tednih je Evropska zveza večkrat podčrtala, da so vrednote demokracije in protifašizma temelj skupnosti evropskih narodov, republika Italija pa je ena ustanoviteljic te skupnosti. Zato menimo, da bi vaš obisk omenjenih spomenikov mogel na verodostojen in pomemben način poudariti aktualnost teh neminljivih vrednot.

DR. ANDREJ BERDON
DEŽELNI TAJNIK SLOVENSKE SKUPNOSTI

Pismo je bilo naslovljeno na predsednika republike Carla Azeglia Ciampija in predsednika vlade Massima D'Alema ob napovedi njunega obiska v Trstu.

JANEZ PAVEL II. IN ARAFAT

ZGODOVINSKI DAN ZA PALESTINCE

DRAGO LEGIŠA

V Vatikanu sta se 17. t.m. srečala papež Janez Pavel II. in predsednik Organizacije za osvoboditev Palestine Yasser Arafat. Ob tej priložnosti je bila podpisana pomembna listina, s katero Sveti sedež dejansko prizna bodočo palestinsko državo. Listina je napisana v angleškem jeziku, vsebuje pa tudi kratek odstavek v arabskem jeziku. V listini lahko med drugim beremo, da je "pravična ureditev vprašanja Jeruzalema, ki naj temelji na mednarodnih resolucijah, temeljne važnosti za pravičen in trajen mir na Bližnjem vzhodu: enostranski ukrepi in enostranske odločitve pa so moralno in pravno nesprejemljivi". Podpisnika listine se zato za-

vzemata "za poseben in mednarodno zajamčen status Jeruzalema". Takšen status naj "vsem zavaruje svobodo vere in svobodo vesti"; tri monoteistične veroizpovedi (krščanska, judovska in muslimanska) in njihove ustanove ter verniki naj bodo enaki pred zakonom. Jeruzalemu naj takšen status zavaruje njegovo identiteto in sveto vlogo mesta ter vesoljni značaj njegove kulturne in verske dediščine; zavaruje naj svete kraje in prost dostop do teh krajev in svobodne obrede; v svetih krajih naj ostane v veljavi sedanji režim. Podpisnika vatičanske listine se tudi zavzemata za uresničenje vseh "legitimnih pričakovanj palestinskega ljudstva".

STRAN 2

02 Drago Legiša
"SREDI ŽIVLJENJA", A KAKŠNEGA?

02 Milan Gregorič
DEMONSTRACIJA LICEMERSTVA

07 Danijel Devetak / pogovor
PRIMOŽ HVALA O KULTURNEM DVIGU...

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIMO NOVE NAROČNIKE.

03 Drago Legiša / intervju
EGIDIJ VRŠAJ

08 Ivan Žerjal
HAIDER, CIAMPI IN NEDOSLEDNOST...

05 Jurij Paljk
NADŠKOF DE ANTONI O MISIJONIH

10 Iva Koršič
ISKREČE SE ZDRAHE...

06 TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

14 pogovor
BENI KOSIČ O GORIŠKI MALI TRGOVINI

07 Andrej Bratuž
FILOZOF GIORDANO BRUNO

15 Igor Cotič
USPEŠNO KOLO NAŠIH ODBOJKARJEV



VEDNO BOLJ V ZNAMENJU VOLITEV

Na delo italijanskega parlamenta vedno bolj vplivajo priprave na deželne volitve 16. aprila in na referendum 21. maja. V tej zvezi so še najbolj aktivni voditelji skupin in struj, ki so povezane v *Polu svoboščin*, v prepričanju, da bi uveljavitev na deželnih volitvah morda bila odločilna za zmago na državnoborskih volitvah prihodnje leto. Zmaga bi namreč pomenila prevzem oblasti v državi. V ta na-

men so se Berlusconi, Fini in Casini ter Buttiglione že spoznavali z Bossijem, da bi si zagotovili glasove Severne lige. V teku so tudi pogovori s Pannello in Emmo Bonino, ki predstavljata radikalce. Tu pa se zatika, saj imata katoličana Casini in Buttiglione hude pomisleke, kar zadeva volilno zavezništvo z ljudmi, ki zagovarjajo splav in pravico do uživanja mamil, četudi v nekoliko omiljeni obliki, oz. se z

radikalci razhajajo na mnogih za življenje važnih področjih. Zlasti Berlusconi pa nima pomislekov, saj pravi, da je vsak glas važen za zmago na volitvah in za poraz "komunistov in sopotnikov", ki zdaj vodijo Italijo. Mož je ohranil besednjak, ki je bil značilen za obdobje hladne vojne.

Tudi vladna večina se seveda pripravlja na dve volilni preizkušnji in na referendum. V tem taboru ni več videti takšne enotnosti kot pred političnimi volitvami leta 1996, ko je zmagala *oljka*, in je Prodi postal predsednik vlade. Njegovemu nasledniku D'Alema ne gre tako gladko, kot si je predstavljal, ko je zasedel vladni stolček. Prodi je prijatelj oz. Demokrati, katerih razpoznavni znak je osliček, bi želeli, da bi že pred deželnimi volitvami določili kandidata za predsednika vlade; podobnega mnenja je ljudska stranka, ki ne bi bila rada ujetnica Levih demokratov, kot ji očitajo zlasti Casini in Buttiglione, da Berlusconi niti ne omenjamo. Vprašanje zase so Cossuttovi in Bertinottijevi komunisti. Medtem ko s prvimi najbrž ne bo prevelikih težav, je Bertinottijevo ravnanje še vedno zagonetno. Videli bomo, če bo tudi v tem taboru prevladovalo stališče, da je za zmago vsak glas dragocen.

DL

■ **SSO IN SKGZ CIAMPIJU**
Predsednika krovnih organizacij Slovencev v Italiji SSO in SKGZ sta 22. t.m. tržaškemu prefektu De Feisu izročila pismo za predsednika republike Ciampija, ki je prišel na obisk v Trst. Pahor in Pavšič v pismu izrekata dobrodošlico predsedniku, nadalje opozarjata na narodnostno, jezikovno in kulturno razčlenjenost in raznolikost Trsta ter poudarjata slovenski doprinos pri ustvarjanju kulture sožitja in splošni rasti mesta ter opozarjata na potrebo po javnem priznanju te vloge. V prvi vrsti pa izražata zaskrbljenost za usodo zaščitnega zakona za slovensko narodnostno skupnost.

"SREDI ŽIVLJENJA", A KAKŠNEGA?

DRAGO LEGIŠA

"Vsi ljudje se pred zakonom rodijo enaki, spoštovanje zakona pa je temelj naše demokracije." Tako je dejal predsednik nemškega zveznega parlamenta (Bundestag) Wolfgang Thierse, ko je prejšnji teden sporočil, da bo Krščanskodemokratska zveza (CDU) morala do 20. marca plačati 36 milijard lir kazni, ker njena bilanca za leto 1998 vsebuje grobe nepravilnosti. Nadaljnjih 5 milijard in pol pa je že prišlo v državne blagajne, ker CDU ni prejela denarnega prispevka, saj so pristojni uradi denarno nakazilo ustavili. To pomeni, da znaša kazneni nič manj kot 41 milijard in 500 milijonov lir. Predsednik Thierse pa je dejal, da je treba še marsikaj razčistiti. Gre zlasti za "darove", ki sta jih prejela Kohl in stranka v Hessnu v zadnjih 10 letih. Bivši kancler pa še vedno noče povedati imen darovalcev, češ da jim je dal častno besedo, da ne bo znil njihovih imen.

Helmut Kohl ni več strankin častni predsednik od 18.

januarja. Priznal je namreč, da se je v obdobju 1993-98 nezakonito steklo v strankine blagajne nad 2 milijona mark. Sodna oblast je zato uvedla preiskavo. Tudi Kohlov naslednik, 57 letni Wolfgang Schäuble, je naposled priznal, da je od trgovca z orožjem Schreiberja prejel sto tisoč mark. CDU pa je končno sama priznala, da je imela tajne bančne račune v tujini. To je sodu izbilo dno. Schäuble je prejšnji teden odstopil tako z mesta strankinega predsednika kot z mesta voditelja parlamentarne skupine CDU-CSU. Sledeča je Krščanskosocialna zveza, ki je še vedno vodilna politična stranka na Bavarskem, na zveznih volitvah pa nastopa skupno s CDU.

Na začetku devetdesetih let smo v Italiji doživeli zlom Krščanskodemokratske stranke (DC) tako zaradi nezakonitega financiranja stranke kot zaradi korupcije marsikaterga njenega predstavnika. Ker je hkrati enaka usoda doletela tudi Socialistično stranko (PSI), se je politična podoba Italije tedaj korenito spremenila. V tem trenutku je težko

predvidevati natančnega razpleta dogodkov v Nemčiji. Primerjava z Italijo se zdi iz mnogih razlogov precej tvegana, morda celo nemogoča. Vse bo v Nemčiji predvsem odvisno od izida deželnih oz. državnoborskih volitev. Vsekakor držijo besede, ki smo jih ničkolikokrat videli na volilnih lepkih ali transparentih. "CDU mitten in Leben" (CDU sredi življenja), so se glasili napisali. Bila je res sredi življenja, toda kakšnega?

Medtem se v Nemčiji že pripravljajo na izvolitev novega strankinega predsednika in novega voditelja parlamentarne skupine CDU-CSU, kar je bil doslej odvetnik Wolfgang Schäuble. Za novega strankinega predsednika naj bi izvolili 45-letno Angelo Merkel, ki je doma z ozemlja nekdanje Vzhodne Nemčije in je že bila ministrica v Kohlovi vladi. Novi predsednik parlamentarne skupine pa naj bi postal 44-letni odvetnik iz Vestfalije Friederich Merz. V zvezni parlament je bil prvič izvoljen leta 1989 in je bil tedaj najmlajši poslanec.

DEMONSTRACIJA LICEMERSTVA

MILAN GREGORIČ

Pred nedavnimi hrvaškimi parlamentarnimi volitvami se je v obmejnem italijanskem tisku, zlasti v tržaškem Piccolu in dnevniku italijanske manjšine La Voce del popolo, razvnela polemika okrog krivice, ki bi naj bila storjena italijanski manjšini na Hrvaškem s tem, da ji je bila onemogočena dvojna volilna pravica. Lahko so namreč le izbirali med glasovanjem za svojega kandidata za zajamčeno mesto v Saboru ali pa za druge kandidate na seznamih političnih strank, za razliko od Slovenije, kjer lahko volijo oba kandidata. Nad Zagreb so se spravili z udarnimi in debelimi naslovi, kot npr.: Zagrebški niet dvojni volilni pravici, Brez dvojne volilne pravice manjšine kaznovane, Protiustavno odrekanje dvojne volilne pravice, itn. Predsednik izvršnega sveta Unije Italijanov (UI) Maurizio Tremul je na tiskovni konferenci na Reki (Il Piccolo, 30.12.1999) sporočil, da proučuje možnost vložitve pritožbe na ustavno sodišče zaradi domnevne protiustavnosti volilnega zakona, ki je manjšinam odrekel dvojno volilno pravico. Sicer pa so predstavniki UI ob vseh mogočih priložnostih protestirali proti tej krivici ter z njo seznanjali javnost in politike v matični državi Italiji. Sam nimam nobenih posebnih zadržkov do dvojne volilne pravice. Izhajam namreč iz spoznanja, da je sleherni manjšina, še zlasti etnična, največkrat neke vrste tragedija. Teja dejstva ne more bistveno spremeniti niti okoliščina, da se lahko posamezni predstavniki manjšine postavijo ob bok svoji veliki matici ter skupaj z njo izsiljujejo svojo pogajalsko šibko domicilno državo. To smo kar nekajkrat doživeli v bližnji preteklosti tudi v Sloveniji. To, kar me najbolj moti v tej glasni in veliki protihrvaški gonji, je predvsem odsotnost sleherne samokritičnosti in skromnosti ter licemerstvo, tako pri predstavnikih UI kot

tudi pri njihovih kričavih zaščitnikih onstran meje. Na to je verjetno mislil tudi Rodolfo Segnan, odgovorni urednik manjšinskega dnevnika, ko je spomnil (La Voce del popolo, 24.12.1999), "da so Hrvaška skupaj s Slovenijo in Romunijo edine države v Evropi, ki so ponudile svojim manjšinam določeno število garantiranih mest v parlamentu". Torej prav nobena od hvalisavih in toliko opevanih zahodnih demokracij ni premogla te velikodušnosti do svojih manjšin. Zato bi morali glasni kritiki z obeh strani meje malo bolj spoštljivo obravnavati Hrvaško. Kajti oboji npr. prav dobro vedo, da nudi Italija v tem oziru svojim manjšinam še manj od Hrvaške, saj jim na nobeni ravni, od občinskih svetov naprej pa do parlamenta, ni uza konila zajamčenih predstavnških mest. Nasprotno, ob tovrstnih zahtevah Slovencev v Italiji, jim od politikov naprej pa vse do profesorjev ustavnega prava v zboru odgovarjajo, da so zajamčena mesta v predstavnških organih ter dvojna volilna pravica protiustavna kategorija. In če je že ta pravica tako sveta in neodtujljiva v Istri, bi moralo podobno veljati tudi v Trstu, mar ne? Zato bi bil velik prispevek k sožitju, ko bi predstavniki UI, ob zavzemanju in obrambi svojega visokega standarda pravic, spomnili svojo matico mimogrede tudi na mnogo bolj beden standard pravic slovenske manjšine. Sledeča namreč ne samo, da nima možnosti niti izbire med "etničnim" in "političnim" kandidatom pri volitvi svojih predstavnikov, ampak je povsem prepuščena na milost in nemilost političnim strankam, če se je usmili in vključijo kakega njenega kandidata na svoje sezname. Nimam nič proti temu, da se predstavniki UI ostro borijo za pravice italijanske manjšine, vendar morajo pri tem ohraniti čut za mero in tudi kanček dostojanstva.

2

ČETRTEK
24. FEBRUARJA
2000

S 1. STRANI

NAM OSTANE SAMO ŠE...

Da bi se čutili prizadete ali celo oropane svoje manjšinske in človeške vrednosti, za to ni nobenega razloga. Upravičeno se lahko zavemo svojega dostojanstva, dobrih namenov in svojih požrtvovalnih prizadevanj. Dostojanstvo, ki nas potrjuje v tisti vrednosti, ki jo resnično imamo in zaradi katere nam človeška cena v nobenem primeru ne more biti odvzeta. Kdo bo rekel, da je takšno dostojanstvo zatočišče poraženih in nemara je na videz res tako. V resnici je dostojanstvo duhovna moč, ki prepreči najhujše, ko bi lahko izgubili dvakrat. Po nezastuženem neuspehu namreč ne bi več verjeli vase ali se celo krivili za napake, ki jih sploh nismo storili. Dostojanstvo je dragoceno tudi zato, ker človeka rešuje samoponiževalne uslužnosti tedaj, kadar drugi niso izpolnili svojih dolžnosti. Dostojanstvo je torej izjemno učinkovita in plemenita samozaščita, kadar so izčrpane vse možnosti.

Možnosti še niso izčrpane in zato, kot rečeno, je treba vztrajati in napraviti vse, da bi bil zaščitni zakon sprejet in to v najboljši možni obliki. Treba je napraviti vse, kar je sploh še mogoče, in upati, da ne bomo zares doživeli dneva, ko bi si rekli: ostane nam le še dostojanstvo.

ZGODOVINSKI DAN...

Gre vsekakor za pomembno izjavo, ki je hkrati opomin Izraelu, da je po mednarodnih resolucijah izraelska zasedba vzhodnega predela Jeruzalema nezakonita. Zelo pomembno je, da je ta izjava del dvostranske listine, ki priznava palestinsko državo, in jo lahko torej primerjamo s temeljno pogodbo iz leta 1993, ki ureja odnose med Vatikanom in izraelsko državo.

Zaradi izjave o posebnem statusu Jeruzalema je listina naletela na velik odpor in nasprotovanje v izraelskih krogih. Slednji so že začeli opozarjati, da utegnejo takšna stališča Svetega sedeža celo motiti obisk papeža Janeza Pavla II. na Bližnjem vzhodu, med drugim v sveti deželi. Obisk je predviden v prihodnjem mesecu. Med Arafatovim obiskom v Rimu so sporočili, da se bo sv. oče ustavil tudi v Jerihu, kar je še posebej vznemljilo izraelske oblasti. Vsekakor je treba papežu Janezu Pavlu II. priznati zelo pogumno držo, saj je spet dokazal, da je nepopustljiv, kar zadeva temeljne človekove pravice, med katere gotovo sodi pravica vsakega naroda do lastne države. Tako je treba tudi razumeti izjavo, ki govori o "legitimnih pričakovanih palestinskega ljudstva".



NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU



FC

INTERVJU / EGIDIJ VRŠAJ

ZA ČLOVEKA DOSTOJEN OBSTOJ!

DRAGO LEGIŠA

Zaradi gospodarskih razprav te naši bralci sicer že poznajo, vendarle ali lahko poveš kaj več o svojem življenju in delu?

O lastnem življenju in delu je težko govoriti in pisati. Sem ekonomist-raziskovalec, specializiran za mednarodne gospodarske odnose, zlasti Vzhod-Zahod.

Izhajam iz rudarske družine, moji starši so pokopani na Nizozemskem. Gre za nekdanje obsežno premogovno področje, ki sega iz Nemčije preko Nizozemske in Belgije v Francijo.

Oton Župančič poje v *Dumi*: "Tam v Vestfaliji, tam so nam izginili..." V prvih tridesetih letih je na Nizozemskem živel in garalo okrog 4 tisoč Slovencev iz vseh slovenskih pokrajin od Primorske do Prekmurja. Koliko je bilo žrtev silikoze z dušljivim jamskim prahom na pljučih ob delu tisoč metrov pod zemljo!

Že kot otrok sem bil tako virtualni evropski državljan: osnovno šolo sem dokončal na Nizozemskem (v holandščini), gimnazijo v Ljubljani (Škofovi zavodi) in univerzo v Trstu (ekonomska fakulteta).

V gimnaziji sem imel velike profesorje (kot sta npr. slovnica dr. Anton Breznik, slavist prof. Jakob Šolar) ter ugledne sošolce (npr. nadškof dr. Alojzij Šuštar, predsednik prvega parlamenta samostojne Slovenije dr. Franc Bučar, pesnika Javoršek in Hribovšek). Moj mentor za doktorsko disertacijo na ekonomski fakulteti v Trstu pa je bil prof. Mario Arcelli, ekonomski svetovalec več italijanskih vlad in zdaj rektor znane rimske univerze Luis.

Med vojno sva bila s prof. Šolarjem zaprti v jetnišnici gestapa na Miklošičevi cesti 9 v Ljubljani. To je razvidno tudi iz *Dosjeja Müller*, to je iz arhiva o zasliševanju gestapovca in likvidatorja Müllerja, katerega so Angleži leta 1945 v Avstriji aretirali in izročili jugoslovanskim oblastem.

Zapore na Miklošičevi cesti 9 je za gestapom prevzela Ozna (Udba) ter je bilo tamkaj takoj po vojni zaprtih tudi več Primorcev, med njimi znani antifašisti dr. Slavko Tuta, katerega so fašisti leta 1941 na 2. tržaškem procesu obsodili na 30 let ječe. Skupaj z dr. Tuto je bil zaprt v jetnišnici Ozne olimpijski prvak Leon Štukelj.

Pretrsljive Tutove spomine *Cena za svobodo* o ječah v Italiji in v Ljubljani je lani objavila Goriška Mohorjeva družba. S Slavkom Tuto sva bila kasneje dolga leta kolega na Radiu Trst.

Glede znanstvenega dela naj mi bo dovoljeno spomniti, da sem doslej objavil osem pravno-ekonomskih knjig. Šesto in sedmo knjigo na primer je izdala ena najbolj znanih italijanskih založb za ekonomske in pravne vede, to je Založba Franco Angeli v Milanu. Osmo knjiga, *Jubilej 2000 (Moderna ekonomika - Krščanska sociala - Narodne manjšine)* pa je lani izšla pri koprskem *Ognjišču*, ki je najbolj bran slovenski mesečnik.

Knjige so naslednje: *Gospodarsko sodelovanje Italija-Jugoslavija*

Dr. Egidij Vršaj, prijatelj in sodelavec našega tednika, se je dolgo izmikal pogovoru, češ da raje piše kot odgovarja radovednemu časnikařu. Po zadnji knjigi Jubilej 2000 je vendarle privolil na intervju, pri čemer pa, kot bodo bralci brž videli, se ni zatajil, saj je svoje ogromno znanje kar "stresal iz rokava". Za trud se mu seveda lepo zahvaljujemo.

(1970); *Gospodarsko sodelovanje Alpe-Jadran* (1975); *Mednarodno gospodarsko sodelovanje Vzhod-Zahod in Sever-Jug* (1979); *Gospodarska Jugoslavija po Titu* (1981); *Novi svetovni gospodarski red in izziv 1992* (1988); *Republika Slovenija med Evropo in Balkanom* (1993); *Mitteleuropa 2000 in nova "Ostpolitik" Italije* (1997); *Jubilej 2000* (1999).

Tvoja nova knjiga Jubilej 2000 ima znaten odmev v zamejstvu in v matici. Kaj je njeno bistvo?

Za ugotavljanje bistva so pristojni bralci sami, ki pa imajo seveda različne interese. Skušam glede tega z njimi sodelovati že preko platnic in kazala ter bibliografije.

Na zadnjih platnicah je zapisano, da knjiga - ob Jubileju 2000 - želi prispevati k razpravam o "vstopanju Slovenije v Evropo" ter o "vstopanju Cerkev v ekonomijo".

Vstopanje Slovenije v Evropo - v bistvu pomeni tranzicijo ali prehod iz partijskega totalitarizma v parlamentarno demokracijo ter iz planskega centralističnega gospodarstva v svobodno tržno gospodarstvo.

Cerkev vstopa v ekonomijo - pa je geslo Svetovnega znanstvenega inštituta za krščansko socialo Jacques Maritain. Ta francoski filozof je bil prijatelj Pavla VI. ter je njemu papež leta 1962 simbolično izročil poslanico vesoljnega cerkvenega zbora Vatikan II. za izobražence vsega sveta.

Omenjeno geslo pomeni, da Cerkev - upoštevajoč "znamenja novih časov" - napreduje skupaj s človekom ter mu hoče pomagati ne samo duhovno, marveč tudi materialno. Postavlja "preferenčno opcijo za reveže" ter zahteva "gospodarsko pravičnost za vse", kot so naslovili svojo ekonomsko poslanico leta 1986 ameriški škofje.

Na prednjih platnicah nosi knjiga *Jubilej 2000* podnaslov: *Moderne ekonomika - Krščanska sociala - Narodne manjšine*. V knjigi so to tri temeljne tematike, ki imajo kot skupno gospodarsko bazo. Kdor namreč ni gospodarsko neodvisen, tudi ni politično svoboden.

Vesoljni cerkveni zbor Vatikan II. je zapisal: "Krepiti je treba mednarodno sodelovanje (globalizacija), zlasti na gospodarskem področju. Ljudstva, ki so z dekolonizacijo postala politično neodvisna, želijo tudi gospodarsko samostojnost in socialni napredek."

In Janez Pavel II. je dejal: "Ob začetku novega tisočletja mora člo-



FOTO KROMA

veštvo kljubovati številnim velikim izzivom. Na obzorju se pojavlja z vso resnostjo težka in zamotana naloga za pravično in pravično razdelitev svetovnih gospodarskih virov med tistim delom človeške družine, ki je že dosegel primerno življenjsko raven, ter tistim in obsežnejšim delom, ki se še vedno - ob ogromnih ovirah - bori za človeka dostojen obstoj. Bodočnost človeštva zavisi od izida tega orjaškega izziva."

Gospodarska baza je seveda nujnost tudi za preživetje narodnih manjšin ter njihovih ustanov političnega, gospodarskega in kulturnega značaja.

Kateri so najvažnejši gospodarski problemi?

Ekonomska problematika je stara kot svet; gre za to, kako zadovoljiti na najboljši način človekove potrebe s sredstvi, ki so na razpolago v omejeni meri. Najvažnejša gospodarska in socialna problema sta - revščina in brezposelnost.

V Sloveniji na primer je uradno 13% brezposelnih in 15% državljanih revnih. Za revno uradno velja štiričlanska družina, katere mesečni dohodek znaša manj kot 70 tisoč tolarjev ali 700 tisoč lir.

Po poročilu Undp (Program Združenih narodov za razvoj) za revščino trpi ena milijarda 300 milijonov ljudi v raznih delih sveta. Število žrtev revščine se vsako leto poveča za 25 milijonov. Vsake 3 sekunde revščina umori enega otroka.

Nizozemski škof Murkens v mestu Breda se je preoblekel v klošarja-berača, da bi doživel in bolje razumel življenje in trpljenje brezdomcev v zakotnih ulicah ali pod mestnimi mostovi. Po tej preizkušnji je oznanil: "Lačni imajo pravico krasti kruh!"

In v novem katekizmu katoliške Cerkev (iz leta 1993) je revolucionarno zapisano: Sedma božja zapoved "Ne kradi!" prepoveduje krajo, to je prilastitev dobrine drugega proti lastnikovi razumni volji. Tavnina pa ne obstaja, če je mogoče predpostavljati privolitev ali če zavrnitev nasprotuje razumu in vesoljni namenjenosti dobrin vsem ljudem. Tak je primer nujne in očitne potrebe, ko je edina možnost, da odpomoremo neposrednim in bistvenim potrebam, kot so hrana, obleka in stanovanje.

Veliki angleški ekonomist Keynes, ki je amerškemu predsedniku Roosveltu po svetovni gospodarski krizi v tridesetih letih pomagal sestaviti socio-ekonomski program *New Deal*, je zapisal:

"Najvidnejši pomanjkljivosti gospodarske družbe, v kateri živimo, sta nesposobnost za doseg polne zaposlitve ter svojevoljna in krivična razdelitev dohodkov in bogastva. Najvažnejša naloga države se nanaša ne na tiste dejavnosti, katere na tržišču že izvajajo zasebniki, marveč na tiste funkcije, ki so izven akcijskega radija zasebnikov in tržišča, ter na tiste sklepe, katerih sicer ne sprejme nihče ter tako ni napravljeno vse. Nameniti je treba del presežka in blagovne proizvodnje za doseg socialnega presežka v korist ljudi in narave."

Boj za polno zaposlitev se spreminja glede na razmere po času in kraju. Lughini na primer priporoča gradnjo infrastruktur (javna dela) ter družbeno koristna dela (socialno skrbstvo, zdravstvo, izobraževanje), ki lahko zadovoljijo socialne potrebe, katerih blagovna proizvodnja ne more zadovoljiti.

In Mariotti zahteva naslednje:

- nove tehnologije za nove proizvodne dejavnosti in nove blagovne vrste;

- porast povpraševanja potrošnikov po blagu in storitvah ob večjih dohodkih;

- znižanje delovnega urnika ob večji proizvodnji in večjem bogastvu;

- razvoj terciarnih dejavnosti (trgovina, turizem, finance) ob inovacijskih storitvah za podjetja in družine;

- delni zaposlitveni čas (*part-time*, atipične delovne pogodbe);

- delovno-zaposlitvena fleksibilnost in mobilnost ter interinalnost preko privatnih zaposlitvenih agencij;

- poklicna izobrazba z upoštevanjem tržišča dela.

Polna zaposlitev je protiutež proti razrednemu boju ter proti anahronistični polarizaciji levica-desnica.

Kaj pa nove tehnologije: računalniki, informatika, internet?

Lovec na nacistične vojne zločince Simon Wiesenthal je dejal: "Sovraštvo in tehnologija sta osnovi našega stoletja. Tehnologija brez sovraštva lahko nudi človeštvu veliko pozitivnega, toda kadar se poveže s sovraštvom, vodi v katastrofo."

S pomočjo verskih skupnosti je mogoče priti do večine svetovnega prebivalstva. Predstavniki raznih veroizpovedi imajo možnost, da pridejo do več ljudi kot vse politične stranke skupaj. Če se sporazumejo o tem, da proglasijo odpravo sovraštva za skupni cilj, bodo tudi našli način, da obveščajo vernike vsega sveta ter da nanje vplivajo s svojimi sporočili."

Tri industrijske revolucije 19. in 20. stoletja so prinesle številne nove tehnologije in nova tehnična sredstva: parni stroj, elektrika, informatika. Razvoj lahko povzame tako:

- delovno sredstvo je postal stroj;

- človeško in živalsko silo so zamenjali novi viri energije: premog in plin, elektrika, atom;

- glavna gospodarska dejavnost je postala industrija in ne več kmetijstvo;

- nastopila je elektrifikacija proizvodnje in gospodinjstva;

- prevozi in telekomunikacije za gospodarske povezave vsega sveta: globalizacija;

- urbanizacija (beg v mesta).

V 3. tisočletju živimo že v po-industrijski družbi. To je družba in kultura informatike, v kateri je znanje ali poklicna izobrazba postala najpomembnejši dejavnik razvoja. Zaposlenost v terciarnem in kvartarnem sektorju (storitve, izobrazba, znanost) presega zaposlitev v proizvodnji dobrin.

Umirajo razni stari poklici in se porajajo novi. V Italiji na primer je skoraj 3 milijone brezposelnih, toda več kot polovica nima poklica. "Imeti poklic" se namreč pravi "imeti kvalifikacijo" za delovna mesta, katera nudi tržišče dela.

Učiti se je treba pri vseh starostih, učiti se je treba vse življenje. Znanost in tehnologija se razvijata tako rekoč s svetlobno hitrostjo, ki je merska enota za veselje.

Italijanska vlada bo menda še to pomlad predložila državni program za razvoj družbe in kulture informatike. Program bo imel tri stebre:

- poklicna izobrazba, zlasti v šolah;

- ustanavljanja novih podjetij z visoko tehnologijo;

- modernizacija javne uprave.

Za informatiko je značilno zlasti naslednje:

- računalniki, telekomunikacije in informacijski procesi nudijo cenejšo ponudbo blaga in storitev;

- računalniki in roboti (avtomatizacija) zamenjujejo stroje prejšnje tehnološke dobe;

- uveljavljajo se nove energije: atomska, sončna;

- novi materiali nadomeščajo naravne vire (kovine) in nadoknadijo njihovo pomanjkanje;

- industrijski procesi se izboljšujejo z računalniškimi predelovalnimi sistemi;

- pospešitev in pocenitev prevozov in telekomunikacij;

- razvoj biotehnologije ter drugih znanosti o zdravju in podaljšanju življenja.

Združene države so gospodarsko in finančno prehiteli Evropo ravno zaradi visoke tehnologije. Po zaslugi informatike se je lani v Združenih državah produktivnost povečala za 4% in brezposelnost je nizka.

Avtomobilska družba Ford je vsem uslužbencem poklonila računalnik in navezo na omrežje internet. V Italiji je to napravila Banca Sella.

Nobelov nagradjenec za ekonomijo Gary Becker - vsem "hackerjem" (saboterjem interneta) navkljub - opozarja, da je internet postal že važnejši kot računalnik. S sistemom Webtv se je mogoče na internet navezati brez računalnika.

V bližnji bodočnosti bo odrinila računalnik od naveze po internetu tudi Umts, to je tretja generacija mobilnega telefona. Novi mobilni bo namreč poleg glasu dobil video.

Na svetu je že okrog 300 milijonov mobilnih, od tega polovica v Evropi, ki je vodilna sila v tem sektorju. Po drugi strani dve tretjini ljudi na svetu nimata telefona oziroma ne poznata tega komunikacijskega sredstva.

STRAN 16

3

ČETRTEK
24. FEBRUARIA
2000



SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

8. NAVADNA NEDELJA

"In spoznala boš Gospoda" Oz 2, 16b. 17b. 21-22.
"Slavi, moja duša, Gospoda" Ps 102
"Črka namreč ubija, Duh pa oživilja" 2 Kor 3, 1b - 6
"Ali se morejo postiti svatje, ko je ženin med njimi?" Mr 2, 18-22

Veren človek hrepeni po spoznanju, gledanju in ljubezni skrivnostnega Boga. Pri evangelistu Marku gledamo učlovečenega Sina človekovega, kako neprestano potuje iz kraja v kraj. Duh ga žene v puščavo, zatem med ljudi. Uči, sooča se s pismouki, zlasti izmed farizejev. Umika se množici, da lahko na samem moli. Vsi ga iščejo (Mr 1, 37.45). Včasih se zdi, da je prej podoben klatežu kot pa učitelju. Pa vendar ljudje strmijo nad njegovim naukom in nad čudeži. Le voditelji ljudstva ga začnejo napadati in se nad njim pohujšujejo, ker se jim vse pri njem zdi kot revolucija verskega, moralnega in bogoslužnega življenja.

Kot prvi ga spoznajo hudiči. Toda njim Jezus prepove, da bi ga razglašali. To prepoved razširi na ozdravljence, ti pa ne morejo odbržati zase njegove dobrote: na vsa usta ga začnejo hvaliti. Učenci ga ne smejo razglašati pred trpljenjem in smrtjo na veliki petek ter ne pred vstajenjem od mrtvih.

V Jezusu je vse ena sama velika skrivnostna novost, saj oznanja novo nebo in novo zemljo (Raz 21,1) ne samo v tem ali onem ozdravljencu, marveč tisto zaroko s človekom, tako s posameznikom kakor z vsem človeštvom, ki bo trajala na veke: "S teboj se zaročim na veke, s teboj se zaročim v pravičnosti in v pravici, v dobroti in v usmiljenju. S teboj se zaročim v resnici; in spoznala boš Gospoda" (Oz 2, 21-22). Ob Jezusu se spotikajo voditelji ljudstva, rojaki in drugi, kakor je bil že napovedal starček Simeon v templju: "Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, ki se mu nasprotuje" (Lk 2, 34). Ne gre jim v račun, da dozdevni Mesija je in pije pri isti mizi z osovraženimi cariniki in grešniki (Mr 2, 16). On pa jim odgovarja: "Nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike" (Mr 2, 17). Spotikajo se tudi ob vprašanju posta, napačno misleč, da se njegovi učenci ne postijo. Pojem posta razširi in utemelji ter učence pripravi na še trši post. In ni prišel razvezovat postavo, niti ene črke, marveč dopolnit (Mt 5, 17.18).

Njegovi nasprotniki ne morejo namreč razumeti njegove srčne širine, ki človeka osvobaja. Besnijo proti njemu brez vzroka: Tedaj bi živega pogoltnili (po Ps 12,3). Tudi Pavel se je boril z ljudmi, ki so bili kakor zverine (gl 2 Tim 4, 17). Vse to je hud post, medtem ko je postava o postu lahko in celo zdravilna; saj jo celo zdravniki predpisujejo bolnikom kot neobhodno potrebno sredstvo za ozdravljenje.

Ni pa dano kar tako s še tako močno voljo spremeniti svoje srce, ki je zakrknjeno nasproti Bogu in človeku. Tu mora namreč nastopiti moč novosti Jezusovega zakona ljubezni in svobode: "Ljubite svoje sovražnike in molite za tiste, ki vas preganjajo, da boste postali sinovi svojega Očeta, ki je v nebesih" (Mt 5, 44-45).

Ljubezen naj odpre naša srca za rešitev problema lačnih po svetu tudi po našem postu; po denarni pomoči in zavzemanju za pravice vseh. Sam Jezus biva v človeku, ki gleda na stisko bližnjega odnosno se istoveti z lačnimi in ubogimi. Njegov Duh nas je že pri krstu "usposobil za služabnike nove zaveze, ne črke, ampak Duha. Črka namreč ubija, Duh pa oživilja" (2 Kor 3, 6). Nekateri verni kristjani se postijo kar dvakrat na teden ob kruhu in vodi, kljub omiljeni postni postavi. Prav tako verni starši izprošajo svojim otrokom vero in srečo v tem in v prihodnjem veku s telesnim postom. Obenem pa vedo, da s postom ne izsiljujejo od Boga dobrin, marveč da po postu izražajo molitev-pogovor in občestvo z Bogom. Tudi Jezus se je postil v puščavi ter molil k Očetu (Mt 4, 2; 6, 16-18). Post se je namreč vedno družil z molitvijo (Lk 2, 37; Apd 13, 2 ns; 14, 23 - po MThW zNT 116-118).

Po drugem vatikanskem koncilu je strogi post samo dvakrat na leto, in sicer na pepelnico sredo ter na veliki petek; zdržek od mesa pa vse petke v letu. Vsekakor nas vest, evangelij in Cerkev vabijo, da vse življenje posvečujemo z deli telesnega in duhovnega usmiljenja do bližnjega; kar je zelo zahteven post.

Vedno nasmejani misijonar je po 40 letih delovanja v Afriki smel domov na Švabsko obiskat ostarele starše, verjetno zadnjikrat na tem svetu. Predstojnik mu je izročil skromno denarno nagrado in vozovnico, za majhen dar staršem in za nakup nove harmonike za misijon. S tem glasbilom je namreč vnašal v srca afriških sester in bratov prostodušno veselje. Ti ljudje so živeli v revščini in zato v stalnem postu. Spotoma se je ustavil v Rimu, ker je želel iti pomoliti na grobove sv. apostolov Petra in Pavla. Toda spreten žepar mu je, verjetno prav v baziliki sv. Petra, izmaknil ves njegov denarni "zaklad"; sam ni vedel, kako. Vendar ga kraja ni potrla; žalosten pa je bil zato, ker bodo ljudje v misijonu doživeli trd post, saj so komaj pričakovali, da se bo vrnil s priljubljenim glasbilom.

Izvedeli pa smo, da so mu prijatelji misijona v domovini preskrbeli vse potrebno za veselo oznanjevanje v njegovem misijonu. Post mora namreč rojevati ljubezen do Boga in do človeka, kar je namen in izpolnjevanje vse postave. Tako po človeku lahko spoznavamo, gledamo in ljubimo Boga.

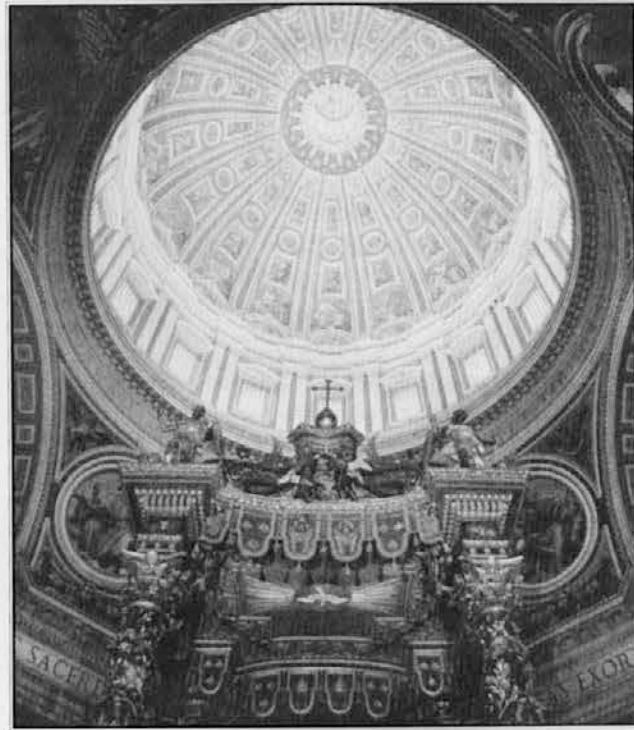
JUBILEJ UMETNIKOV POD OBOKI BAZILIKE SV. PETRA

NOVA ZAVEZA MED CERKVIJO IN UMETNOSTJO

DANIJEL DEVETAK

Več kot tri tisoč ljudi z vsega sveta, predstavnikov vseh umetniških zvrsti, se je zbralo v petek, 18. t.m., v Vatikanu za jubilejni dan, posvečen umetnosti in ustvarjalnosti.

Čas je, je naglasil sv. oče Janez Pavel II., da se spet približata in plodno stopita na isto pot Cerkev in umetnost, ki sta z roko v roki zapustila za sabo neizbrisna znamenja, pričevanja zadnjih dveh tisočletij. Ta "nova zaveza" je toliko bolj aktualna v jubilejnem svetem letu, ki konec koncev vabi vsakega vernika, naj "izkleshe" svoje kamnito srce, da bi se v njem spet zaznale poteze Kristusa in novega človeka. Po stoletju, ki je videlo hektombe žrtev slepih izmov in premoč materialistične misli, je ponovno zblizanje umetnosti in vere več kot nuja; potrebno je se zavzeti za nove oblike iskanja in posredovanja pristne duhovnosti, v drugačnem primeru umetnost ne bo več iskanje komunikacije, ampak samo estetski predmet. Papež - sam je bil v mladih letih pesnik, scenograf in gledališki igralec - seveda ni mogel iti mimo besed, ki jih je v lanskoletnem pismu umetnikom že položil na srce vsem ljubiteljem muz. Tokrat je le še poudaril vlogo umetnosti in globoko vez med vero, spravo in umetniškim izrazom ter, ne nazadnje, potre-



bo po spreobrnjenju srca, ki je skupna "umetnina", pri kateri sta soudeležena Sv. Duh in človekova svoboda. Med oblikovanjem snovi in umetnostjo oblikovanja samega sebe obstaja namreč posebna sorodnost; in "v delu vašega duha," je rekel sv. oče, "je Bog viden na poseben način prek čara in nostalgije po lepem. Brez dvoma obstaja med umetnikom in lepoto posebno razmerje in lahko rečemo, da je prav lepota Božja poklicanost vsakega umetnika. Če je ta sposoben uzre-

ti v številnih oblikah lepote žarek najvišje lepote, potem lahko postane umetnost prava pot do Boga..." Janez Pavel II. je tudi povedal, da "primerjava med lepoto umetniškega dela in trdoto lastnega srca

lahko vzbudi sicer zdrav nemir, ki pa samo še večja željo, da bi presegle povprečnost in začeli novo življenje, veliko-dušno odprto ljubezni do Boga in do bratov."

Slovesno mašo je v baziliki sv. Petra vodil predsednik vatikanskega Odbora za sveto leto kard. Roger Etchegaray. Ta je v homiliji lepo povedal: "To vaše jubilejno romanje naj omogoči vsem pripadnikom Cerkev, da bi prisluhnili vašemu bratskemu glasu, da bi tudi oni spoznali vaše najbogatejše skrivnosti; da bi prisluhnili vašemu navdihnjenemu glasu, ki naj jim posreduje vaše najplemenitejše misli; vašemu toplemu glasu, da bi proglasili največjega človeka v vesolju; vašemu zbranemu glasu, da bi zašepetali molitev, ki je globlja od vode ledenikov; vašemu glasu, ki postaja tišina, da bi zrla večni sneg Božjega kraljestva."

Se isti dan je bil popoldne v dvorani Pavla VI. mednarodni simpozij na temo *Cerkev in umetnost na romanju Bogu naproti*.

30. KATEHETSKE TEDEN NA MIRENSKEM GRADU

Kot vedno v začetku februarja je tudi letos na Mirenskem Gradu potekal že 30. katehetski teden, tokrat posvečen pripravi veroučencev na zakrament sprave (svete spovedi). O tej zahtevni in hkrati za učence in odraščajoče življenjsko pomembni snovi so spregovorili dr. Vinko Potočnik, prof. Marija Strojina, dr. Stanko Gerjolj, dr. Marija Sraka in dr. Julka Nežič. Katehetski teden je bil od 14. do 18. februarja letos ponovljen še v lazaristovskem Domu sv. Jožefa v Celju.

Kot že več let zapored je tudi letošnji katehetski teden na Gradu vodil Jože Pegan, sedaj stolni župnik v Kopru, s katerim je tesno sodeloval mag. Andrej Sedej, voditelj tajništva Slovenskega katehetskega sveta, sicer pa župnik v Izoli. Poleg dopoldanskih predavanj in popoldanskih delavnic je teden obsegal še dopolnilni program. V ponedeljek, 7. februarja, je na Mirenskem Gradu ob udeležbi katehetov, nekaterih domačinov in gostov potekalo slovesno bogoslužje, ki sta ga vodila koprski škof msgr. Metod Pirih in ljubljanski pomožni škof msgr. Lojze Uran. Slovesnost je bila posvečena 30-letnici katehetskega tedna na Mirenskem Gradu in 40-letnici Slovenskega katehetskega sveta. Posebej tehtna je bila pridiga škofa Piriha, v kateri je poudaril potrebo po

sprejemljivi katezezi za današnjega človeka. Sodobnemu Slovcu je zato potrebno v novem jeziku ter z novimi besedami in pojmi spregovoriti o krščanskem sporočilu. Somaševanje je poleg petje mešanega cerkvenega pevskega zbora iz Mirna, ki je bil za to priložnost okrepjen z nekaterimi pevci iz soseščine.

Naj vsaj na kratko omenimo še dve kulturni pobudi v okviru 30. katehetskega tedna. Na predvečer slovenskega kulturnega praznika 8. februarja je na Gradu potekala tradicionalna Prešernova proslava, namenjena udeležencem; ta je obsegala več točk: slavnostno predavanje pisatelja Alojza Rebule o odnosu med Prešernom in Slomškom, petje mešanega župnijskega zbora iz Šempetra in nastop dveh igralcev, članov Prešernovega gledališča iz Kranja. Gregor Čušin se je za to priložnost oblekel v Prešerna, Uroš Smolej pa v Slomška; oba sta izmenično brala pesmi, prvi nastopajoči Slomškove, drugi pa Prešernove, predvsem na temo smrti, minljivosti in večnosti.

Udeleženci katehetskega tedna pa so enega izmed popoldnevo izkoristili za to, da so poromali še prek meje, v bližnji Ogled, od koder se je krščanstvo v naše kraje širilo že v prvih stoletjih po Kristusu.

PRI ZALOŽBI OGNJIŠČE

DROBNE ZGODBE ZA DUŠO

Tak je naslov knjige, ki je pred kratkim izšla pri založbi Ognjišče iz Kopra in jo je napisal urednik pri mesečniku Ognjišče, duhovnik Božo Rustja.

Knjiga je neko logično nadaljevanje treh dosedanjih uspešnic, ki jih je tudi izdalo Ognjišče, to so: *Zgodbe za dušo* in *Zgodbe in prilike ter Profesor Ulpispirus in druge zgodbe*. Vse knjige je uredil Božo Rustja in večino zgodbic v njih tudi on zbral, priredil ter tudi prevedel, več jih je tudi sam napisal.

Gre za knjige drobnih življenjskih zgodbic, ki so kratko in slogovno zelo jedrnat napisane, vsaka ima svojo srž in seveda tudi duhovno vsebino, morda misel; po domače bi temu rekli kar nauk ali življenjska resnica. Te zgodbe so zlasti primerne danes, ko človek po eni strani vedno manj bere in je po drugi strani nenehno in preveč bombardiran s strani t.i. elektronskih medijev.

Zgodbe v knjigi *Drobne zgodbe za dušo* so nazorne in slikovite, tako očarajo mlade

in stare, s svojo neposrednostjo pa nagovarjajo prav vsakogar. Lahko bi rekli, da so primerne za naš čas, v katerem so vedno bolj vsiljivo prisotni televizija s svojimi podobami in drugi mediji, ki gradijo na fotografijah in elektronskih podobah ter raznovrstni kričavosti. Vsaka zgodba ima na koncu tudi nekaj citatov, pregovorov ali pa odlomkov iz knjige vseh knjig - Svetega pisma, ki služijo človeku, da razmisli tako o lastnem življenju in ravnanju kot tudi o svojem obnašanju.

Božo Rustja je poskrbel, da so zgodbe zelo kratke, slikovite in zgovorne, zgodbam pa je dodal take odlomke iz Sv. pisma ali drugih literarnih del z duhovno tematiko, ki zgodbe samo še dopolnjujejo in jih tudi osmišljajo v krščanskem duhu.

Knjiga *Drobne zgodbe za dušo* je izšla v visoki nakladi 3200 izvodov, katerih polovica je že pošla, šteje pa 144 strani in je celostranskih barvnih fotografij.

ZUT

GORIŠKI NADŠKOF DE ANTONI GOVORI O MISIJONIH

"AFRIKA POTREBUJE NAŠO POMOČ!"

"Cerkev v Afriki je mlada, prihodnost je pred njo!" je dejal goriški nadškof Dino De Antoni zbranim časnikarjem na goriški nadškofiji v sredo, 16. februarja, ko jim je spregovoril o svojem nedavnem dvajsetdnevnom potovanju v Afriki, kjer je obiskal goriške misijonarje, ki tam delujejo v izjemno revnih razmerah.

"Čeprav sem sprva kolebal, ker je prišlo povabilo afriškega krajevnega škofa, naj pridem v Afriko pogledat, kako tam živijo in delajo, takoj po moji namestitvi v Gorici, sem vseeno odšel, saj poteka letos natanko trideset let, odkar ima goriška nadškofija na Slonokoščeni obali svoj misijon," je dejal nadškof De Antoni. Povedal je tudi, da je 25. januarja pred tridesetimi leti takratni goriški nadškof msgr. Tacolin v kraju Manikro na Slonokoščeni obali blagoslovil ambulanto za gobavce, katerih je še danes v tem predelu Afrike ogromno, pa čeprav gre za razmeroma lahko ozdravljivo bolezen.

"Po prihodu v Abidjan 19. januarja smo takoj odšli in Bouakè, kjer je naš goriški misijon; že prvi vtis je bil presenetljiv, saj je tam Cerkev mlada, misijonarji pa delujejo v za nas nesprejemljivo težkih razmerah. Tako ima skoraj vsak misijonar tudi po devetdeset vasi v svojem misijonu in sami dobro veste, da je Afrika zelo mlada deželca," je dejal msgr. De Antoni. Goriški nadpastir je šele v Afriki spoznal, kako potrebno je bilo, da je odšel tja in se na lastne oči preprčal o stanju, v katerem delujejo misijonarji.

"Presenetila sta me mladost in veselje krajevne Cerkve, veselje, kakršnega pri nas skorajda ni. Čeprav naši misijonarji delajo v zelo težkih razmerah, žanjejo velike uspehe pri pastoralnem delu. Obiskal sem Slonokoščeno obalo in tudi Burkino Faso, kjer imajo izjemno dobro organizirano katehezo; katehisti so dobro pripravljene, saj obiskujejo tri leta posebno šolo, pri kateri je soudeležena tudi njihova družina, njihove žene se hkrati tudi učijo pisati in brati. Še enkrat bi rad ponovil, da afriško Cerkev označuje veliko veselje, mladost in velika zagnanost pri delu v večkrat prav nemogočih razmerah. Pri njih župnijska skupnost ne pomeni samo nedeljske maše, ampak nenehno pot k Bogu. Če vam lahko povem nekaj števil, potem naj vam navedem samo to, da sem bil v neki župniji, kjer imajo 400 otrok pri verouku in 380 katehumenov, od teh je dvesto odraslih, v neki drugi župniji pa je tisoč



katehumenov. To je župnija našega misijonarja Michela Stevanata," je živo pripovedoval goriški nadškof.

Med svojim pripovedovanjem pa je msgr. De Antoni postal zamišljeno resen, ko je dejal: "Ljudje živijo v za nas nerazumljivi revščini in občutek sem imel, da nas Afrika naravnost prosi, da ji oznanimo evangelij, da jim pomagamo. Med svojim bivanjem v Afriki sem se spomnil na sv. Frančiška Ksaverija, ki se je pred davnimi časi spraševal, kaj delajo študentje v Parizu, ko samo postopajo in zapravljajo čas, ko pa je po svetu še vedno toliko ljudi, ki so lačni evangelija in njegove Resnice... Afričani imajo velikansko spoštovanje do starejših ljudi, med njimi je velika solidarnost, občutek pripadnosti skupnosti in velik občutek za Božje," je dejal goriški nadškof, ki je spregovoril tudi o tem, kako goriška nadškofija pomaga graditi klavnico v nekem mestu, kako pomaga graditi znosnejše prostore za bolnike; navedel je še vrsto drugih pobud.

"Afrika potrebuje našo pomoč; med potovanjem sem jim tudi nekaj obljubil, pa naj gre za glasbilo, ki ga bodo uporabljali pri maši, ali bobne, s katerimi bodo igrali pri službi Božji v drugem kraju.

"Med svojim bivanjem v Afriki sem tudi blagoslovil majhno, a dostojno kapelo, kjer so doslej maševali v izredno revnih razmerah. Niti si ne predstavljate, kje so maševali!" se je zamislil nadškof.

"Seveda jim moramo nuditi potrebno pomoč, ki gre od pomoči pri zdravljenju pa vse do pomoči pri izkopavanju nekega vodnjaka, kjer so prišli pri izkopu do skale, skozi katero ne morejo," je prepričano dejal goriški nadškof in se po vrnitvi domov že povezal z ljudmi, ki bodo radi priskočili na pomoč.

"Če me vprašate, kaj jedo, vam povem, da imajo zelo slabo hrano. Afričani itak jedo samo enkrat na dan, a dajo vam vse, kar imajo sami. V Afriki je ogromno čudovitih, nasmejanih otrok..."

Potem se je msgr. De Antoni spomnil obiska gobavcev v kraju Manikro: "Pretesljivo je gledati te bolnike, ki jim skušajo naši misijonarji pomagati. Še bolj pretresljivo pa je videti od blizu bolnike, ki so zboleli za boleznijo Buruli, saj je to strašna bolezen, ki

vsako leto odhajajo namesto na počitnice v Afriko, kjer operirajo in zdravijo, še posebno dejavni so okulisti, ki jih sicer v Afriki skorajda ni. Afrika nas potrebuje, Afričani potrebujejo našo pomoč in mi smo jim jo dolžni dati. Še en utrinek s potovanja vam



povzroča razpadanje celih delov mišičnega tkiva na živem telesu. V kraju Kongouanou sem videl najbolj žalostnega otroka, kar sem jih kdajkoli videl v življenju: bila je deklica, ki je zbolela za boleznijo Buruli. Revščina je povsod prisotna in zato vam pravim, da jim moramo pomagati, in to na vsak način in kjerkoli se to da. Našo pomoč moramo seveda dokumentirati, ker je tako prav do vse dobrodelnih ljudi, da nam bodo tudi v prihodnje zaupali. Zavzemal se bom, da bodo naši laiki odšli tudi v prihodnje delat v Afriko po vzoru dosejanega dela. Naj tu omenim predvsem goriške zdravnike,

ponujam: prišel sem v vas, kjer v kapeli nimajo nobenega kipa Matere Božje. Meni pa so prebivalci Chioggie ob imenovanju za goriškega nadškofa podarili velik umetniški kip Fatimske Matere Božje, ki jim ga bom poslal. Vem, da je darilo skromno, a rad jim ga pošljem," je zaključil nadškof De Antoni.

Srečanju goriškega nadškofa s časnikarji je prisostvoval tudi vodja misijonarskega centra goriške nadškofije msgr. Giuseppe Baldas, s katerim sta po konferenci rada dajala vrsto podrobnejših podatkov o delovanju goriškega misijona v Afriki.

JUP

SVETNIK TEDNA

1. MAREC

SILVESTER ČUK

ALBIN, ŠKOF

Bretonski polotok (ali Bretanja) na severozahodu Francije je dobil ime po prebivalcih Bretoncih, ki so keltskega izvora in slovijo po globoko zakoreninjeni vernosti celo danes, ko je francoska družba zelo razkristjanjena. Ta pokrajina je rodila veliko svetniških ljudi. Eden prvih je sveti Albin, katerega spomin obhaja Cerkev danes. Na njegov spominski dan godujejo tisti, ki jim je ime Albin, Bine, Binček ali Albina, Binca. Pomen imena razlagajo z latinsko besedo "albinus" - bel, zato bi bil dobesedni prevod imena Albin Belko.

Pesnik Venancij Fortunat, ki je bil le malo mlajši od današnjega svetnika, je sestavil njegov prvi življenjepis. Imenuje ga "vredne korenine najvrednejši sad". Izšel je iz poznorimske krščanske rodovine, rasel pa je med germanskimi Franki, ki so pred kratkim prejeli krst. Rodil se je l. 469 v mestu Vannes. Starši so bili bogati in ugledni, predvsem pa odlični kristjani, ki so tudi Albinu posredovali vero, ki je usmerjala njihovo življenje. Starši so bili še ohranjevalci prejšnjega, rimskega reda, Albin pa je pripadal že novemu rodu in je hotel biti v njem glasnik božjega reda. Zato je zapustil dom in odšel v samostansko samoto, kjer se je vzgajala tedanja krščanska elita.

Redovništvo v tedanjem času še ni imelo enotnih pravil, zato se je vsaka samostanska družba razvijala dokaj samostojno in se držala pobud preskušanih asketskih voditeljev. V samostanu, kjer je živel Albin, so se ravnali po zgledu svetega Martina iz Toursa (Tura). Meniška šola ni zatirala osebnih sposobnosti in tako je tudi Albin lahko razvil svoje izredne darove. Že zgodaj je bil vodilna osebnost svoje okolice in v meniškem življenju vsem v zgled. Zato so ga leta 504, ko mu je bilo petintrideset let, izvolili za opata v Tehilaku na jugu Bretonskega polotoka. Službo predstojnika je opravljal petindvajset let. Vzorno življenje menihov je bilo kakor svetla luč vernikom v bližnji in daljni okolici.

Leta 529 je bil na željo ljudstva izbran za škofa v mestu Angers. Šestdesetletni opat Albin je nerad zapustil samostansko zatišje. Ko pa je bil sredi sveta, je pokazal enako odločnost in junaštvo, s kakršnima je svojo voljo podrejal ljubezni do Kristusa kot menih. V tej težavni službi je ostal dvajset let. Bila so to leta Albinove neutrudne dejavnosti in neprestanih bojev. Predvsem se je posvetil oznanjevanju evangelija versko zanemarjenim množicam staroselcev in mlademu rodu Frankov, ki so se po nedavno sprejetem krstu šele uvajali v krščanske navade. Trudil se je, da olajša bedo siromakom, če treba tudi v spopadih z bogataši in mogočnejši v tedanji družbi, ki so bili kristjani le po imenu, po mišljenju in navadah pa so ostali pogani. Njegov življenjepisec Venancij Fortunat ga primerja strogemu Janezu Krstniku in zatrjuje, da ni moč povedati, koliko je škof Albin prestal, ko je odstranjeval polovičarstvo in zaniknost v verskem življenju. Posebna skrb škofa Albina je veljala urejanju dobrega družinskega reda; tu je preganjal poleg drugega ženitev med najbližjimi sorodniki. Dosegel je, da je pokrajinska sinoda škofov v Orleansu glede tega izdala odlok. Želel je, da bi škofje nastopali enotno, vendar vsi niso podpirali njegovih prizadevanj. Za glavno oporo pri delu so mu bili redovniki. Kljub vsem težavam in razočaranjem je vztrajal, ker mu je ljudstvo močno zaupalo in se rado zatekalo k njemu po pomoč.

Ko je dopolnil osemdeset let, so mu moči opešale in je 1. marca leta 550 ugasnil. Že šest let po smrti so nad njegovim grobom zgradili cerkev, kamor so prihajali številni romarji.

BESEDE MSGR. WALTERJA KASPERJA

TRETJI VATIKANSKI CERKVENI ZBOR?

V času, ko se vse pogostejša jubilejna slava kot po tekočem traku vrstijo na trgu sv. Petra in skoraj vsak dan - posredno za vse ljudi sveta - po televizijskih ekranih, so evropska sredstva javnega obveščanja prinesla vest, da je pred nekaj dnevi še en visok cerkveni dostojanstvenik omenil možnost t.i. tretjega vatikanskega cerkvenega zbora. O tem je v pogovoru za nemški časopis v prejšnjih dneh spregovoril z jasnimi besedami nemški teolog Walter Kasper, nekdanji škof v Stuttgartu, sedanjí tajnik papeževskega odbora za promocijo edinstvi kristjanov. "Zadnji koncil," je rekel msgr. Kasper, "še ni v

celoti uresničen; v Cerkvi ostajajo odprta še nekatera vprašanja, ki jim mora primerno uokviriti zbor škofov." Po mnenju nemškega prelata gre tu za kočljivo vprašanje, ki so se z močjo pojavila v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja; to so morala zakoncev, spolna morala, vloga laikov in zlasti žensk v Cerkvi, pa tudi papežev primat in rimski "centralizem". Najspomnilo, da so vprašanja, o katerih je govoril vatikanski tajnik, popolnoma ista, ki jih je v svojem odmevnem nastopu na sinodi škofov za Evropo že omenil pred nekaj meseci milanski nadškof kard. C.M. Martini.

5

ČETRTEK
24. FEBRUARJA
2000



TEKMOVANJE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE V TRSTU IN GORICI

POETIČNI ZAPISI 1994-1999

PRIČEVANJA SLOVENSKE DIJAKOV

Na Znanstvenem liceju France Prešeren v Trstu in na Državnem izobraževalnem zavodu Primož Trubar - Simon Gregorčič v Gorici je v sredo, 16. t. m., potekalo tekmovanje zamejskih dijakov za Cankarjevo priznanje v znanju slovenskega jezika.

Tekmovanje za Cankarjevo nagrado je eno najbolj prestižnih tekmovanj v znanju, poznavanju in izražanju v slovenskem jeziku za osnovnošolce in srednješolce v Sloveniji ter za srednješolce in višješolce pri nas. Kot vsako leto so se tudi letos pri nas dijaki prijavi v večjem številu. Minula leta so slovenski dijaki iz naših šol na vseslovenskem tekmovanju prejeli več odličnih uvrstitev, saj so posegali celo po absolutnih prvih mestih, kar je dokaz več, kako se lahko dijaki tudi pri nas odlično naučijo slovenskega jezika in se v njem enakovredno kosajo z vrstniki matičnega naroda. Tekmovanje za Cankarjevo nagrado uživa velik ugled, dijakom pa daje možnost, da preverijo svoje znanje in tudi svoje sposobnosti, saj pri tekmovanju ne



FOTO: H. H. H. H.

gre samo za golo naštevaje podatkov ali za naštevaje slovničnih pravil, ampak se pokaže, kako je posameznik dojel neko snov, kako jo zna sam osvojiti in jo tudi interpretirati. Z veseljem ugotavljamo, da so naši dijaki po zaslugi skrbnih mentorjev večji slovenskega jezika in tudi slovenskega slovstva.

Zamejski del tekmovanja je kot vsako leto priredilo Slavistično društvo Trst - Gorica - Videm, nanj pa se je prijavilo 80 dijakov nižjih in višjih srednjih šol iz Trsta in Gorice.

Tema letošnjega tekmovanja je pesniško delo Franceta Prešerna. Prosto voljne priprave nanj so se začele že pred več meseci, med katerimi so dijaki pod vodstvom svojih mentorjev sistematično predelali razpisano snov. Nižješolci in dijaki prvih razredov višjih srednjih šol so se med pripravami poglabljali v Prešernove balade, višješolci iz drugih in tretjih razredov v gazele, dijaki četrtil in petih razredov višjih šol pa v sonete. Za dijake poklicnih zavodov je bila za leto-

šnje tekmovanje predvidena poglobitev v romanco, a se s slovenskih poklicnih zavodov v Italiji ni prijavil noben dijak.

Udeleženci letošnjega tekmovanja so morali najprej izpolniti test, za kar so imeli na rapolago 60 minut časa. Nato so se lotili pisnih nalog, pri tem pa so imeli na razpolago dve uri. Ko smo jih obiskali med reševanjem testnih nalog, smo videli zbranost, predvsem pa nevsakdanjo vedrino in zavzetost. Lepo je bilo tudi to, da so njihovi mentorji imeli malo dela s kontrolo discipline, saj so se dijaki zavedali, da ne gre za šolsko nalogo, temveč za preverjanje njihovega znanja, pri čemer je več kot nedostojno barantati.

Rezultati tekmovanja za Cankarjevo priznanje bodo znani 4. marca; tekmovalci, ki bodo na deželni ravni pokazali največ znanja, pa se bodo ravno tako marca udeležili vseslovenskega tekmovanja v znanju slovenskega jezika v Ljubljani.

KRATKI ČASI MARKA KRAVOSA

JURIJ PALJK

Kratki časi - Trst iz žabje perspektive je naslov knjige tržaškega pesnika in kulturnika Marka Kravosa; ta je izšla pri Knjižni zadrugi v Ljubljani konec lanskega leta. V knjigo je Marko Kravos uvrstil niz svojih poetičnih zapisov, ki so nastajali od leta 1994 do lanskega leta.

Teško bi rekli, za kakšno knjigo gre, saj Kravosovih zapisov, zgodbic in samosvojih spominskih črtic ne moremo kar tako surovo literarno-zgodovinsko uokviriti in jim tako odvzeti ves tisti čar, ki je sicer značilen za vse Kravosovo pisanje. Tako za poezijo kot za pravljice Marka Kravosa je namreč značilen pristen in rahločuten humor in rahla, gotovo ne groba ironija do samega sebe in sveta, v katerem živi. Najbrž je temu krivo ali pa zaslužno to, da se v Kravosovih žilah pretakata tako vipavska prešerna burja kot tudi Jadransko morje, ob katerem je preživel otroštvo pri Sv. Ivanu v Trstu, kamor je prišla živeti takoj po vojni njegova družina; rodil se je bil namreč v konfinaciji v mestecu Montecalvo Irpino na globokem italijanskem jugu. In Marko Kravos nam v Kratkih časih ponuja v kratkočasno branje svoje zapise iz žabje perspektive, v katerih se kot otrok spominja časov, ki jih ni več, a so še kako bili in jih še danes v zamejstvu čutimo pri vsakodnevnem dogajanju.

Dejansko Kravos v knjigi Kratki časi na duhovit in sebi lasten način opisuje svoje otroštvo in svet, ki ga je kot otrok v Trstu in okolici doživljal, pa naj je šlo za svoje doživljanje



Stalinove smrti, ko mu je bilo deset let, ali pa za doživljanje počitnic v Plačah na Vipavskem, kamor je hodil čez poletje. Na duhovit način opisuje svoj otroški svet zato, ker opisuje življenje skozi otroške oči in pri tem nič ne ponareja, saj otroci ne znajo ponarejati dejstev in dogodkov, ampak jih samo po svoje doživljajo, vanje vnašajo "neresne" elemente, ki jih delajo znosnejše in gotovo veliko lepše, kot bi sicer bili. Na lasten način pa Marko Kravos v Kratkih časih piše zato, ker je pesnik in se vidi, da ima živ in ploden odnos do vsake zapisane besede, zato, ker je radoživ in ironičen najprej do sebe in šele nato do sveta okrog sebe, je pronicljiv v svojih navidez enostavnih stavkih in mestoma prav razorožujočih otroških vprašanjih. V Marku Kravosu je otrok, ki se je igral pri Sv. Ivanu v Trstu, ostal za vedno živ, še danes ga je ogromno ostalo in je morda prav ta sanjavi fantič, ki je imel rad knjige, tisti, ki v bradatemu Marku Kravosu, ki tako resno danes deluje, piše pesmice in predvsem pa pravljice za otroke.

Kratki časi so lepi zapisi pesnika-otroka-opazovalca, ki sicer res piše iz otroške perspektive, a mu je to samo za povod, da prav s tega stališča lahko pove prenekatero resnico o našem življenju in delu, o naših brezplodnih delitvah na te in one in še o čem. Predvsem pa so to zapisi, črtice, flash back skice, ali kakor jih že hočete imenovati, ki so že zaradi svojega nevsakdanjega sloga izredno lepi, pristrčni in vsi v sebi nosijo poanto, ki bi jo lahko strnili na neko stanje, ki je nekje med nostalgijo, ironijo, melanholijo, žalostjo in veselem hkrati, ki bi ji lahko rekli kar lepo življenje. Naše življenje.

Res je, da vsakemu ni dano, da v zrelih letih še goji otroka v sebi, da v zrelih letih lahko še zaigra igrice s fantičem, kar je nekoč bil, a Marku Kravosu to uspe. Zapis odlikuje že prej omenjen lep in izboren, a ne upadljiv jezik in pa velika mera poezije pri doživljanju življenja in sveta okrog samega sebe in seveda tudi pri pisanju. Zapisi so kratki, skorajda skice, malce daljši od pesmi, kot rosa na travi ali pa večerni dihi hladne tramontane, ki napoveduje konec dneva. Kot se zdi navidez neverjetno, lahko zapišemo, da se pri Kravosovih zapisih nehoti vsiljuje bralcu brezčasnost otrokovih dogodkov in otroškega sveta, dejansko brezčasnost doživljanja, ki je lastno samo pesnikom in seveda otrokom. Marko Kravos je še oboje: v sebi nosi še otroka, ki se imenitno pogovarja s pesnikom. Kot je v zapisu ob koncu knjige zatrdil Pavel Fonda, je to tudi najlepše, kar človeku lahko v življenju uspe; če se namreč kdo hoče razviti v odraslo in polno osebnost, mora v sebi vedno prisluhniti otroku. Prav to imenitno uspeva Marku Kravosu v Kratkih časih.



FOTO: KROMA

RAZSTAVA DEKLETA IN ŠOLA

ŽENSKO IZOBRAŽEVANJE SKOZI STOLETJA

IVAN ŽERJAL

Do 2. marca je v prostorih Kulturnega doma v Trstu na ogled razstava Dekleta in šola, ki sta jo pripravila Zgodovinski arhiv na Ptuj in Narodna in študijska knjižnica v Trstu. Razstava Dekleta in šola, ki so jo odprli 10. t. m., je sestavni del istoimenskega projekta ptujskega Zgodovinskega arhiva, njena avtorica je Tjaša Mrgole Jukič, ki je tudi pripravila spremno besedilo, ob priložnosti tržaške postavitev pa je Dragica Ule Maver pripravila tudi krajši pregled zgodovine šolanja deklet na Tržaškem, besedilo zanj je napisal tržaški zgodovinar Aleksej Kalc.

Obiskovalec razstave se najprej seznanja s šolskim ustrojem v antiki, in sicer v stari Grčiji in Rimu, kjer je bilo šolanje obvezno tako za dečke kot za deklice. Po 12. letu so dečki lahko nadaljevali šolanje, deklice pa so se lahko dodatno izobraževale le doma s pomočjo zasebnega učitelja. Kljub izčrpani izobrazbi pa v starem Rimu ženske niso opravljale učiteljskega poklica. V srednjem veku so se dekleta dolgo časa lahko izobraževale le v samostanih, veliko pa jih je prejelo izobrazbo tudi doma. Kasneje se cerkvenim in samostanskim pridružijo tudi mestne javne šole, ki jih obiskujejo tudi dekleta, velik zagon izobraževanja pozna protestantsko obdobje, kar se nadaljuje tudi v ob-

dobju protireformacije. 18. stoletje je zelo pomemben mejnik z uvedbo, leta 1774, obveznega šolanja v deželah Avstrije, in tako tudi na Slovenskem. V šole so zahajala tudi dekleta, ki pa so se izobraževale pretežno v takih predmetih, ki so služili za delovne potrebe zaradi naraščajoče industrializacije. V 19. stoletju pridobijo tudi ženske pravico do opravljanja učiteljskega poklica, vendar z 20-odstotno nižjo plačo. Sicer so učni načrti za dekleške šole predvidevali zlasti predmete, povezane z ročnimi deli, vstop na univerzo - še prej pa na gimnazijo - pa je bil ženskam dolgo časa zabranjen. Do leta 1918 je univerzitetni študij dokončalo dvanajst Slovenk. Od takrat naprej je število žensk na univerzi naraščalo, v zadnjih letih pa predstavljajo solidno večino.

Podobno so se stvari razvijale na Tržaškem, čeprav so tu učiteljice sestavljale več kot polovico celotnega učiteljskega kadra. Svoj poklic pa so čutile tudi kot poslanstvo ohranjanja in utrjevanja slovenstva na omejenem ozemlju. Zaradi fašističnega raznarodovanja je veliko slovenskih učiteljic izgubilo službo, nekaj jih je bilo premeščenih v notranjost Italije, veliko pa se jih je vrnilo oziroma emigriralo v osrednjo Slovenijo. V fašističnem obdobju so sicer delovali ilegalni slovenski tečajji, šolstvo pa se je začelo obujati že med drugo sve-

točno vojno, in to tako s partizanske kot z domobranske strani. Po drugi svetovni vojni se slovensko šolstvo na Tržaškem obnovi in nadgradi in vedno več mladih se odloča za nadaljevanje študija. V tem času pride tudi do utrditve ženske vloge pri pedagoškem poklicu in vzgojno-izobraževalnem procesu manjšinske skupnosti, podobno pa se zgodi tudi na drugih področjih, npr. v gospodarstvu, zdravstvu, politiki, časnikarstvu, kulturi, znanosti in umetnosti.

Razstava Dekleta in šola ni obsežna, v bistvu gre le za nekaj vrst panojev. Kljub temu je bogata tako s slikovnim kot s fotografskim gradivom, pri tem pa je treba še omeniti konkretne upodobitve okolja in vzdušja v razredu, forumu, samostanu ali na domu (povsod tam namreč, kjer so se dekleta izobraževale). Razstavljeno je tudi manjše število starih šolskih potrebščin in pripomočkov. Gre torej za zgosten, a zanimiv prikaz zgodovine odnosa med dekleti in šolo skozi stoletja, prikaz, ki je vsekakor vreden ogleda.

PREJELI SMO

PRIPOMBA IN POJASNILO

V poročilu z naslovom Zapis o štirih letih pariških srečanj (27.1.) Ivan Žerjal pravi: "kritičnost je sevala tudi iz Capudrovih besed glede dejavnosti Borisa Pahorja, ki je po njegovem mnenju v svojih nastopih preveč izpostavljala tržaško problematiko. Tako naj bi v Francozih ustvarjal vtis, da je celotni slovenski narod manjšina v državi, kjer se govori jezik »večinskega naroda«. No, kar se tega tiče, se ni razumelo, ali je ugledni gost rekel to za šalo ali zares in si lahko vsakdo misli svoje..."

Za šalo ali zares, gre za vtise osrednjega Slovenca, kateremu je zavzetejši pogovor o primorski usodi pretirano početje. Resnica pa je ta, da so se v veliki večini poročevalci francoskih listov in radia zanimali za fašistično dobo, ker je bilo to zanje odkritje. Tako se je zgodilo ob izidu prevoda Nekropole, kjer sta dve strani posvečeni fašizmu, tako ob izidu Spopada s pomladjo, romanu, v katerem je o fašistični dobi govor na treh straneh. V škodo samim tekstom se je pogovor z avtorjem razvijal prav ob zgodovinskem obdobju med prvo in drugo svetovno vojno. Kar je bilo potem normalno ob izidu prevoda Vile ob jezeru in Postanka na Ponte Vecchii, zbirke novel, kjer je četvero novel s fašistično tematiko in o katerih je kritik Michel Polac sodil, da bodo ob njih Francozi spoznali, kakšen je bil Mussolinijev režim. Vsi sogovorniki pa so dobro vedeli, da sem Tržačan, da govorim o mestu Sveva in Sabe, ki je med prvo in drugo svetovno vojno bilo v Italiji, kot je tudi zdaj.

V zvezi z notico o izidu prevoda novel (Novi glas 10.2.) naj povem, da se prejšnji mesec nisem pogovarjal s predstavnikom radia, ampak z voditeljem televizijske oddaje Metro polis, na programu ob sobotah na petem Kanalu francoske televizije (Arte), ki posreduje svoje prikaze na izbiro: v francoščini ali nemščini.

Ker se je marsikdo zanimal za francoski prevod novel, sporočam, da bo Tržaška knjigarna poskrbela za nabavo knjige; vsekakor za morebitne interese navajam poglavitne podatke: Boris Pahor, Arrêt sur le Ponte Vecchio, Editions Des Syrtes, 74, rue de Sèvres, 75007 Paris, 120 Fr.

BORIS PAHOR

FILOZOF GIORDANO BRUNO



Prejšnje dni se je zlasti italijanski kulturni svet spominjal 400-letnice smrti filozofa Giordana Bruna (1548-1600), ko so ga po nalogu inkvizicije v Rimu sezgali na grmadi (na znanem trgu Campo de' Fiori). Komentarji in članki, tako v italijanskem kot tudi v evropskem časopisju, so se predvsem zaustavili ob polemikah - ki še trajajo - v zvezi z inkvizicijskim sodiščem.

Kdo je bil Giordano Bruno? To je znana osebnost iz dobe renesanse oz. protireformacije, in to zlasti na filozofskem področju. Rojen v Noli v Kalabriji, je že mlad vstopil v dominikanski red, ki ga je potem zaradi svojih načelnih stališč zapustil. Pot ga je vodila daleč po Evropi, med drugim v Francijo in Anglijo. Ko je kasneje prišel v Benetke kot gost plemiča Moceniga, ga je prav ta prijavil inkviziciji, ki ga je nato po daljšem procesu obsodila na smrt.

G. Bruno je veliko pisal, zlasti znan so npr. njegove knjige *De l'infinito*, *universo e mondi*, *De la causa, principio e uno*, *De monade*, *Degli eroici furori* itd. V teh letih se italijanski renesančni filozof jasno opredelil za monizem, to je nauk, da sta duh in materija eno in isto in panteizem (vse je božanstvo). Nemogoče bi bilo tu na dolgo obravnavati te teme, ki seveda karakterizirajo Brunovo misel. Pri tem zagovarja neskončnost vesolja in svetov, nauk o duši sveta s platonskim prizvokom, zanika osebnege Boga in krščanske pojme o Bogu in duši oz. večnem življenju. Iz tega torej jasno izhaja, da je Brunov nauk odločno v neskladju s katoliškim oz. krščanskim naukom nasploh.

Glavne obtožbe inkvizicije so torej izvirale iz prej omenjenih tez. Za razliko od ostalih dveh vidnih predstavnikov italijanskega naturalizma (kot sta bila Bernardin Telesij in Tomaž Campanella) je samo Bruno tako radikalno začrtal svoj filozofski nauk in se dejansko in zavestno postavil izven Cerkev. Seveda to še ni opravičljiv razlog, da je potem prišlo do skrajne kazni na grmadi. Ne bomo se tudi tu spuščali v zapletena vprašanja inkvizicije same, ki jo je seveda treba uokvirirati v svoj čas. Danes gotovo obsojamo in zavračamo podobne obsodbe, kar dela tudi Cerkev sama. Nemogoče pa bi bilo za Cerkev Bruna rehabilitirati, saj je njegov nauk sam temu ovira. Zavračati moramo metode inkvizicije, ne moremo pa mimo idej.

Ni tudi primerjave med astronomom Galilejem in Brunom. Sam papež Janez Pavel II. je že v začetku svojega pontifikata napovedal revizijo procesa oz. obsodbe proti toskanskemu fiziku in mislecu. Res pa je, da Galileo Galilei ni iznašal za katoliško vero nesprejemljivih naukov. Njegov "greh" je bil takrat (med 16. in 17. stol.) le ta, da je branil in zagovarjal novo astronomsko Kopernikovo teorijo o heliocentizmu.

Naj še spomnimo, da je na istem rimskem trgu pet let pred Brunom umrl na grmadi tudi Slovenec Peter Kupljenik, protestantski pridigar, ki je imel zelo razgibano odisejo od domače slovenske zemlje mimo zaporov in razprav v Italiji do Rima. Sam je bil tudi več časa zaprt z obema prej omenjenima filozofoma, Brunom in Campanello.

Zgodovina lahko najbolje oceni osebnost in delo italijanskega filozofa in njegovo nesrečno življenjsko usodo.

ANDREJ BRATUŽ

ČAR GRAJSKIH ZAKLADOV



MLADIKA ZA LETO 2000

Izšla je prva številka revije Mladika v letu 2000. Po besedah urednikov prihaja z zamudo zaradi upravnih težav, ki so jih imeli s preoblikovanjem društva.

Prvo stran platnic krasita fotografiji z letošnje Prešernove proslave v Kulturnem domu v Trstu in na 9. Slovenija partyju. Uvodnik z naslovom *Polnost življenja* je napisal dolgoletni slovenski kaplan v Rojanu msgr. Stanko Zorko, ki se v članku zavzema za ohranitev in obrambo življenja od spočetja dalje. Sklicujoč se na božjo zapoved "ne ubijaj!", msgr. Zorko zaključuje uvodnik z ugotovitvijo, da je "vsaj veren človek v vesti dolžan, da upošteva to prepoved in da ima po božjem naročilu spoštovanje do življenja od njegovega začetka v materinem telesu do popolnega razvoja in tudi v starosti".

V nadaljevanju je objavljena novela Ladislava Črnilogarja *Starec in glob*, Mladika pa je v tej številki začela objavljati prvo nadaljevanje drugega dela spominov inž. Petra Merkuja na starše (prvi del je pred časom izhajal v reviji Zaliv). Mladika objavlja v celoti nagovor predsednika republike Slovenije Milana Kučana ob izročitvi odlikovanj Maistrovim borcem in slovenskim rodoljubom-zavezniškim padalcem 22. decembra lani. Mitja Petaros je prispeval članek o numizmatiki, Martin Jevnikar pa spominski zapis o tržaškem rojaku, kulturnem delavcu Vladislavu Kralju, ki je od leta 1951 naprej živel v ZDA, kjer je deloval med tamkajšnjimi Slovenci in skupaj z ženo tudi urejeval tedensko slovensko radijsko uro. Objavljen je spominski zapis o s. Lidiji Mariji Krek, ki je živela med slovenskimi begunci in izseljenici. V tej številki je tudi več likovnih in literarnih ocen izpod peresa Jelke Daneu Cvelbar, Neve Zaghet, Magde Jevnikar in drugih. Poleg običajnih rubrik si bralec lahko prebere novice Knjižnice Dušana Černeta. Mladika objavlja tudi več pesmi Neže Maurer in Josipa Jakova Planinića.

Skupaj z Mladiko je izšla mladinska priloga Rast, ki precej prostora posveča letošnjemu Slovenija partyju. Tako je objavljen pozdravni nagovor predsednika Slovenskega kulturnega kluba Roka Oppelta, zatem krajše poročilo in ugotovitve organizatorjev. Najdemo pa seveda tudi druge prispevke, npr. o delovanju SKK-a in MOSP-a (Andrej Maver), o zatonu evropskega kolonializma na Vzhodu (Erika Hrovatin), oceno o knjigi o indijanskih poglavarjih (Jadranka Cergol) in oceno filmov, ki so jih vrteli skozi tokratno zimo (Breda Susič).

IŽ

V Viteški dvorani gradu na Dobrovem v Goriških Brdih so v petek, 18. februarja, s prirčno slovesnostjo predstavili obnovljeno zbirko grafik (vseh je 134) briškega rojaka Zorana Mušiča, svetovno znanega grafika in slikarja, ter preurejeno prvo nadstropje, v katerem sta na ogled kulturno-zgodovinska muzejska zbirka iz 19. stoletja in stalna razstava z naslovom *Grajska zbirka - poskus rekonstrukcije*. Gre pretežno za zapuščino bogate zbirke, ki jo jemed leti 1838 do 1927 oblikoval tedanji lastnik gradu na Dobrovem, grof Silverio Bager.

Zbirka grafik je zdaj v drugem nadstropju gradu in je urejena po sodobnih muzejskih pravilih. Vse grafike so na novo uokvirili in vsako posebej zaščitili s posebnim steklom, tako da so zavarovane pred propadanjem. Ometniku Zoranu Mušiču, ki je 12. februarja letos praznoval svoj 91. rojstni dan, je govoril likovni kritik Zoran Kržišnik. Dejal je, da je za Mušiča, ki ga je označil za mediteranskega Slovence in svetovljana, vir navdih vselej tisto, kar je konkretno videno in doživeto. Umetnik je eden največjih v sodobnem likovnem ustvarjanju, "ki vidi v črtah in sanja v barvah".

O novosti v obeh zbirkah je govorila ravnateljica Goriškega muzeja Slavica Plahuta, briški župan Franc Mužič pa je v pozdravu udeležencem slovesnosti, ki so prišli iz Brd, širšega območja Nove Gorice in tudi iz zamejstva, pojasnil kulturno, protokolarno in tudi gospodarsko vlogo gradu na Dobrovem. Novosti pri razporeditvi zbirk in druge posege v zgradbi (nedavna obnova grajske strehe) sta financirala občina Brda in ministrstvo za kulturo. Preureditvena dela je vodil prizadevni kustos briških muzejskih zbirk Herko Saksida, slovesnosti v petek pa se je udeležil tudi Ljuba Mušič, Zoranov brat.

M.

Z LIKOVNIH SREČANJ V VIPAVSKEM KRIŽU

Od leta 1988 se je v Vipavskem križu zvrstilo 10 mednarodnih likovnih srečanj. Vsakokrat je skupino (praviloma polovico domačih, polovico tujih umetnikov) izbral likovni kritik, ki je pozneje postavil razstavo in predstavil umetnike v katalogu. V skupini je sodeloval tudi fotograf. Doslej je sodelovalo 82 umetnikov, od tega 37 tujih; pet je bilo pripadnikov slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu. Večina je bilo slikarjev, a sodelovalo je tudi 8 fotografov, 5 kiparjev in 1 arhitekt. Dne 12. februarja so bile v dvorani krajevne skupnosti v Vipavskem križu odprte štiri razstave: Mednarodna likovna zbirka Vipavski križ (izbor del), Danilo Jejčič (fotografije), Primož Breclj (fotografije) in Sašo Kompare (steklo).

ZA KULTURNI DVIK PRIMORSKE

DANIJELO DEVETAK

Širše območje Primorske bo s prihodnjim šolskim letom bogatejše, saj bo stekel prvi letnik Zasebne umetniške in splošne gimnazije Alojz Gradnik Gorica. Gre za ambiciozen projekt, ki se je rodil na Goriškem - tostran in onstran meje - in ima visoke cilje: kulturno revitalizacijo enotnega primorskega prostora, dvig humanistične ravni prostora in s tem kvalitete življenja, omogočanje novih oblik izobraževanja za umetniško nadarjene otroke, presežanje centralizacije znanstvenega in umetniškega potenciala v velikih centrih. Šola je bila zamišljena kot konkurentno dopolnilo državnih šolskih mreži, namenjena zlasti mladim Slovincem iz severno-primorske regije, s Krasa, iz goriške in videmske pokrajine. Ker poteka v tem času rok za vpis v to šolo, smo postavili nekaj vprašanj ravnatelju v ustanovitvi šole prof. Primožu Hvali.

V temelju vaše ustanove je razvijanje humanističnih, socialnih in človekoljubnih vrednot. Zakaj ste se odločili za tako usmeritev?

Že iz imena gimnazije je razvidno, da sama šola teži k razvijanju humanih, socialnih, človekoljubnih, svetovnonazorsko nevtralnih vrednot, ki predstavljajo temelj civilne družbe in prispevajo k oblikovanju poštenega, samostojnega, kritičnega, domoljubnega, k strpnosti usmerjenega človeka, ki želi doprinesiti tako h kulturnemu kot znanstvenemu napredku družbe. Šola želi doprinesiti k razvoju umetniških in humanističnih idealov mladega človeka, ki naj bi mu pomagali v strokovni uveljavitvi in življenju samem. V tem pogledu imajo pomembno vlogo profesorji, ki naj bi predstavljali most, zgled, spodbudo pri oblikovanju učenceve samopodobe. Na drugi strani želimo dati besedo vsebini, temeljni strokovnosti in znanosti sami, naj skozi šolske predmete spregovorijo, oblikujejo zavest in doživljajskost dijakov ter jih navdušijo za ustvarjalno pot samostojne ustvarjalnosti reševanja problemov.

V vašem predmetniku so tudi t.i. nadstandardni predmeti. Kaj lahko poveste o tem?

Nadstandardni predmeti kot taki so neobvezni, zato tudi ne nosijo šolske ocene. Njihova naloga je dopolnjevati znanje in sposobnosti znotraj programskega področja glasbe, likovne umetnosti in splošne smeri. Cilj nadstandardnih predmetov je razvijanje samostojnosti dijakov, usmerjanje v prepoznavanje lastnih interesov ter nudenje priložnosti nastopanja oz. izražanja na različnih ravneh. Dijakom dajejo možnost, da bolje spoznajo sebe, si poskušajo odgovorjati na vprašanja, s katerimi se soočajo v času odrasčanja. Osnovni namen teh predmetov je izgrajevanje pozitivne samopodobe in veselja do življenja.

Kdo sestavlja profesorski kader?

Profesorski kader je zelo pester v različnih pogledih. Sestavljajo ga mlajši in starejši profesorji s skupno odliko visoke strokovnosti, pedagoške usposobljenosti in čuta do vodenja in spremljanja učenca. Posebnost profesorskega zbora se bo izrazila v individualnem in humanem pristopu do dijaka. Takšna organizacija šole omogoča pristop profesorja do dijaka tudi v smislu mentorja in svetovalca.

Javne listine oz. spričevala bodo priznana v Sloveniji in Italiji. Kako ste to dosegli in v čem je pomen tega?

Gimnazija bo izvajala javnoveljavni gimnazijski program splošne smeri, umetniški program glasbene smeri (modul A: glasbeni stavek, modul B: instrumentalist ali solopec) in likov-



ne smeri. Program se ravna po vsebinah, ki jih predpisuje Slovenija. Na tej osnovi so lahko izdane javne listine in spričevala, kot veljajo za ostale državne šole v Sloveniji. Kar se tiče programske usmeritve dijakov iz zamejstva, pa je nekoliko drugače. Medtem ko bodo dijaki iz matice obiskovali na naši gimnaziji celoten program (gre za t.i. redne dijake), smo predvideli za dijake iz zamejstva del ali strokovne program, ki je osnovan na t.i. izrednem statusu dijakov. To pomeni, da bodo morali zamejci obiskovati slovensko (izjemoma tudi italijansko) šolo pete zahtevnostne stopnje v domačem zamejstvem prostoru, medtem ko bodo v okviru naše gimnazije poslušali le strokovne predmete znotraj glasbene usmeritve. Ti dijaki bodo ob koncu šolanja prejeli dvojno spričevalo: spričevalo matične šole in spričevalo strokovnega glasbenega programa naše šole, ki jim bo odprl vrata slovenskih in tujih univerz, javnih in zasebnih ustanov.

Katere so smeri gimnazije in kako je z roki za vpis?

Zasebna umetniška in splošna gimnazija Alojz Gradnik Gorica ponuja splošno in umetniško smer (glasbeno in likovno). Dijakom iz zamejstva lahko nudimo za sedaj le strokovni del glasbene gimnazije. Vpis je pogojen z opravitvijo predhodnega uspešnega preizkusa nadarjenosti. V ta namen organizira gimnazija delavnice oz. pripravnice, na katerih potencialni dijaki spoznajo zahtevane spretnosti in sposobnosti, ki se preverjajo pri preizkusu nadarjenosti. Pripravnice za glasbeno in likovno smer so potekale v tem tednu v Novi Gorici. Preizkus nadarjenosti bo za glasbeno smer potekal 10. in 11. marca od 9. do 13. ure v glasbeni šoli v Novi Gorici (Cankarjeva 8), za likovno smer pa 9. marca v prostorih OŠ Fran Erjavca v Novi Gorici. Pristop k likovnemu in glasbenemu preizkusu je mogoč samo na osnovi pravočasne prijave do 6. marca (na naslov Zasebna umetniška in splošna gimnazija Alojz Gradnik Gorica, P.P. 38, 5000 Nova Gorica) z izpolnitvijo obrazca DZS 1,20, ki ga kandidati lahko kupijo v knjigarnah in papirnicah v Sloveniji.

Kaj pričakujete od mladega človeka, ki bi želel študirati pri vas?

Od naših dijakov pričakujemo visok osnovnošolski uspeh, umetniške vrline za gojence na umetniških smereh, vedoželjnost, učno aktivnost, vestnost, veliko veselja in radoživosti.

Kam se lahko mladi obrnejo za boljše informacije?

Za vse boljše informacije, pojasnila za vpis, študij kot ostale oblike sodelovanja vas vabimo, da nas pokličete po telefonu (00386 65 81885, 00386 65 21907, 00386 65 133910) ali se oglasite v tajništvu gimnazije vsak dan od 12. do 14. ure od ponedeljka do petka, v najetih prostorih osnovne šole Fran Erjavca, Kidričeva 36, Nova Gorica.

MALA IN SREDNJA PODJETJA

PROJEKT SME STRATEGY

Konzorcij štirih podjetij, ki ga vodi podjetje Seed s.p.a. iz Trsta, je pripravil projekt Phare CBC Slovenija/Italija SME Strategy. Cilj projekta je sistematično pospeševanje čezmejnega sodelovanja med malimi in srednjimi podjetji in ustanovami iz Slovenije in Italije (točneje iz Furlanije-Juljske krajine in Veneta) ter definicija skupne strategije razvoja.

Mala in srednja podjetja so namreč danes gonilna sila v državah Evropske zveze. V predvidevanju širitve EZ na države Srednje in Vzhodne Evrope pa bo potrebno prenesti pridobljene izkušnje tudi v tiste države, ki bodo kot prve vključene v zvezo. Pomembno vlogo bodo zato odigrale predvsem države članice, ki mejijo s kandidati za vstop v zvezo. V prvi vrsti je to Italija, točneje dežela F-Jk. Raven stikov med deželno in Slovenijo je sicer dobra, vendar je opaziti na ekonomskem področju še velike razlike. Medsebojno spoznava-

nje in izmenjava izkušenj pa lahko pripomoreta k odstranjenju teh razlik in k skupni rasti. Projekt bo analiziral tudi vse trenutne scenarije s posebnim poudarkom na t.i. "novo ekonomijo" in na začetku programov Interreg III.

Projekt SME Strategy je, kot že rečeno, pripravil konzorcij štirih podjetij. Vodja konzorcija je podjetje Seed s.p.a. iz Trsta. Seed že vrsto let deluje na slovenskem ozemlju, kjer je izvedlo več projektov na področju malega gospodarstva v sklopu programov Phare in Unido. Drugi partnerji projekta pa so podjetje Informest iz Gorice (Center za informiranje in dokumentacijo malih in srednjih podjetij), podjetje Sloveneta iz Sežane (specializirano na področju podpore malemu gospodarstvu) in inštitut London School of Economics iz Londona, vodilni evropski center za razvoj strategij na področju malih in srednjih podjetij.

OB TRŽAŠKEM OBISKU ITALIJANSKEGA PREDSEDNIKA

HAIDER, CIAMPI IN NEDOSLEDNOST TRŽAŠKE POLITIČNE SRENJE

IVAN ŽERJAL

Ko je predsednik Ciampi začel svoj obisk, se pravi včeraj pozno popoldne, je bil naš časopis že v tisku, zato bomo bolj poglobljeno poročali in komentirali dogodek v prihodnji številki. Že sedaj pa lahko ugotovljamo, da sta tako italijanska država kot tudi vsedržavna in krajevna italijanska politična srenja spet padli na izpitu. Precej natrpani program Ciampijevega obiska namreč med drugim predvideva, da se bo predsednik mudil tako v Rižarni kot pri bazovski fojbi. Kljub predlogom s strani krogov slovenske manjšine, naj ob tej priložnosti obišče tudi spomenik bazoviškemu junakom in strelišče na Opčinah, do tega najverjetneje ne bo prišlo. Tako se hočejo italijanske oblasti in politične sile še enkrat spomniti na grozodejstva nacizma in komunizma; na tisto, kar je fašizem storil Slovincem v več kot dvajsetletnem obdobju strahovlade, pa kratkoma lo pozabljajo.

Tako pri italijanskih političnih silah, tudi pri tistih, ki se imajo za levosredinske, levčarske in demokratične, lahko samo spet ugotovljamo precejšnjo mero nedoslednosti. V zvezi s Haiderjevim vstopom v avstrijsko vlado, še bolj pa ob izrečenih solidarnosti Haiderju s strani deželne uprave F-Jk in ob nesrečnih izjavah župana Illyja je nastal velik vik in krik. V torek, 15. t.m., se je po tržaških ulicah vil dolg sprevod bakel. Množica ljudi se je udeležila manifestacije proti rasizmu. Kaj vse to poma-ga, ko pa se zamujajo priložnosti - in obisk predsednika Ciampija to nedvomno je

V teh dneh je na obisku v Trstu predsednik italijanske republike Carlo Azeglio Ciampi. Do tega obiska prihaja v času, ko je še vedno prisotna polemika ob zadržanju deželne uprave Furlanije-Juljske krajine pa tudi tržaškega župana do vstopa svobodnjaške stranke Jörga Haiderja v avstrijsko zvezno vlado.



Baklada proti rasizmu v Trstu - s figo v žepu? (Foto Kroma)

se odkrito soočiti z lastno preteklostjo in odgovornostmi? Kaj poma-ga, ko pa se le nekaj dni po torkovi bakladi proti rasizmu dve politični sili, ki sta bili prisotni na manifestaciji (Stranka komunistične prenove ter Slovenski in italijanski komunisti), pojavita, skupaj s Severno ligo, v Beogradu na kongresu Miloševićeve Socialistične stranke, ko je ZRJ med tistimi državami, ki so podprle Avstrijo? Da ne govorimo o zastojih v zvezi z razpravo o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino. Od političnih sil, ki ob vsaki priložnosti prisegajo na spoštovanje drugih in drugačnih, na sožitje med kulturami in verstvi, na večkulturnost in podobne vrednote, bi si pričakovali več doslednosti in poguma. Pa smo ostali še en-

krat razočarani. To pa je še en negativen precedens pred drugim pomembnim obiskom, ki ga bo doživel Trst, in sicer obiskom predsednika italijanske vlade Massima D'Alema, ki bo 25. aprila v Rižarni. Medtem pa so se v zvezi s "primerom Haider" pred kratkim mudili pri nas predstavniki koroških Slovencev in drugi zamejski strokovnjaki. Slovenski kulturni klub in Društvo slovenskih izobražencev sta namreč priredila zanimiva in dobro obiskana večera, posvečena uspehu Haiderjeve svobodnjaške stranke v Avstriji in položaju slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Tako smo bili priče precej izčrpnih predstavitev tega vprašanja, politične situacije v Avstriji in možnih izgledov za avstrijsko državo, slo-

vensko manjšino in Evropo. A tudi pri tem je treba podati grenko ugotovitev, ki je izšla zlasti z večera v DSI, ki je bil v ponedeljek, 21. t.m. Urednik *Našega tednika*, kolega Janko Kulmesch, je izrazil bojazen, da je za Slovenijo položaj koroških Slovencev notranje vprašanje Avstrije. Po Kulmeschevih besedah je to stališče prevladujoče pri vseh strankah, ki hočejo ohraniti obzir do Avstrije. Tak vtis dajejo tudi izjave, ki jih je novi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel dal za *Naš tednik* v zvezi z avstrijsko Državno pogodbo. Tako zadržanje slovenske države do rojakov zunaj njenih meja pa dolgoročno ne predstavlja nič pozitivnega, ne za Korošce in niti za nas.

"BALADA NAŠIH DNI"

IZŠLA JE PREPOTREBNA DVOJEZIČNA ZBIRKA GRUDNOVIH PESMI



FOTO KROMA

Devinsko-nabrežinska občinska uprava si je ob 50-letnici smrti nabrežinskega rojaka in pesnika Iga Grudna zamislila izdajo dvojezične zbirke njegovih poezij. Letos se je ta zamisel uresničila, saj je na pobudo devinsko-nabrežinske občine Kulturni dom iz Gorice prek Kulturne zadruge Maja izdal dvojezično zbirko z naslovom *Balada naših dni*, ki vsebuje 40 izbranih Grudnovih pesmi v izvorniku in prevodu oz. prede-lavi, za katero je poskrbel prof. Giorgio Depangher ob sodelovanju in strokovni pomoči prof. Vere Tuta Ban. Kot je bilo rečeno na predstavitvi v petek, 18. t.m., v Grudnovi rojstni hiši v Nabrežini, je izšla knjiga bogastvo za vse. Poezija Iga Grudna je tako dosegljiva tudi italijanskim bralcem, hkrati pa je prepotrebna tudi za Slovence, pri katerih je zadnja Grudnova knjiga izšla v 60. (v Sloveniji) oz. 80. letih (v zamejstvu).

Petkove predstavitve se je udeležilo res veliko število ljudi, ki so prisluhnili recitacijam Grudnovih pesmi v sloven-

ščini in italijanščini, ki sta jih podala Miranda Caharija in Aldo Pressel, ter petju zbora Kraški slavček pod vodstvom Martina Vremca in ob klavirski spremljavi Beatrice Zonta. Uvodni pozdrav sta posredovala župan Marino Vocci in podžupanja Mariza Škerk, o knjigi ter o Grudnovem življenju in opusu pa je spregovorila prof. Marija Pirjavec, ki je Iga Grudna označila za najmarkantnejšega primorskega pesnika ob Srečku Kosovelu in Alojzu Gradniku. Po njenih besedah je Gruden združil "topografsko resničnost in osebno doživetje, vpeto tudi v nadosebno, zgodovinsko dogajanje časa", v njem pa, kljub tragediji, ki jo je doživljal in ki jo je znal zajeti v svoje poezije, nista nikoli usahnila zaupanje v človeka in vera v renesanso človeškega rodu. O prevodu sta spregovorila prof. Vera Tuta Ban in prof. Giorgio Depangher, ki je med drugim dejal, da je to prevajanje predstavljalo zanj obogatitev s kulturo, ki ni njegova, ampak je vseeno del njega.

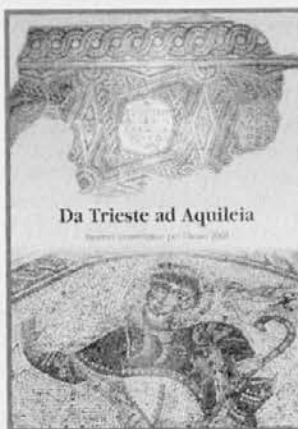
IŽ

VODIČ IN CD-ROM

DVE POBUDI OB JUBILEJU 2000

Tržaška občina in škofija želita priti naproti romarjem v jubilejnem letu 2000 tudi z dvema pobudama, s katerima želijo prikazati specifičnosti tega področja, ki ga označuje sobivanje različnih veroizpovedi in kultur. Gre za knjižico *Od Trsta do Ogleja: medverski vodnik za leto 2000 (Da Trieste ad Aquileia: itinerari interreligiosi per l'anno 2000)* in za CD-rom *Trst: pot za leto 2000 (Trieste: un percorso per l'anno 2000)*. Publikaciji so predstavili 19. t.m. v informacijskem središču za jubilej 2000 v Trstu ob prisotnosti župana Illyja, škofa Ravignanija, srbskega metropolita Jovana in številnih drugih predstavnikov verskega in družbenega življenja.

Knjiga *Od Trsta do Ogleja* se predstavlja kot potreben in dragocen vodič ne samo za romarje in turiste, ampak tudi za vse Tržacane, ki kažejo zanimanje za odkritje bogastva



in lepote, ki ju predstavljajo različne verske skupnosti v Trstu. Knjiga, ki sta jo izdali občina Trst in škofija, ima 60 strani in vsebuje najprej uvodno besedo škofa in župana, nato pa še prepotrebne zgodovinske podatke o začetkih krajevne Cerkve in mesta, poleg tega pa še informacije o najpomembnejših katoliških, evangeličanskih in pravoslavnih cerkvah v Trstu in o judov-

ski skupnosti. Pozornost je namenjena tudi svetiščem na Krasu ter v Štivanu, Tržiču in Škocjanu in na koncu seveda samemu Ogleju. Knjižica vsebuje bogato razlago, barvne slike in zemljepisno karto, v dodatku pa še besedila in molitve vseh veroizpovedi.

CD-rom *Trst: pot za leto 2000* pa je bil izdelan v petih jezikih (italijanščini, angleščini, nemščini, francoščini in španščini) in je razdeljen v prav tako pet sekcij: namreč v sekcije prihoda, ogleda, pohoda, spoznanja in življenja tržaškega mesta. CD-rom je prikaz večverskega in večnarodnega Trsta, njegove zgodovine, njegovih najlepših kotičkov, dragocenih arhitektonskih in naravnih zanimivosti ter vsebuje tudi vrsto drugih informacij o kulturnem življenju, o gostiščih, skratka o vsem, kar zanima turista, ki pride v te kraje.

ZVEZA NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV

POKRAJINSKA ZVEZA IMA NOVEGA RAVNATELJA

V vrhu tržaške pokrajinske Zveze neposrednih obdelovalcev (Coldiretti) je prišlo do zamenjave. Najpomembnejša stanovska organizacija kmetovalcev v tržaški pokrajini, kot piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, ima namreč novega ravnatelja. To je dr. Mauro Donda, ki je na to mesto prišel 8. februarja. Dr. Donda ima 36 let in je do sedaj opravljal že več vodilnih funkcij. Tako je že sedel v vrhu deželnih sekcij Zveze na Siciliji in v Furlaniji-Juljski krajini ter v pokrajinskih sekcijah v Trevisu in Palermu. Trenutno je tudi ravnatelj pokrajinske Zveze v Gorici in bo to funkcijo opravljal še naprej. Predsednik tržaške pokrajinske Zveze pa je, kot znano, Slovenec Dimitrij Žbogar.



ŠTEVILNE POČASTITVE DNEVA SLOVENSKE KULTURE

TRŽAŠKA ŠE VEDNO V ZNAMENJU PREŠERNOVIH PROSLAV



Prešernova proslava breških kulturnih ustvarjalcev v Boljuncu (Foto Kroma)

Na Tržaškem se še dalje vrstijo številne Prešernove proslave ob dnevu slovenske kulture, ki jih prirejajo tukajšnja slovenska društva in krožki. O nekaterih proslavah smo prejeli posebej poročila, primerno pa je, da zabeležimo tudi nekaj drugih, ki so navdse uspele.

Ena od takih uspešnih proslav je bila nedvomno v soboto, 19. t.m., v gledališču Franca Prešerna v Boljuncu. Pro-

slavo so oblikovali kulturni ustvarjalci in skupine iz Brega: zbori Fran Venturini od Doline, Valentin Vodnik iz Doline, Slovenec-Slavec iz Ricmanj in Boršta ter PD Mačkollje, pevka Ylenia Zobec, harmonikarji Denis Novato, Igor Spetič in Maurizio Marchesich, violinist Matej Santi, baritonist Damjan Locatelli, pianistki Tatjana Jercog in Tamara Ražem, članice igralske skupine Metronom Ivana

Terčon, Klara Vodopivec in Dajana Kočevar (podale so odlomke iz del Irene Žerjal, Marija Čuka, Aleksija Pregarca in Borisa Pangerc), mladi pesnik Matteo Dimai ter združena pihalna orkestra iz Ricmanj in Doline. Slavnostna govornica je bila mlada Martina Slavec, medtem ko je spored povezoval pesnik Aleksij Pregarc. Ravno Pregarc je bil v središču pozornosti nekaj dni prej, ko so v

četrtak, 17. t.m., v dvorani dolinskega občinskega sveta predstavili njegovi najnovejši knjigi, in sicer pesniško zbirko *Moj veliki mali svet* ter zbirko razmišljanj *Blagi izzivi*.

Proslavo so imeli tudi v prostorih Kulturnega društva Rdeča zvezda v Saležu. Ob tej priložnosti so udeleženci lahko prisluhnili temu, kar so nekateri vidni zamejski literarni ustvarjalci (Marij Čuk, Marko Kravos, Jurij Paljk, Boris Pangerc, Miha Obit, Irena Žerjal in Roberto Dedenaro) napisali o Francetu Prešernu. Bogat spored, ki sta ga povezovala Luana Grilanc in David Pupulin, sta zaokrožila nastopa okteta Odmevi in mlade pianistke Petre Šegina, gojenke Glasbene matice iz razreda prof. Claudie Sedmach. Prisotnim je spregovoril tudi zgoniški župan Mirko Sardo.

Sicer so bile Prešernove proslave, z bolj ali manj bogatim sporedom, še v Križu, Trebčah, Rovtah in Škednju; razveseljivo pa je dejstvo, da so jih večkrat pripravili prav pripadniki mlade, v nekaterih primerih celo najmlajše generacije. Proslave so bile seveda tudi na številnih naših šolah. Eno teh proslav je že prejšnjo soboto, 12. t.m., priredil trgovski zavod Žiga Zois v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Gost tržaških dijakov je bil Jurij Paljk.

OBVESTILA

ZA JUBILEJNO leto pripravljata Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva niz zanimivih razlag Sv. pisma. Prvo predavanje z naslovom *Zgodovina odrešenja skozi prizmo rožnega venca* bo imel g. Jože Špeh v četrtek, 24. t.m., ob 16. uri v ul. Donizetti 3. Vljudno vabljeni!

MLADINSKI DOM Boljunc vabi na prireditve ob dnevu slovenske kulture, ki bo v soboto, 26. t.m., ob 20.30 v dvorani Mladinskega doma v Boljuncu. Nastopili bodo: glasbeni duo klavir-violina, pevski tercet Ver laetum z Opčin, gledališki igralec Adrijan Rustja, priložnostni govor bo podal pesnik, prof. Boris Pangerc.

KULTURNO DRUŠTVO Barkovlje prireja v soboto, 26. t.m., koncert mezzosopranistke Eleanore Jankovič z začetkom ob 20.30. Klavirska spremljava: Nataša Kerševan. Vhod v društvo iz ul. Bonafata 6.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 28. t.m., v Peterlinovo dvorano v Trstu na predstavitev knjige slovenskega veleposlanika pri Srednjeevropski pobudi Antona Rupnika *Tretji Rim, Rusija včeraj in danes*. O delu bo spregovoril prof. Jože Pirjevec. Začetek ob 20.30.

MOSP (UL. Donizetti, 3) obvešča mlade, da so na razpolago informacije o prvomajskem izletu v London (od 27. aprila do 2. maja) v organizaciji Mavričnega mosta mladih. Cena zelo ugodna! Dodaten popust, če se prijavite do 2. marca. Inf.: tel. 040 370846 od pon. do petka od 9. do 17.

MOSP OBVEŠČA mlade, da so na razpolago informacije o

weekend-kuharskem tečaju v organizaciji Mavričnega mosta mladih. Kraj: Dom duhovnosti v Klancu pri Kozini. Čas: 17., 18., 19. marec 2000. Cena zelo ugodna! Prijave in informacije: tel. št. 040 370 846 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

PRODAJAM GRAFIKE in risbe slovenskih umetnikov: Černigoj, Jakac, Gorše, Sedej, Kravos itd. Telefonirajte na številko 040 213034 od 18. do 20. ure. Samo resni interesenti!

DAROVI

ZA KARITAS v Ajdovščini: N.N. 60.000 lir; N.N. 30.000 lir; S.R. 300.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Severina Sacolich 50.000 lir; Gracijela Glavina 33.000 lir; cerkveni pevci 200.000 lir.

ČESTITKE

Ob rojstvu male
JULIJE
iskreno čestita
Mirjam in Marjanu
Breclju
SEKCIJA SLOVENSKE
SKUPNOSTI DEVIN-
NABREŽINA.

VASJA LEGIŠA
je dosegel nov
glasbeni uspeh v
Nemčiji. Z željo, da
bi se vrnil v naše
kraje, mu čestitajo
vsi domači.

PREŠERNOVA PROSLAVA V DEVINU

NASTOP DOMAČIH USTVARJALCEV IN GOSTOV

Praznik slovenske kulture v Devinu je v nedeljo, 20. t.m., spet privabil na sedež tamkajšnjih pevskih zborov veliko ljudi. Delovanje štirih zborov v vasi povezuje namreč širok krog ljudi iz samega Devina, a tudi širšega zaledja, ki že zgodovinsko teži na to vas. Prav zato se tudi devinski zbori trudijo, dabi nudili čim bolj raznoliko ponudbo kulturnih dogodkov. Normalno je, da sami nastopijo, obenem pa povabijo v goste tudi druge ustvarjalce.

Sploh pa je Prešernova proslava priložnost, kot je v pozdravnem nagovoru povedala članica Mladinskega mešanega zbora Lara Legiša, da se nekoliko zberemo in zamislimo o vrednoti, ki jo pomeni kultura za našo manjšinsko stvarnost. Za letošnji praznik kulture so povabili v goste slikarja Edija Žerjala, ki od nedelje dalje razstavlja na sedežu devinskih zborov 15 novih del. Gre za akvarele in slike v mešani tehniki, ki napovedujejo nov tematski cikel pri Ediju Žerjalu, in sicer motiv ptička v kletki ter zanimiva tihožitja. Slikar pa je zelo posrečeno predstavil tudi več krajzin z motivoma Repentabra in devinskega gradu.

Z imenitnima kratkima prizoroma sta večer obogati-

la igralca Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, Vojko Belšak in Danijel Malalan, ki sta uprizorila Levstikovega Martina Krpana in še Prešernovega Povodnega moža ter navdušila občinstvo. Motiv Devina in vloge, ki jo je ta kraj imel v širši slovenski zgodovini, pa je prišel do izraza ob umetniškem branju odlomka iz epske pesnitve Joža Lovrenčiča *Sholar iz Trente*, ki ga je podal Gregor Pertot. Med posameznimi gledališkimi in bralskimi točkami pa smo prisluhnili petju Otroškega zbora Ladjica, ki je pod vodstvom Olge Tavčar uvedel večer, nato triu kitar, se pravi Sari Magliacane, Matiji Frandoliču in Marji Feinig, ki je izvedel dve krajši južnoameriški pesmi, in še Mešanemu mladinskemu zboru Devina, Ženskemu zboru Devina in Fantom izpod Grmade, ki so v nedeljo, zaradi boleznih dirigenta Iva Kralja, zapeli pod vodstvom pevovodje prej omenjenih zborov, Hermana Antoniča. Vsi skupaj pa so sklenili večer z mogočno Vrabčevo uglasbitvijo *Zdravljice*, ki je idealno zaključila to proslavo, posvečeno Prešernu in slovenskemu kulturnemu ustvarjanju v Devinu.

POČASTITEV VELIKEGA PESNIKA

DOŽIVET PREŠERNOV DAN V KLUBU PRIJATELJSTVA



FOTO KROMA

Ob tako važnih datumih, kot sta minula 150-letnica smrti in letošnja 200-letnica rojstva našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna, je hotel tudi naš Klub prijateljstva proslaviti tega velikega moža še posebno slovesno.

Dne 10. februarja se je zbralo v Peterlinovi dvorani lepo število ljudi. Ob koncu proslave smo vsi odhajali s srci, polnimi zadovoljstva in navdušenja. Program je bil doživljajsko zelo bogat. Po uvodnih besedah prof. Laure Abramove sta poskrbela za prijetno razpoloženje baritonist Damjan Locatelli in njegova žena Tamara Ražem, ki je pevca odlično spremljala na klavirju. Pevčev glas je donel po dvorani in nas navdušil. Zapel je Prešernovo pesem *Memento mori* in še tri

operne odlomke. Ivan Buzečan je v zvezi s Prešernovim življenjem in delovanjem razmišljal o naši narodni identiteti. Vmes so se skladno prepletale Prešernove poezije. Ga. Marta Godina je za začetek doživeto deklamirala Vrbi, kasneje pa še *Magistrale*, prvi sonet *Sonetnega venca*. Sam g. Buzečan je podal pesmi, ki so govorile o mladosti (osrednji kritici *Zdravljice*), pa *Slovo od mladosti*, *Življenje ječa*, *Nezakonska mati*, priče pesnikovega nelagodja v življenju. Zaključil je z navdušujočo zadnjo kitico *Zdravljice*: *Žive naj vsi narodi (...)*, da rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!.

Po proslavi smo se preselelili v sosednjo sobo na prijetno kramljanje ob pogrnjeni in obloženi mizi.

NM

PREJŠNJO NEDELJO V BORŠTU

KONCERT ZBORA HRAST

V nedeljo, 20. t.m., je bil v župnijski cerkvi sv. Antona v Borštu res lep, doživet in množično obiskan koncertni večer, za katerega je poskrbel priznani Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba. Dogodek, ki je potekal v sodelovanju z borštansko župnijo, se je uokvirjal v niz pobud, ki jih prireja domače kulturno društvo Slovenec ob 100-letnici delovanja. V imenu prirediteljev je prisotnim uvodoma

spregovorila Ivana Mahnič, MePZ Hrast pa je pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča navdušil občinstvo s kakovostno izvedbo pestrega sporeda, ki je v prvem delu obsegal nabožne skladbe iz različnih obdobij, v drugem delu pa slovenske ljudske pesmi s posebnim poudarkom na Benečiji in Reziji v priredbah Danieleja Zanettovicha in Pavleta Merkuja.

TO NEDELJO V FINŽGARJEVEM DOMU

VEČER SLOVENSKE PESMI IN BESEDE

Finžgarjev dom z Opčin je med tistimi zamejskimi društvi, ki praznuje dan slovenske kulture precej pozno. Skupaj z opensko župnijsko skupnostjo namreč že tradicionalno prireja t.i. *Večer slovenske pesmi in besede* zadnjo nedeljo v mesecu februarju.

Tokrat bodo oblikovali večer DPZ Vesela pomlad pod vodstvom Franca Pohajača, duo Martina Feri in Paolo Bembi, govornik Franc Pohajač in dramska skupina Ta-

mara Petaros. Mladi igralci bodo pod mentorstvom prof. Lučke Susič izvajali recital z naslovom *Ran mojih bo spomin in tvoje hvale*. Gre za splet recitacij in prizorov iz življenja Franceta Prešerna, ki ga je dramaturgiral Lučka Susič.

Proslava, ki ji bo sledilo družabno srečanje z zakusko, bo torej to nedeljo, 27. februarja, ob 17. uri, v Finžgarjevem domu na Opčinah.

BS



IN MEMORIAM

CIRIL TERPIN

Našo narodno skupnost in ne samo nas je v četrtek, 17. t.m., razžalostila vest, da je v Števerjanu na svojem domu nenadoma umrl 67-letni slovenski trgovec in slovenski kulturni delavec Ciril Terpin.

Pogreb pokojnika je bil dan kasneje, v petek, 18. t.m., v vaški cerkvi, kjer je mašo ob števerjanskem župniku Antonu Lazarju darovalo še šest slovenskih duhovnikov: msgr. Franc Močnik, msgr. Kazimir Humar, msgr. Oskar Simičič, g. Marjan Markežič, g. Ambrož Kodelja in g. Karlo Bolčina. Velika množica vaščanov in ljudi, ki so se prišli pokloniti spominu na pokojnika iz vse naše dežele in iz daljnih krajev, predvsem iz Slovenije, se je zbrala pred cerkvijo, kjer je pričakala žalni sprevod. Ob odprtjem grobu je na vaškem pokopališču pokojniku v slovo spregovorilo več govornikov. Najprej je o liku pokojnega Cirila Terpina, ki je veliko naredil za vaško in širšo slovensko skupnost, spregovoril števerjanski župan Hadrijan Corsi, o pokojnem je govoril tudi podpredsednik slovenske vlade Marjan Podobnik, sovaščan Simon Komjanc pa se je v imenu športnega združenja Olympia pokojnemu zahvalil za udejstvovanje na športnem področju; v imenu vaškega društva F.B. Sedej pa je govoril Mihael Corsi. V imenu stranke Slovenska skupnost je govoril pokojnikov prijatelj Drago Stoka, čigar govor objavljamo v celoti:

"Petdeset in več let je mima, kar sem te spoznal, dragi Ciril. Moj prvi živi spomin nate sega v lepo, sončno sobotno popoldne, ko smo se gojenci Alojzjevišča v sklenjeni vrsti podali na sprehod iz don Boskove ulice v Gorici v Števerjan, tvoj Števerjan. Po pevskem mostu smo zavili na levo proti Grojni, nato pa po strmi poti proti tvoji vasi. Jaz sem bil rad v tvoji bližini, ker si bil nekoliko starejši od mene in si mi torej dajal občutek varnosti in gotovosti.

Ko smo pešali proti vrhu tvoje vasi, občudovali bogate vinograde, lepe sadovnjake in že zrele češnje ob ozki ovinkasti cesti, si se ti nenadoma nekam umaknil in se vrnil s košaro zrelih češenj in starejšim človekom ob strani: bil je tvoj oče Franc. "Na,



si mi dejal, 'vzemi nekaj češenj. So dobre. Takih na Kontovelu nimate', si se hudo mušno, kot je bilo v tvoji navadi, nasmehnil in mi dal bogat zalogaj rdečih, debelih briškkih češenj. Bil je mesec maj in v nas-najstnikih je življenje vrelo, zajemali smo ga s polno čašo radosti, čeprav v pomanjkanju in tudi revščini.

Najina pota so se potem križala, srečevala, oddaljevala, pa spet zblíževala celih petdeset let. Tu, v Števerjanu, v Gorici, na Tržaškem, v Benečiji, v Kanalski dolini. Kjerkoli je bilo dobro kaj narediti za našo skupnost, za naš narod, za naše demokratično prepričanje, za naše etične vrednote, si bil zraven: s premišljeno besedo, z modrim nasvetom, z veliko voljo do dela, do ustvarjanja, do gradnje našega slovenskega sveta, na kulturnem in političnem področju, v gospodarstvu, v prosveti in verskem življenju.

Globoka in neminljiva načela so ti bila v vodilo tu v Števerjanu, ko si se razdajal v slovenski stranki, v cerkvi, v Sedejevem domu, v dvorani občinskega sveta. Ta načela so te vodila, kjerkoli si deloval, od Števerjana do Trsta, od Gorice do Sv. Višarj: na vseh sejah, na vseh prireditvah, na vseh zborovanjih, na katerih si bil.

Neomajen si bil in vedno globoko zvest trem idealom, za katere si živel in katerim si žrtvoval mnogo: slovenstvo, krščanske vrednote, globoka demokratična zavest.

Hvala ti za tvojo neomajnost in zvestobo v teh načelih, hvala ti za vse, kar si naši narodni skupnosti dal, hvala ti, dragi Ciril, za najino petdesetletno lepo, čisto, neskajeno prijateljstvo."

ZAHVALA

Ob nenadni smrti dragega moža, očeta in dedka
CIRILA TERPINA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v tej težki življenjski preizkušnji sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje ter ga pospremili na zadnji življenjski poti. Posebna zahvala domačemu župniku g. Antonu Lazarju in somaševalcem, pevskemu zboru Sedej, dirigentu Bogdanu Kralju in organistu Hermanu Srebrniču za občuteno petje, števerjanskemu županu g. Hadrijanu Corsiju, podpredsedniku vlade Republike Slovenije g. Marjanu Podobniku in ostalim govornikom za poslovlilne besede.

Števerjan, 22. februarja 2000

ŠTMAVER / OB PRAZNOVANJU SV. VALENTINA

ČAR LESENIH PODOB

Praznik sv. Valentina je seveda tudi na Goriškem praznik vseh, ki se imajo radi, še najbolj pa ga vsako leto praznujejo v Štmavru, saj je sv. Valentin njihov farni zavetnik. Tudi letos je bilo v Štmavru praznično in že skoraj pomladansko sonce je pripomoglo, da je praznik uspel, saj se ga je udeležilo veliko ljudi.

Praznovanje sv. Valentina se je pričelo v soboto, 19. t.m., z odprtjem lepe razstave *Lesene podobe*. Umetnika Slavka Pahorja je predstavil domači župnik Vojko Makuc. V svoji predstavitvi je g. Makuc poudaril predvsem lik preprostega človeka-umetnika, ki ljubi naravo in to ljubezen vliva v lesene podobe. Obenem je tudi povedal, da so umetniški izdelki iz lesa domačega umetnika izjemno zgovorni, hkrati pa tudi izražajo globljo duhovnost in občutek za vernost rezbarja. Ker se umetnik nerad pojavlja v



javnosti, je razstava svojevrstna prilagoditev, da se z njegovim delom поблиže spoznamo. Večer sta sooblikovala pevski zbor MePZ Štandrež, ki je pod vodstvom Tiziane Zavadlav dopadljivo zapel štiri pesmi, ter MoPZ Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic, ki je prijetno sklenil kulturni večer. Zopet se je pokazalo, kako nezamenljivo vlogo

imajo v naši sredi vsi tisti pevci, ki se nesebično razdajajo, ko hodijo k tedenskim vajam, da lahko potem dostojno nastopajo na naših, vaških prireditvah.

Lep sončni nedeljski dan je že v jutranjih urah privabil prve izletnike v Štmaver, kamor prihajajo vsako leto, saj je znano, da je štmavrski vaški zavetnik "sv. Valentin prvi po-

mladin". Veselo pritrkovanje zvonov je privabilo množico vernikov iz bližnje in daljne okolice. Pri popoldanskem bogoslužju sta poleg domačega župnika g. Makuca somaševala še g. Ambrož Kodelja in g. Stanko Jericijo, prisotna pa sta bila tudi dva bogoslovca. Da je bil praznik zares bolj slovesen, je med mašo pel domači moški pevski zbor Štmaver. Za pogostitev številnih gostov so pridno poskrbeli člani domačega društva Sabotin. Med raznimi dobrotami, ki so jih domačini, a tudi izletniki lahko okusili v Štmavru, moramo vsaj omeniti znamenite štruklje, po katerih je vaški praznik tudi poznan daleč naokrog.

V sklopu praznovanja sv. Valentina bo prihodnje nedeljo, 27. t.m., ob 15. uri, še praznični popoldan, namenjen otrokom in mladim družinam. Na sporedu bosta namreč igrata *Veselo na delo* v režiji Irene Ferlat in razigrano petje otroškega zbora Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic.

AC

KC LOJZE BRATUŽ IN ZSKP / ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

V ISKREČE SE ZDRAHE V
IZVEDBI TEATRONOVO

IVA KORŠIČ

Odkrit smeh je večkrat zaigral na ustnicah gledalcev, ki so preživeli dve zabavni urici v veliki dvorani KC Lojze Bratuž v nedeljo, 20. t.m., ko je v gledališki ponudbi *Iskrivi smeh na ustih vseh*, ki jo že drugo sezono ponujata KC Lojze Bratuž in ZSKP z odličnim odmevom pri občinstvu, prvič gostovala v našem kulturnem hramu dramska skupina Teatronovo iz Chioggie. Ljubiteljski igralci, ki s svojo izredno dobro igro presegajo meje amaterskega odra, so izvajali eno izmed najboljših igranih komedij Carla Goldonija (1707-93), *Le baruffe chiozzotte - Primorske zdrahe*. Med res številnimi gledalci so bili v prvih vrstah gostje. Najuglednejša med njimi sta bila sedanji goriški nadškof Dino De Antoni (prav on je predlagal omenjeno gostovanje) in pa nekdanji nadpastir p. Antonio V. Bommarco. Msgr. De Antoni je z odra toplo pozdravil prisotne in svoje nekdanje župljane, ki



so prišli v Gorico (bilo jih je za cel avtobus), da bi se ob tej priložnosti srečali z njim. Obžaloval je, da je bil stik tako kratek, in zaželel je vsem veliko užitka ob predstavi. V imenu prireditev je publiko in izvajalce pozdravila še Anka Černic. Potem pa so si na odru s primernim ritmom sledili živahni prizori situacijske komedije, ki je s svojimi "javnimi" zamerami, obrekovanji, nespornostmi in užaljenostmi dve uri zelo posrečeno kratkočasila gledalce, ki so bili presenečeni nad kvaliteto odrskega prikaza. Izvajalci so v tekoči režiji Giuliana Sonci-

na in Franca Penza živahno prikazali temperamentne ženske-domačinke, ki nestrpno čakajo med klekljanjem in "brušenjem jezikov", da se z ribolova vrnejo moški-ribiči. Zaradi ljubosumnosti, rahle zavisti in še česa se krepko zategne komedijski klobčič, ki pa se ob spretnem in potrpežljivem odmotavanju "commandatorja" kar najbolje konča s kopicco zarok in bližnjih porok. Goldonijevo briljantno besedilo, podano v pojočem narečju iz Chioggie, se je kar usipalo iz ust igralcev, ki so zelo plastično, predvsem pa homogeno izoblikovali like in komične situacije. Scenski okvir Gilberta Tonella je v sivi monokromiji dognana prikazoval izsek obmorske vasice s tipičnimi di-

mniki, v ozadju zaselek s cerkvijo, ribiškimi mrežami, morjem in pa neskončno sinjino neba, ki se je spajala z vodno gladino. Skrbno izdelani so bili kostumi Sandre Girardello in izbrani rekviziti.

Izvajalcem se pozna, da jim je igranje zelo pri srcu in da so si pravi prijatelji tudi izven odrskih desk. Na leto imajo kakih 40 ponovitev. Sicer pa nimajo vsako leto nove predstave. Omenjeno Goldonijevo delo imajo npr. v repertoarju že dvanajst let in so ga ponovili nad 200-krat. Segajo po delih Moliéra, Pirandella, najraje pa imajo Goldonija, tako da z njegovimi igranimi lahko pričarajo domače vzdušje, ki je vladalo v njihovem obmorskem mestecu še pred nekaj leti. Nastopili so že širom po svetu (bili so tudi na Japonskem) in od povsod prinesli veliko zadoščenja. Nastopili so tudi že na raznih festivalih (tudi na festivalu amaterskih dramskih odrov na goriškem gradu), prejeli so veliko priznanj in nagrad.

Njihove "baruffe" so se izpele kot lepo ubrana pesem in gledalci so bili zelo navdušeni nad njimi. Igralci so se zahvalili slovenski skupnosti za gostovanje in izrazili svoje občudovanje nad lepo dvorano, v katero bi se prav radi vrnili. Tudi gledalci si želimo še stikov s temi amaterji, ki se s svojo prijaznostjo in odprtostjo takoj prikupijo.

ZAHVALA

Globoko ganjeni ob toliko izrazih sočutja in iskrene bližine ob zadnjem slovesu drage in dobre

JERICE BALDASSI vd. JAKONCIC

se iz srca zahvaljujemo prav vsem, ki so se udeležili pogrebne maše in jo tako počastili. Hvala pevkam, ki so tako lepo sodelovale pri petju. Posebna zahvala naj gre g. Žbogarju za občutene besede, izrečene v cerkvi.

Hvaležni svojci



ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

MELANIJE FRANDOLI por. GERGOLET

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, zanjo molili ali na katerikoli način počastili njen spomin. Posebna zahvala naj gre župnikom Antonu Lazarju, Antonu Prinčiču in Ambrožu Kodelji za cerkveni obred in cerkvenemu pevskemu zboru za lepo petje.

Svojci

Doberdob, 21. februarja 2000

VENEC SPOMINČIC LJUBKI ŠORLI NA GROB

DAVID BANDELLI

V času proslav ob dnevu slovenske kulture se spomni mo jubileja, ki bi ga praznovala naša pesnica Ljubka Šorli. Ko bi še bila med nami, bi namreč praznovala devetdeset let. "Uradna" kultura se te obletnice žal ni spomnila. Spomnila se je je tista neuradna, odrešenjska kultura, ki kljub vsem in vsemu preživlja že dvatisočletnico obstoja, saj je bila prednedeljska maša v soboto zvečer v cerkvi sv. Ivana v Gorici darovana ravno zanjo, za Ljubko Šorli, krščansko zavzeto in ukoreninjeno, slovensko, otroško Ljubko Šorli. A tudi obloženo s težkim križem trpljenja pod sovražnim režimom, ki ji je barbarsko odvzel moža in hotel ukloniti njeno pokončnost z največjimi ponižanji, ki jih je lahko tako občutljivo pesniško srce preneslo.

Toda na kulturni ravni ničesar... Ali postaja Ljubka Šorli nezanimiva, neaktualna? Morda samo za uradno kulturo, tako prežeto z nihilizmom in apatičnostjo, da ne zna pogledati v globino duše nekega mesta, ki ga je Ljubka Šorli s svojo poezijo, pa naj bo še tako otroško preprosto, a zato tudi pristno, neizbrisno zaznamovala skoraj pol stoletja. Si predstavljate Goriško brez Ljubke Šorli? Edine, ki je širila ustvarjalno literaturo med mladimi rodovi, izpostavljenimi vsemu mogočemu bombastičnemu razduhovljenju sveta, edine, ki je s svojo pokončnostjo dokazovala, kaj pomeni biti Slove-

nec, ki je pretrpel ponižanja in teptanja dostojanstva, edine, ki je pokazala neomajno vero v Absolutum stvarstva in obupano, trpečo (a zato blagoslovljeno) ljubezen do svojega moža, Lojzeta Bratuža, ko so ji ga sovražniki umorili. In pri tem je bila zmožna še odpuščanja.

Kot da bi njeno ime izžarevalo vse bistvo njene osebe. "Nomen est omen," so pravili modri Rimljani, in Ljubka je sinonim za ljubezen, v svojih pesmih, za ljubezen in vdanost do moža, za ljubezen z veliko začetnico do Boga in Božje Matere, za edini glagol, ki ga je lahko ona spregala - glagol ljubiti. Ker je ljubila vse nas, ki smo obkrožali njen vsakdan, od malih do velikih, od kulturnikov in predsednikov, do učencev osnovne šole. Naj se spomnim njene 75. rojstnega dne, ko sem ji na prigovarjanje svoje mame še ne desetletni fantiček poslal voščilnico in narisal (neposposoben risarskih spretnosti) šopek rožic. Po nekaj dneh sem prejel pisemce, v katerem se je pesnica zahvalila mami in meni za voščila in mi povedala, da je bila tistih rožic posebno vesela.

Se sedaj hranim pisemce. Kot dokaz, da je bila takrat Ljubka Šorli velika v svojem malem; kot dokaz majhne stvarnosti, v kateri so ljudje kakor naša pesnica veliki predvsem zaradi svojega odnosa do sočloveka. Naj bo tako obeležena pozabljena devetdesetletnica. Z venčkom slabo narisanih spominčic na grob Ljubki Šorli.

VALENTI IŠČE DIALOG

Prejšnji teden smo poročali o uspešni protestni manifestaciji, ki so jo priredila štandreaška društva in rajonski svet po goriških ulicah proti posegom, ki jih namerava izpeljati uprava z novim urbanističnim načrtom. Gesla in besede, ki so jih manifestanti izrekli na račun desnosredinske večine, so odražale jezo in so bile dokaz enotnosti štandreaških ljudi. To je botrovalo vabilu, ki ga je goriški župan Valenti naslovil predsedniku rajonskega sveta Breščaku. Do srečanja je prišlo prejšnji četrtek. Breščaka je spremljal podpredsednik Corva. Štandreaška predstavnik sta Valentiju predložila zahteve, zaradi katerih so ljudje manifestirali in ki so znane tudi tistim, ki se s politiko ne ukvarjajo. Breščak je izkoristil pri-

ložnost, da je županu predložil glavne probleme slovenskega rajona, za katere proračun za leto 2000 ni poskrbel, to so: stanje grezničnega omrežja, problem razsvetljave, pokopališča, trga pred cerkvijo, pločnikov.

Župan je s svoje strani spet predložil iztočnice, na katerih je odbor opravičil amandma-je, ki jih je večina predstavila in odobrila zadnjih nekaj ur pred sejo občinskega sveta (potem ko je bil urbanistični načrt na ogled kar nekaj mesecev). Izrazil je seveda pripravljenost na odprt dialog in iskanje stičnih točk za nadaljnje korake. Naslednji dan pa se je z odborom napotil v Sovodnje in se srečal z županom Markom Petejanom in njegovimi odborniki.

PODOBNIK IN MARUŠIČ NA OBISKU V ŠTEVERJANU

Prejšnji teden sta obiskala števerjansko občino podpredsednik vlade RS Marjan Podobnik in pravosodni minister Tomaž Marušič. V občinski sejni sobi ju je sprejel župan Corsi, ki je gostoma orisal značilnosti briške občine. Ob prisotnosti občinskih svetovalec je tekla beseda o bližajočem vstopu Slovenije v EZ in o novostih, do katerih mora nujno priti. Prisotni so bili složni v ugotovitvi, da mora priti med ljudmi ob meji do večjega sodelovanja.

ŽUPAN OBČINE ŠEMPETER-VRTOJBA PODPIRA ŠTANDREŽCE

Župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič je za naš časnik povedal, da se je po ustanovitvi občine že dvakrat sestal z nekaterimi predstavniki Štandrežca. Poudaril je, da bodo sodelovanje poskušali razširiti in poglobiti, pri čemer bo imel važno vlogo Krajevni odbor v Vrtojbi. Sodelovanje zdaj zadeva zlasti stike med osnovnima šolama in kulturna srečanja. Valenčič je dejal, da naj bi bil njihov glavni sogovornik iz Štandreža tamkajšnji rajonski svet.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Jean Jacques Bricaire

DOHODNINA

SKPD MIRKO FILEJ - ODER 90

REŽIJA Darko Komac, PREVOD Aleš Berger

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **nedelja, 27. februarja 2000, ob 17. uri**

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ettore Scola-Ruggero Maccari-Gigliola Fantoni

POSEBEN DAN

(LA GIORNATA PARTICOLARE)

REŽISER Dušan Mlakar

GORIŠKI PREMIERI: v **ponedeljek, 28. t.m., ob 20.30 RED A**, v **torek, 29. t.m., ob 20.30 RED B**, Kulturni dom Gorica

KROŽEK ZA DRUŽBENOPOLITIČNA VPRAŠANJA ANTON GREGORČIČ GORICA

SLOVENC NA GORIŠKEM IN PRVA REPUBLIKA

Srečanje bodo oblikovali dr. Mirko Špacapan, odv. Peter Sancin in prof. Ivan Bratina. Večer bo vodil novinar Bojan Brezigar
Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **sreda, 1. marca, ob 20.30**

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Marjan Marinc

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ

REŽIJA Emil Aberšek, STROKOVNO VODSTVO Janez Starina
Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **četrtek, 2. marca 2000, ob 20.30 uri**

OBVESTILA

KC BRATUŽ obvešča, da je nastop zbor Ave prenesen na 6. aprila. Naslednji koncert bo v nedeljo, 5. marca, ob 19. uri, ko bo nastopil Praga Mozart Orkester z Mozartovimi arijami.

V ČETRTEK, 24. t.m., bo ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici predstavitev *Knjige v samokolnici* Bojana Brezigarja.

PD ŠTANDREŽ in KD Župančič prirejata Prešernovo proslavo v petek, 25. t.m., ob 20.30 v župnijski dvorani v Štandrežu. Sodelujejo: otroci OŠ Erjavec, MePZ Štandrež in MePZ Župančič. Govoril bo Dimitri Brajnik.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi v nedeljo, 5. marca, ob 16. uri na pustovanje za male in velike v telovadnico ob KC Bratuž. Vstopnina 5.000 lir (otroci 1.000 lir). Vabila lahko dvignete do 29. t.m. pri odbornikih društva Sončnica. Informacije: tel. 0481 536455 (Mauro) ali 0481 534403 (Mirjam).

DAROVI

ZA NOVI glas: v spomin na prijatelja Cirila Terpina daruje Z.T. 50.000; dr. Maksimilijan Jezernik, Rim 30.000 lir.

ZA KULTURNI center L. Bratuž: ob 90-letnici rojstva drage mame Ljubke Šorli Bratuž darujeta Lojzka in Andrej 500.000 lir.

V SPOMIN na prijatelja Cirila Terpina daruje za števerjansko cerkev, kamor je pokojni zvesto hodil častit Boga, zvest svojemu narodu, Ciril K. z družinami 200.000 lir.

V SPOMIN na Cirila Terpina daruje Bruna 100.000 za cerkev svetega Ivana.

ZA MLADINSKI pevski zbor Vrh sv. Mihaela: v spomin na pok. Cirila Terpina daruje druž. Čotič 200.000 lir.

NAMESTO CVETIJA na grob pok. Cirila Terpina daruje druž. Bertolini za goriške skavte 50.000 in za SZ Olympia 50.000 lir.

ZA DRUŠTVO krvodajalcev iz Sovodnj: v spomin na očeta ob 25. obletnici njegove smrti daruje sin Julijan Ožbot 50.000 lir.

ZA GOBAVCE, po misijonu p. Kosa: N.N. s Peči 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Marija in Pepko z ožjimi sorodniki ob zlati poroki 500.000; N.N. za cvetje v cerkvi 15.000 lir.

ZA CERKEV v Rupci: Darko Durčik 300.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: v spomin na pok. Melanijo Gergolet Frandolič darujejo Marija, Anton in Anica Lazar 100.000; v spomin na pokojne družine Peric N.N. 200.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: v spomin na pok. Melanijo Gergolet Frandolič daruje Marija Frandolič z družino 100.000 lir.

ČESTITKE

Slovenski goriški skavti čestitamo Sivemu medvedu - g. KAZIMIRU HUMARJU, svojemu ustanovitelju in dolgoletnemu duhovnemu vodji, ki v ponedeljek, 28. t.m., praznuje 85. rojstni dan, in mu želimo Božjega blagoslova.

Uredništvo in uprava našega časnika čestitata msgr. HUMARJU ob lepem jubileju.

SOŽALJE

Ob nenadni izgubi dragega CIRILA TERPINA izrekata prizadeji družini iskreno sožalje društvo Hrast in MePZ Hrast iz Doberdoba.

Ob smrti dragega CIRILA TERPINA izreka globoko sožalje družini sovodenjska sekcija Slovenske skupnosti.

ŠZ Soča izraža iskreno sožalje Matiji in svojem ob izgubi nonota CIRILA.

Ob boleči izgubi dragega očeta iskreno sočustvujemo z Andrejem in Viviano ter ostalimi svojci. *Skupnost družin Sončnica*

Ob izgubi dragega CIRILA TERPINA, dolgoletnega člana SSK, izrekamo vsem svojem in najbližjim iskreno sožalje ob prerani izgubi dragega moža, očeta in deda. *Stranka SSK*

Ob nenadni izgubi prijatelja CIRILA TERPINA izrekajo globoko krščansko sožalje društvo F.B. Sedej, MePZ z dirigentom Bogdanom Kraljem, števerjanska sekcija SSK in celotno farno občestvo.

Ob nenadni izgubi dragega očeta CIRILA izreka Andreju Terpinu in družini iskreno sožalje SZ Olympia.

Ob težki izgubi dragega očeta, tasta in nonota CIRILA TERPINA izrekamo svojem iskreno sožalje Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela.

Ob prerani smrti CIRILA TERPINA izrekamo ženi Cvetki, hčerki Marjanki, sinovoma Damjanu in Andreju ter ostalim sorodnikom občuteno sožalje. *Uredništvo in uprava Novega glasa*

ŠZ Soča izreka iskreno sožalje Simonu in svojem ob izgubi none MELANIJE.

Ob nenadnem odhodu dobre in skrbne mame Melanije Frandolič izrekata dolgoletnemu načelniku svetovalske skupine SSK v doberdobskem občinskem svetu dr. Maksu Gergoletu in svojem občuteno sožalje doberdobska sekcija in občinska svetovalska skupina SSK.

GALERIJA ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA

Vljudno vas vabimo na predstavitev novega dela akademika dr. Borisa Paternuja

OD EKSPRESIONIZMA DO POSTMODERNE

Ob prisotnosti avtorja bo o knjigi spregovoril prof. Adrijan Pahor.

Katoliška knjigarna na Travniku, **petek, 25. februarja, ob 18. uri**

SLOVENSKO KULTURNO REKREACIJSKO DRUŠTVO JADRO IZ RONK v sodelovanju z ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

vljudno vabi na proslavo

DNEVA SLOVENSKE KULTURE

SODELOVALI BODO: otroci slovenske osnovne šole iz Romjana, DePZ Danica z Vrha sv. Mihaela, pod vodstvom Patricije Rutar Valič, prof. Majda Artač, ki bo predstavila 9. številko društvenega glasila Jadro, dramska skupina PD Kras iz Opatjega sela

Ronke, župnijska dvorana v Romjanu, **petek, 25. februarja 2000, ob 20. uri**

KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN - ŠTMAVER

Praznovanje sv. Valentina

LESENE PODOBE

NEDELJA, 27. FEBRUARJA: ob 15. uri Veseli otroški popoldan, predstavitev igrice *Veselo na delo*, nastopa OPZ Štmaver (dirigent Nadja Kovic)

V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO IN ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

Niz veseloiger ljubiteljskih odrov

ISKRIVI SMEH,
NA USTIH VSEH



NIZ VESELOIGER
LJUBITELJSKIH ODROV

Nedelja, 27. februarja, ob 17. uri: SKPD Mirko Filej - Oder 90,

Jean Jacques Bricaire: DOHODNINA

Četrtek, 2. marca, ob 20.30: Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, Marjan Marinc:

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

Ponedeljek, 6. marca, ob 20.30: Srečanje z Iztokom Mlakarjem

PREDSTAVE BODO V VELIKI DVORANI KULTURNEGA CENTRA L. BRATUŽ V GORICI.



SKORAJŠNJA PREMIERA V JUBILEJNI SEZONI

Edina ljubiteljska dramska skupina, ki deluje v goriškem mestnem središču pod okriljem SKPD Mirko Filej, slavi letos desetletnico neprekinjene gledališke dejavnosti. V gledališki svet jo je leta 1990 uvedel umetnik, radijski igravec in režiser Franko Žerjal in ji do leta 1994 stal ob strani kot vesten mentor. Po tem letu (v sezoni 1994 je Finžgarjevega *Divjega lovca* postavil na oder član skupine Kazimir Černic) pa je režijsko delo prevzel Darko Komac - dodelila ga je Zveza kulturnih organizacij Nova Gorica, občasno ga srečujemo kot statista v PDG Nova Gorica - in ga še sedaj opravlja. V desetletnem delovanju je dramska skupina postavila na oder štirinajst daljših in krajših del in si tako našla svoje mesto med gledališkimi družinami. Imela je veliko nastopov v zamejstvu in onkraj mejne črte. Pridobila si je mlajšo publiko in pritegnila v svoj krog marsikatero mladega, ki je ob njej odkril veselje do igranja ali pa zakulisnega ustvarjanja.

V njej se je zvrstilo že preko sedemdeset sodelavcev. Njeni člani redno sodelujejo z okoliškimi društvami; sooblikovali so tudi že vrsto operet v organizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete. Tako so v minuli jeseni pristopili tudi k postavitvi operete Radovana Gobca *Hmeljska princeza* ob 40. obletnici ZSKP. Leta

1995 so nastopili na prvem zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah in prejeli nagrado za najboljšo sceno. Sicer pa bodo natančnejši podatki zbrani v brošuri, ki bo izšla ob letošnji premieri; le-ta bo v nedeljo, 27. t.m., kot tretja predstava ciklusa komedij *Iskrivi smeh na ustih vseh*.

Zaradi bližnje premiere si v teh dneh sledijo vaje v KC Lojze Bratuž, če pa je ta zaseden, se sedem igralcev zateče v kako okoliško dvorano. Prejšnji teden smo "pokukali" na eno izmed vaj in imeli kratek pogovor z režiserjem Darko Komacem o zadnji postavitvi in z vodjo skupine Kazimirom Černicom o zgodovinskih podatkih.

Režiser nam je povedal, da so letos izbrali delo pri nas manj znanega sodobnega francoskega pisca Jeana-Jacquesa Bricaireta *Dohodnina* v prevodu Aleša Bergerja, trenutno najboljšega prevajalca iz francoščine v Sloveniji. Omenjeno komedijo so pred časom igrali v Mestnem gledališču Ljubljana v režiji Vinca Möderndorferja; prevedena pa je tudi igra *Lažniva*.

Komacu se zdi primerno, da amaterji segajo tudi po sodobnejši, manj "oguljeni" dramski literaturi, ki nam je po vsebini blizu, ker obravnava težave, s katerimi je vsak dan srečuje današnji človek. V komediji gre za spor

med državo, ki jo predstavlja davkarja v osebi davčnega inšpektorja, in posameznikom, ki ga zastopa glavni protagonist. Vsak državljan si gotovo vsaj enkrat v življenju zaželi, da bi se na kakšen način izvil iz primeža državnih dajatev. Tako si protagonist omenjenega dela želi "prelisičiti državo". Če mu bo to uspelo ali ne, bodo gledalci sami preverili. V igri se vijejo tudi ljubezensko razmerje in drugi zapleti, ki rožnato obarvajo glavno nit. Komac nam je dejal, da je Bergerjev prevod res dober, zato sam ni posegel vanj; le mestoma je pri dialogih ali monologih kaj malega črtal. Predstava traja celi dve uri, je pa po njegovem mnenju zelo primerna za amaterje, ker ima samo eno sceno in ne zahteva večjih sprememb in veliko rekvizitov. Seveda si želi, da bi gledalci pazljivo sledili besedilu, kajti to ni klasična komedija, pri kateri od smeha kar trebih boli. Situacijske komike skorajda ni; v nekaterih trenutkih se celo že bliža kriminalki. Ker so jo igralci dobro sprejeli, režiser upa, da bo tudi publiki pogodu.

Oder 90 načrtuje za to sezono še eno delo, ki ga bo zrežiral igravec PDG Jože Hrovat - na sporedu naj bi bilo v jeseni -, tako da se bodo na odru lahko izkazali vsi njegovi člani.

IK

BENEŠKI PUST OD SOVODENJ DO KOBARIDA

ERIKA JAZBAR

Po krajšem molku se v beneške vasi vrača praznovanje pusta, ki ga je v zadnjih letih prirejala Gorska skupnost Nadiških dolin. Praznovanje pusta je namreč med beneškimi Slovenci zelo priljubljeno in vsako leto lahko zagledamo po domačih vaseh in gorskih zaselkih tradicionalne šeme, blumarje in puste, ki ob pustnem razposajenju in veselju ohranjajo živo navezanost na lastno kulturno in ljudsko izročilo.

Pustne navade, sprevidi, maske in plesi se v beneških dolinah spoštujejo tudi v manjših vaseh, tradicionalne šeme pa pomenijo pomemben del etnološkega gradiva, ki bogati zakladnico, s katero se ponaša ta zemlja. Poznavalec ali ljubitelj Nadiških dolin ne more spregledati tipičnih mask, saj mu bo zmanjkalo pomembnih kolektivnih praznik, ki igra med vsakdanjimi ljudmi močno vlogo.

Letošnje praznovanje pusta v Benečiji bo zajelo širšo razsežnost in pomen, saj se bo sprevod vil ne le po eni vasi in nadaljeval po domačih ulicah, temveč bo objel obmejne kraje od Sovodenj do Kobarida. Najpomembnejši sprevod bo v nedeljo, 27. februarja. Ob 13. uri se bodo domače maske zbrale na trgu v Čeplesiščah v sovodenjski občini in v velikem spre-

vodu tradicionalnih beneških pustnih skupin, modernejših šem ter vsakdanjih ljudi krenile čez mejo do Livka pri Kobaridu, kjer bo vse pripravljeno za ples in zabavo. V ta namen bo mejni prehod odprt vse do 22. ure.

Za organizacijo letošnjega mednarodnega beneškega pusta so poskrbele Gorska skupnost Nadiških dolin, občini Sovodnje in Kobarid, Turistično društvo iz Livka, Pro loco Vartača iz Sovodenj in Društvo za razvoj turizma v Nadiških dolinah.

Ob tradicionalnem nedeljskem sprevodu pa bo zanimivo srečanje tudi za vse razis-

kovalce ljudskih običajev. Pred nedeljsko veselico bo v petek, 25. februarja, ob 20.30 v Sovodnjah konferenca, na kateri bosta spregovorila Valter Colle in Naško Križnar; prikazala bosta pustne navade Nadiških dolin, naslednji dan pa bodo v Sovodnjah poskrbeli tudi za najmlajše, saj se ob 15. uri pripravljata lutkovna predstava za otroke.

Pustna praznovanja se bodo v Sovodnjah zaključila naslednji konec tedna, in sicer 4., 5. in 7. marca s plesom in z zaključnim nagrajevanjem najlepših mask in pustnih skupin.

VIDEOZAPIS "KJE JE TIMOTEO?"

PREREZ SKOZI VSAKDANJE ŽIVLJENJE BENEŠKIH LJUDI

Dne 4. februarja se je zaključilo tritedensko bivanje skupine potomcev slovenskih beneških emigrantov v Avstraliji, za katero je poskrbela zveza beneških emigrantov Slovenci po svetu. Na sklepnem večeru je Zveza v Podutani predstavila svojo novo videokaseto z naslovom *Kje je Timoteo?*, ki je nadvse zanimiva in dragocena.

Snemanje videokasete je podvig, ki Zvezi sicer ni neznan, tokrat pa velja posebej spregovoriti o omenjeni novosti, pri kateri so se odgovorni posebno izkazali.

Videokaseta *Kje je Timoteo?* traja približno 30 minut, protagonisti so, poleg junaka, osnovnošolčka Toninaca, nekateri znani obrazi igralcev Beneškega gledališča, ki nam predstavljajo dobro poznane figure vsakdanjih beneških ljudi. Avtorji nas v režiji Danila Korena in s pomočjo Toninaca peljejo v tipično beneško vas ter v vsakodnevno okolje in svet, v katerem živi slovenski človek iz Nadiških dolin. Toninac je beneški otrok, ki obiskuje Dvojezični šolski center v Špetru in živi v gorskem zaselku Nadiških dolin. V polnem pripovedovanju ga spremljamo od prvih jutranjih ur, ko ga na trgu vasi čaka šolski avtobus in ga pelje po beneških vaseh v šolo v Špetru; Toninacu in drugim osnovnošolčkom napri učiteljica posebno domačo nalogo: pri starejših vaščanih morajo poiskati sledove starih navad in običajev ter prikazati njihovo življenje. Povrniti domov se zato Toninac pridno napoti do deda, nato obišče staro Minco, na koncu se ustavi v stari vaški gostilni. Starejše in prijazne beneške ljudi povpraša za pomoč in si nato vestno zapiše ljudske navade, ki mu jih pripovedujejo, tiste, ki so nekoč bogatili Božič, vahte, pust in



poroko. V gostilni poslušati tudi skupino štirih mož, ki za trenutek popustijo s kvartanjem in zapojejo tri pesmi. Doma ga čaka pes Timoteo, ki je že v jutranjih urah odšel z očetom na lov in po njem Toninac sprašuje cel dan.

Dialogi polurnega pripovedovanja potekajo v beneškem slovenskem narečju. Vsi tisti, ki ne obvladajo besedišča in posebnosti beneškega pogovornega jezika, imajo na razpolago krajšo brošuro, na kateri je natisnjeno omejeno besedilo.

EJ

NA TRBIŽU PRAZNIK SLOVENSKE KULTURE

Praznovanje Dneva slovenske kulture je v Kanalski dolini postalo že tradicionalno februarjsko srečanje, ki ga prireja Kulturno središče Planika. Prešernov dan bodo praznovali letos v Kulturnem centru na Trbižu v petek, 25. februarja, ob 18.30. Program srečanja je zelo pester in zanimiv. Večer bo spremljal Oktet Žirovnica, medtem ko bodo prisotni ob krajšem govoru predsednika centra lahko spoznali res izvrstnega gosta, in sicer pesnika Ervina Fritza. Tudi letos bodo na Dnevu slovenske kulture nastopili otroci, ki obiskujejo tečaje slovenskega jezika. Zadnja točka na programu pa predvideva koncert priznanega slovenskega kantavtorja Vlada Kreslina.

NA JAZBINAH VEČ KOT POL STOLETJA

ZLATOPOROČENCA CAROLLO

MARJAN DRUFOVKA

Smo pri Carollovih, v kraju Trebeš št. 18 na Jazbinah. Naj povemo, da je italijanska polovinarska družina Carollo doma iz Jesola blizu Benetk. Nekega belega dne se je stari oče Fortunato, gospodar družine, odločil in tako se je 12. februarja 1937 celotna šestčlanska družina preselila na Jazbine, kjer še danes živi njegov sin Antonio z družino. "Ne pomnim vzroka, zaradi katerega se je pokojni tata odločil za ta korak".

Na zunanji steni njihove hiše, na tisti, ki navzgor gleda proti današnji, na hribček postavljeni jazbinski cerkvi, stoji slika Marije Pomagaj z Brezij in pod njo spominska plošča. Na tej piše: V kleti te hiše / se je prvič obhajala / služba božja na Jazbinah / od 26.X.1947 do 29.V.1956.

Takoj v povojnem času na Jazbinah nismo imeli cerkve in tako smo mi domačini poskrbeli za cerkvico v naši kleti pri Carollovih na Trebešu. Cerkvico je opremil župnik Albin Marinčič, doma iz Cerovega, ki je tudi prinesel sliko Marije Pomagaj z Brezij; ta je

stala na oltarju in pozneje bila prenesena v novo cerkev. Služba božja je redno potekala celih 9 let. Kot zanimivost naj povem, da je bil g. Marinčič zvonar, zadnji izvedenec zvonov goriške nadškofije. In prav v domači kleti me je 18. februarja 1950 g. Marinčič poročil z Leopoldo Corsi, ki je bila doma iz Cerovega. Njena družina se je pred postavitvijo državne meje septembra 1957 preselila na Jazbine v "barako" k teti Francki. Leopolda je vsak dan prihajala k maši in tako sva se spoznala... Ostalo je znano.

Dne 18. februarja letos sta Antonio Carollo in njegova žena Leopolda Corsi praznovala zlato poroko, jubilej petdesetih let skupnega življenja. Sinova, vnukinja, sorodniki, prijatelji in farno občestvo so se zbrali pri sv. maši v nedeljo, 20. februarja, in jima iz srca voščili in iskreno čestitali za doseženo starost in zlati jubilej, ki ga dočaka malokdo. Še na mnoga zdrava in ljubeča leta jima je nazdravil v imenu števerjanske občinske uprave tudi župan Hadrijan Corsi.

MARIJA PETEJAN IN PEPKO ČEVDEK

ZLATA POROKA NA PEČI

Zakonca Marija Petejan in Pepko Čevdek sta v nedeljo, 20. februarja, kronala z zlato črko 50 svojo zakonsko zvezo. Hčerka Metoda in sin Fabijan z družinama sta povečala slavje v domači pečanski cerkvi. Prisoten je bil tudi ženinov brat Ludvik, ki je prisostvoval njuni proroki pred 50 leti. Takrat so bila prva povojna leta zelo težka, toda naša slavljence sta se kljub temu odločila za skupno življenje v ljubezni in zvestobi.

Zaradi tega smo se tudi mi pridružili njuni zahvali za dolgo dobo njunega skupnega življenja. Zahvalno bogoslužje pa je poživilo mogočno petje MPZ Rupa-Peč ob orgelski spremljavi gdč. Damijane.

■ PREDSTAVITEV KNJIGE KLAVDIJE VONČINA

Protagonistka kulturnega večera, ki ga bo priredila goriška pokrajinska uprava v petek, 25. t.m., ob 16.30 v dvorani pokrajinskega sveta, bo Klavdija Vončina, goriška pisateljica in pesnica. Tokrat bodo predstavili njen zadnji knjižni napor, *Confine orientale (1945-91) - Meja na vzhodu*, ki je izšel pri Založbi Ibiskos v italijanščini in slovenščini.

V poročni knjigi beremo, da se je ta veliki dogodek nove zakonske zveze zabeležil 19. februarja v sv. letu 1950. Glavna akterja sta bila Jožef, po domače Pepko, Čevdek, po poklicu čevljar, rojen v Zdravščinah 8.1.1922, in gdč. Marija roj. Petejan, gospodinja, s Peči 4, roj. 27.1.1920. Zakon je blagoslovil g. Karel Reja, kurat.

Ko se tega praznika veselimo, izrekamo slavljencema ter družinama, pa tudi vsem ožjim sorodnikom priscrne čestitke v imenu vse župnijske skupnosti.

Z vsemi se veselimo, želeč vse najboljše v zdravju in veselju na mnoga mnoga leta!

ŽPK

■ LEP VEČER BENEŠKE LJUDSKE PESMI

SCGV Komel je priredil prejšnji teden glasbeni večer ob izidu zbirke *Nediški zvon*. Pesmi je priredil tržaški skladatelj Daniele Zanettovich, del teh pa je izvedel mešani zbor Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Nastopil je tudi orkester Arsateljeja. Večer je bil na zelo dobri ravni. Več o tem v prihodnji številki.

O ODNOSIH Z ZVEZNO REPUBLIKO JUGOSLAVIJO

NOVI PARTNERJI ZA EVROATLANTSKE POVEZAVE

MARJAN DROBEŽ

Slovenija se veseli demokratske preobrazbe na Hrvaškem, saj njeni predstavniki, med njimi državni poglavar Milan Kučan in predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, pričakujejo, da bosta državi v novem sproščenem ozračju lahko kmalu rešili glavne sporne zadeve v njihovih odnosih. Novi hrvaški državni poglavar Stipe Mesić bo svoj prvi obisk v tujini kmalu opravil v Sloveniji, premier Ivica Račan pa je med svojim obiskom na sedežih EU in zveze Nato v Bruslju izjavil, "da so nerešena vprašanja med Hrvaško in Slovenijo manjša, kot pa to želijo nekateri prikazati." Tudi ameriška državna sekretarka je v pogovoru s predsednikom Kučanom menila, da Slovenija in Hrvaška lahko sami rešita zadeve, ki ju zdaj razdvajajo, zaradi česar mednarodno posredovanje oziroma razsodišče ni potrebno.

Morda so razgovori in sporazumi med Slovenijo in Hrvaško v spremenjenih političnih razmerah res mogoči, ker bosta državi mednarodni skupnosti, zlasti pa Evropski zvezi in zvezi Nato, pač hoteli čimprej pokazati svojo verodostojnost. Hrvaški predsednik Stipe Mesić je v intervjuju za neki ljubljanski časnik pred dnevi, denimo, pomenljivo dejal, "da hrvaška pot v Evropo vodi tudi čez Slovenijo." Seveda pa bi mo-

rali zagotoviti, da bi se pogajanja o nerešenih zadevah lahko čimprej začela, da bi jih torej ne odlagali v obdobje po parlamentarnih volitvah v Sloveniji.

Slovenija in Hrvaška naj bi torej na poti v evroatlantske povezave, to pomeni v EU in zvezo Nato, sodelovali kot prijateljski partnerski državi, ne pa kot tekmiči, ki bi se medsebojno politično pogovarjali in izključevali. Ob tem pa je treba realistično opozoriti, da bo mednarodna skupnost iz južne slovenske sosedne poskušala narediti državo, ki bi postala zgled drugim na Balkanu oz. v jugovzhodni Evropi. Kot je zapisal osrednji slovenski dnevnik *Delo* v svoji temi dneva, v soboto, 19. februarja, "bo mednarodna skupnost Hrvatski zaradi njenega strateškega položaja, velikosti in zmogljivosti, namenila vlogo, ki jo je tod doslej igrala v glavnem le Slovenija."

JANEZ DRNOVŠEK:
"S SRBI BI LAHKO BILI
HITRO SPET PRIJATELJI"

V Sloveniji parlamentarne stranke nadaljujejo razgovore o novem volilnem sistemu, pri čemer sta najbolj dejavna premier oz. predsednik liberalno-demokratske stranke dr. Janez Drnovšek in predsednik socialdemokratov Janez Janša. Dosežen je sporazum o oblikovanju novih volilnih okrajev, o čemer bo seveda dokončno odločal državni zbor. Predlog za oblikovanje volilnih okrajev bo pripravila posebna delovna sku-

pina, sestavljena pretežno iz strokovnjakov.

Predsednik države Milan Kučan je zavrnil predlog demokratske stranke upokojencev, da bi ustanovil svojo politično stranko oziroma postal vodja levosredinskega volilnega zavezništva. Svojo odločitev je utemeljil z razlago, "da je bil izvoljen kot predsednik vseh državljanov Slovenije in namerava to do konca svojega mandata tudi ostati."

Aktualen in zanimiv je bil intervju, ki ga je predsednik vlade dal tedniku *Vreme*, glasilo opozicijske srbske stranke, ki jo vodi Vuk Drašković. Janez Drnovšek je ocenil zgodovino odnosov med Slovenijo in Srbijo oziroma Zvezno republiko Jugoslavijo v obdobju od propada nekdanje skupne države. V intervjuju se je zavzel za obnovitev odnosov med Slovenijo in Zvezno republiko Jugoslavija vsaj na konzularni ravni, ker bi bilo to potrebno predvsem zaradi številnih življenjskih težav državljanov obeh držav. Dodal je, "da ga čudi, da Zvezna republika Jugoslavija kot mednarodno izolirana država ne izkoristi možnosti za odpiranje, ki jih ji ponuja Slovenija." Sicer pa je dr. Janez Drnovšek v omenjenem intervjuju, objavljenem v beograjskem opozicijskem tedniku, tudi opozoril, "da Slovenci nismo nikoli sovražili Srbov, zato bi lahko hitro bili spet prijatelji."

MINISTER RUPEL O ODNOSIH Z ITALIJO

Zunanji minister Dimitrij Rupel je v izjavi iz Washingtona, kjer je bil na obisku, zanimal domneve, objavljene v nekaterih javnih občilih, da so se odnosi med Slovenijo in Italijo poslabšali, odkar je on postal zunanji minister. V nekaterih okoljih namreč omenjajo, da italijanski vladi ni bilo po volji, ker je minister Rupel v nekem intervjuju, objavljenem v osrednjem slovenskem časniku, poudaril nujnost poglobljanja sodelovanja med Slovenijo in sosednjimi državami, pri čemer Italije ni izrecno omenil. V rimski vladi naj bi bili domnevno tudi neprijetno presenečeni, ker ni novi zunanji minister potrdil zaupanja državnemu sekretarju v zunanjem ministertvu Francu Juriju, poglavitnemu pogajalcu med Slovenijo in Italijo ter pripadniku italijanske narodnosti. Franco Juri je medtem že zapustil zunanje ministrstvo in se bo pri nekem ljubljanskem dnevnem listu zaposlil kot zunanje-politični komentator in politični karikaturist. Minister Rupel je v izjavi iz ZDA pojasnil, "da so odnosi med Slovenijo in Italijo zelo dobri". Ob tem je izrazil obžalovanje zaradi zastoj v italijanskem parlamentu pri sprejemanju zakona o zaščiti slovenske narodnosti in skupnosti v Italiji. Po zatrjevanju ministra Rupla nadaljevanje dobrih odnosov med državama dokazuje tudi to, da se je odzval vabilu italijanskega kolega Dinija, naj obišče Rim. Tam bo 8. marca.

M.

ODPRTO PISMO ŽUPANU IN SVETOVALCEM
MESTNE OBČINE NOVA GORICA

SERGIJ PELHAN KRITIČNO O ODNOSU DO KULTURE

Sergij Pelhan, direktor Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici, je županu Črtomirju Špacapanu in vodjem skupin svetnikov mestne občine Nova Gorica poslal odprto pismo, v katerem kritično obravnava odnos do kulture, zlasti do PDG in Goriškega muzeja, ter financiranje obeh javnih zavodov s področja kulture. Po njegovem "so pri oblikovanju proračuna za leto 2000 v politiki, tudi na ravni občine, prevladale težnje tistih v občinski upravi in med svetniki, ki vidijo v kulturi, če uporabim ironični Cankarjev izraz, *coklo razvoja*, ali, kakor je še bolj nazorno dejal neki svetnik, *kultura je draga*. Menim pa, da je najdražja nekultura. Sodim, da bi pri oblikovanju proračuna morali spoštovati določila zakona o izvajanju državnega proračuna v letošnjem letu, da so namreč občine dolžne zagotoviti financiranje kulturnih dejavnosti, čeprav so omenjena določila sporna in bo o njihovi primernosti odločalo ustavno sodišče."

Pelhan je nadalje opozoril, da gostovanja PDG letos ne bodo dobila podpore, in dodal, "da kot dolgoletni delavec v kulturi ne pozna občine, ki ne bi podprla gostovanja uspešnega, čeprav nemara ljubiteljskega ansambla". Zapisal je tudi, "da ustanova, ki jo vodi, ni zasebna ustanova. Ustanovitelj je mestna občina Nova Gorica, skupaj s štirimi novoustanovljenimi občinami. Kot taka ni namenjena zaposlenim v gledališču, temveč vsem občanom. Zaposle-

ni zlasti od preselitve v novo zgradbo dalje povečujemo program v želji, da bi prebivalcem Goriške nudili kvalitetno kulturno ponudbo. Pripravili smo tudi program gledališke umetniške gimnazije v Novi Gorici, ki naj bi pričela delovati v šolskem letu 2001-2002 za vso Slovenijo. Z željo, da bi v naslednjih desetih letih v Novi Gorici dobili glasbeni konservatorij, organiziramo operni abonma, delamo že tudi ob nedeljah in praznikih, in to vse mimo osnovnega programa šestih premier in 180 ponovitev. Letno narašča število obiskovalcev za več kot 150 tisoč. Leta 1998 je naše predstave obiskalo 96 tisoč gledalcev, lani pa smo imeli nad 110 tisoč gledalcev na 409 predstavah. Slišim, da v občini podpirate gospodarstvo. Toda, že tretje leto predlagamo, da se dogradi stranski oder v gledališki zgradbi in usposobi glavni oder (vrvišče), da bi lahko z družbo Hit in drugimi podjetji organizirali čimveč slovenskih in mednarodnih kongresov in simpozijev, ki so tudi tržno zanimivi, a se za to ne dobijo sredstva. Ugotavljam še, da je prenos obveznosti financiranja Primorskega dramskega gledališča in Goriškega muzeja na raven mestne občine Nova Gorica v veliki meri sprožil protikulturno razpoloženje."

O Pelhanovem odprtem pismu bo mestni svet predvidoma razpravjal na prihodnjem zasedanju. Zaradi objektivnosti pa poudarjamo, da je župan Špacapan že ob predložitvi predloga proračuna za letošnje leto z razumevanjem obravnaval pomen kulture in opozoril, da bi za financiranje te dejavnosti v občini potrebovali vsaj milijardo tolarjev. Za potrebe kulture na proračunu pa bo namenjenih 500 milijonov tolarjev, to je okoli 10% proračunskih izdatkov. Na zaplete pri financiranju kulture se je prva odzvala občina Šempeter-Vrtojba, ki bo PDG in Goriškemu muzeju letos namenila 20 milijonov tolarjev prispevkov.

M.

OBVESTILA

HITOVE MUZE. V petek, 25. t.m., bo ob 20. uri, peti koncert iz ciklusa Hitove muze na Gradu Dobrovo. Igral bo Trio Gadžijev, ki ga sestavljajo Sijavuš Gadžijev (klavir), Vasilij Meljnikov (violina) in Igor Mitrović (violončelo). Izvajal bo skladbe A. Dvoraka in J. Brahmsa. Naslednji koncert bo 6. marca, ko bo nastopil Mozart orkester iz Prage.

HOMMAGE HUBERTU BERGAN-TU. V avli Kulturnega doma Nova Gorica je na ogled izbor koncertnih plakatov Huberta Berganta; ti kažejo na bogato koncertno dejavnost našega velikega orgelskega mojstra. Razstava bo na ogled do 7. marca.

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

KAZEN ZARADI PREDOLGEGA SODNEGA POSTOPKA

Evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu je 8. t.m. prvič kaznovalo Slovenijo zaradi predolgega sodnega postopka v neki kazenski zadevi. Postopek zoper Ljuba Majariča iz Nove Gorice, ki je bil trikrat obtožen zaradi spolnega napada na mladoletno osebo in zaradi ugrabitve mladoletnikov v letih od 1991-93, se je namreč vlekel kar sedem let. Prizadeti je spričo kršitve šestega člena konvencije o človekovih pravicah, ki obravnava pravico do sojenja v razumnem roku, zahteval 450 tisoč avstrijskih šilingov odškodnine. Vendar pa je sodišče Sloveniji prisodilo le plačilo 300 tisoč tolarjev odškodnine, ki jo bo moralo poravnati v treh mesecih. Evropsko sodišče je ob tem zavrnilo Majaričevo zahtevo po ponovnem sojenju pred slovenskim sodiščem. Dosedanji primeri pred evropskim sodiščem za človekove pravice kažejo, da so odškodnine v podobnih pri-

merih lahko bistveno višje. Lahko pričakujemo, da bo evropsko sodišče v prihodnje izreklo več obsodb zoper slovensko državo. Na obravnavo namreč čaka več kot sto tožb iz Slovenije, kar nekaj od teh se jih nanaša na kršitve pravice do sojenja v razumnem roku.

Na slovenskih sodiščih je skoraj 800 zadev, starejših od 10 let. Zatrjevanje vlade, da je sodna oblast preobremenjena z delom zaradi ureditve evropskega sodišča ni prepričalo. Član evropskega sodišča za človekove pravice iz Slovenije Boštjan M. Zupančič se je iz postopka o obravnavanem primeru izločil. Pravosodni minister Tomaž Marušič je sodbo evropskega sodišča označil "za hud moralni udarec državi, čeprav nismo presenečeni, ker je bilo takšno odločitev pričakovati. Sodni postopki, zlasti s stališča varstva človekovih pravic, pač ne morejo trajati v nedogled".

M.

SEDEMLETNA ZAMUDA PRI ZDRAVLJENJU SLADKORNE

V zadnji številki revije *Sladkorna*, glasila Zveze društev diabetikov Slovenije, so objavljeni novi podatki o razširjenosti bolezni. Ugotovili so, da se sladkorna bolezen pojavlja pri 4% vseh prebivalcev Slovenije. Okrog 90 tisoč je registriranih bolnikov, vsaj še enkrat toliko pa je takšnih, ki bodo skoraj gotovo zboleli. Predvidevajo, da se sladkorna bolezen odkrije v povprečju sedem let prepozno. Strokovnjaki potrjujejo že znane ugotovitve, da imajo pri nastanku bolezni pomembno vlogo dednost, debelost, telesni in duševni stres, staranje in nosečnost. Glede na izkušnje v Avstriji, Nemčiji in nekaterih državah EU, bo Zveza društev diabetikov Slovenije opremila poseben avtomobil za obiske posameznih krajev, kjer bi odkrivali morebitne nove bolnike s sladkorno boleznijo. V vozilu bosta izvajala pregleda tudi medicinska sestra in socialna delavka.

M.

BILJENSKI ALI VRTOJBENSKI GRIČI?

Svetovalci občine Šempeter-Vrtojba Darjo Fornazarič je občinskemu svetu v svojem imenu in v imenu drugih prebivalcev Vrtojbice dal pobudo za preimenovanje Biljenskih gričev v Vrtojbenske griče. Sklicuje se na opozorila krajanov, sprejeta na mnogih sestankih, "da celoten kompleks vinogradov, sedaj imenovan Biljenski griči, leži na katastrskem območju Vrtojbice. Zato ni razloga, da bi se ta predel imenoval po sosednjih Biljah. Menimo, da je bila napaka storjena v 60. letih, ko so začeli z melioracijo vrtojbenskih gričev na meji s katastrsko občino Bilje. V tistih časih, ko nismo imeli lokalne samouprave (...), so tedanji vplivni posamezniki napačno poimenovali nov nasad vinogradov, ki je bil do takrat prepoznaven s starimi ledinskimi imeni."

Fornazarič je še predlagal, da bi sredi Vrtojbenskih gričev posvetil razgledni stolp, s katerim bi obeležili ta največji nasad vinogradov (nad 200 ha) v Sloveniji.

M.

DOGOVOR O ZDRUŽITVI SKD IN SLS

Po pogajanjih in razgovorih, ki so trajali več kot eno leto, je bil v torek, 22. t.m., podpisan dogovor o združitvi Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) in Slovenske ljudske stranke (SLS). Dokument sta podpisala predsednika obeh strank Lojze Peterle in Marjan Podobnik. Sporazum ima tri bistvena določila. Na dan združitve strank bosta prenehali veljati koalicijski pogodbi, ki jih imata krščansko-demokratska in ljudska stranka, sklenjeni s SDS oz. LDS-om. Ministri ljudske stranke bodo takoj izstopili iz sedanje koalicijske vlade, na dan združitve pa bo nova stranka (njenega imena in predsednika še niso določili) s SDS podpisala usklajen sporazum o koaliciji Slovenija.

Do združitve obeh strank bo prišlo kmalu, vendar datum še ni določen. Prva posledica napovedane združitve SKD in SLS bo nastanek manjšinske vlade Janeza Drnovške, s čimer bi nastala možnost predčasnih državnozborskih volitev v Sloveniji.

M.

UREDITEV ZAKONODAJE O SPOMENIŠKEM VARSTVU (3)

DAMJAN HLEDE

Poglejmo sedaj поблиže tiste obveznosti, ki se tičejo vzdrževanja kulturnih dobrin in njihovega prometa. Še prej pa spomnimo, da je vročitev spomeniškovarstvenega ukrepa predpogoj za veljavnost zaščitno-omejevalnih norm, ki zadevajo vzdrževanje in promet dobrin, samo če so slednje v lasti zasebnikov in če spadajo med dobrine, ki predstavljajo "neposredno kulturno zanimivost".

V zvezi z vzdrževanjem mora vsaka sprememba dobrine prejeti ministrsko dovoljenje. Zaščitene dobrine ne smejo biti namenjene uporabi, ki ni v skladu z njihovo zgodovinsko ali umetniško oznako, ali uporabi, ki lahko oškoduje njihovo ohranjanje in celovitost. Ministrsko dovo-

ljenje lahko nadomesti odobritev spomeniškega varstva. Odobritev v sklopu javnih ali zasebnih gradbenih postopkov mora biti izdana v roku devetdesetih dni od prošnje. Rok je lahkočasno prekinit, če prosi spomeniško varstvo za razjasnitve oz. za dodatne informacije ali dokumente oz. če samo izvede tehnične preveritve. Omenjeni rok je postavljen v interes proslca: če namreč v devetdesetih dneh prosilec ne prejme odgovora, mora posvariti pristojno spomeniško varstvo, naj se izreče v naslednjih tridesetih dneh. Če tudi ta rok poteče brez odgovora, pomeni, da je prošnja sprejeta. Isti postopek velja v primeru restavriranja (to je "poseg, ki teži po ohranitvi materialne celovitosti dobrine ter po zagotovitvi ohranjanja in varstva njene kulturne vrednosti") zaščitene dobrin. Ministrstvo lahko tudi samo neposredno izvede posege, ki so nujni za vzdrževanje zaščitene dobrin ali pa jih naloži lastniku oz. posestniku. Stroški bremenijo vsekakor lastnika, razen če jih država ne prevzame nase, kar je možno le takrat, ko gre za poseg na dobrinah posebnega pomena ali na dobrinah, ki so v javni uporabi ali uživanju. Vedno pa so možni državni prispevki, ki ne smejo presežati polovice stroškov.

Poglejmo sedaj, kako je urejen promet z zaščitnimi nepremičninami. Kulturne dobrine, ki so v lasti države, dežel, pokrajin ali občin, so podvržene pravnemu statusu javnega dobrega, kar pomeni, da so neodtujljive in na splošno izvzete iz pravnega prometa. Pridobitev posebnih omejenih uporabnih pravic na teh dobrinah je zakonsko strogo omejena. Prenos kulturnih nepremičnin, ki so v lasti krajevnih javnih ustanov, a ne pripadajo javnemu dobremu, ter tistih, ki so v lasti drugih javnih ustanov ali zasebnih nepridobitniških pravnih oseb, je podvržen ministrskemu dovoljenju. Zasebniki in zasebne družbe morajo prenos javiti pristojnemu spomeniškega varstvu v roku tridesetih dni od podpisa pogodbe. Prijava ponavadi bremeni prodajalca, le v primeru prodaje na dražbi bremeni kupca, v primeru dedovanja pa dediča oz. voliljemnika. Ministrstvu v teh primerih pristojna prednostna pravica, kar pomeni, da lahko odkupi dobrino za isto ceno, ki je bila zapisana v pogodbi med zasebnikoma. Drugi pogodbeni pogoji pa ministrstva seveda ne obvezujejo. Prednostno pravico mora ministrstvo uveljaviti v dveh mesecih od prijave. Prenos, ki ni izveden v skladu s temi obveznostmi, je ničen.

DH

DALJE

"MLADI NAJ SE VKLJUČIJO V NAŠE VRSTE!"

Dne 21. t.m. so imeli člani malotrgovinske sekcije Slovenskega gospodarskega združenja Gorica svoj občni zbor. Po uvodu načelnika sekcije Benija Kosiča, s katerim objavljamo pogovor, je geometer Persoglija s podjetja Salus seznanil člane z zakonskimi novostmi v zvezi z varnostjo na delovnih mestih in metodo nadziranja zdravstvenih pogojev v trgovanju z jestvinami. Sledilo je poročilo načelnika sekcije Kosiča, v katerem je poudaril veliko raznolikost sekcije in težave pri usklajevanju potreb različnih sektorjev. Podčrtal je uspeh slovenskega organiziranega gospodarstva, to je pridobitev mesta v odboru goriške Trgovinske zbornice. O normativi za urnike oz. tedenske zapore trgovin, ki jo reforma Bersani prepušča posameznim občinam, sta članom sekcije predavala odbornik Gerardo Amirante in funkcionar Marilisa Bombi. Kosič je še poročal o srečanjih s slovenskimi občinami in o sodelovanju predstavnikov sekcije z odborništvom za trgovino v odboru Furlanije-Juljske krajine pri pripravah deželne zakona o trgovini. Omenil je tudi pomembno vlogo, ki jo je opravila malotrgovinska sekcija, s posredovanjem pri zgodovinskem srečanju med italijanskim združenjem goriških trgovcev ASCOM in sekcijo trgovcev pri Območni gospodarski zbornici iz Nove Gorice. Kosič je nato članom spregovoril o komisijah pri goriški Trgovinski zbornici; v komisiji za trgovino zastopa SGZ Gorica njegov ravnatelj, Igor Orel. Ta je udeležencem občnega zbora predstavil osnutek predlogov, ki jih je komisija pripravila v nekajmesečnem delu.

Razprava je pokazala predvsem zaskrbljenost članov zaradi zanemarjanja mestnega središča v razvojnih načrtih goriške občine. Tudi v novem urbanističnem načrtu ni primerne pozornosti za potrebe zgodovinskega centra. Nasprotno, vsi razvojni načrti trgovskega sektorja so uprti v vhodni del mesta. Člani so se spraševali, ali ne sodi vse to v zlonamerni načrt, po katerem so trgovsko zanimivi le drugi predeli mesta, saj tudi najnovejši predlogi o prometni ureditvi in parkiriščih povsem izključujejo predel mesta med ulico Carducci, Travnikom in Raštelom. Člani so sklenili, da bo predstavništvo malotrgovinske sekcije SGZ Gorica stopilo do odbornika za urbanistiko pri goriški občini in mu predstavilo svoje kritične pripombe, nakar bo združenje morda predstavilo ugovor k urbanističnemu načrtu.

Sledile so volitve novega odbora malotrgovinske sekcije. Za načelnika so potrdili Benija Kosiča; ostali odborniki so Aleš Šuligoj, Silvano Golob in Luka Velišček.



Kosičeve poznamo na Goriškem kot uspešne trgovce, ki so se znali odzivati na nove potrebe tržišča tudi v zadnjem, za trgovce zelo težkem času, in to tako zaradi vsevečje ponudbe na trgu kot tudi zaradi upadanja kupne moči. Mladi goriški trgovci Benedikt - Beni Kosič je sin Andreja Kosiča in vodi trgovino s športnimi izdelki in športno obutvijo K2 v Raštelu. Med njegovimi stalnimi kupci je veliko znanih imen zamejskega in slovenskega športa, trgovina K2 pa je tudi sponzor marsikateri športne dejavnosti pri nas.

Kakšno je stanje male trgovine na Goriškem?

Zdi se mi, da se bom spet ponavljal, ker že dolgo dajem enake, če pa že ne enake, pa vsaj podobne odgovore. Smo namreč v prehodnem obdobju, ki ga označuje več stvari. Čas velikih navalov kupcev iz nekdanje Jugoslavije in kasneje iz Slovenije je mimo. Lastniki manjših trgovin se moramo zavedati, da je čas debelih krav za vedno minil. Včasih so te kupci iskali, danes moraš sam kupca najti, mu ponuditi take stvari, kakršne hoče sam imeti. Kupca moraš pridobiti, ga prepričati s kakovostjo ponudbe in seveda z dobrimi izdelki. Če hočem biti malce bolj jasan, bom rekel, da danes pri nas ni več kupcev iz osrednje Slovenije, iz Ljubljane. K nam pa prihajajo še kupci iz Soške doline in iz Vipavske doline in to tudi zato, ker so na Gorico in na naše trgovine še navezani.

Občutite močno konkurenco velikih trgovin, ki jih je vedno več v bližnji Furlaniji?

Seveda jo občutimo in še kako jo čutimo! Pa sem vseeno prepričan, da imajo male trgovine še svoj prostor na tržišču, in to v središču mesta. Veliki trgovski centri so hladni. Vsak človek in istočasno naš možni kupec pa se rad

sprehodi po urejenem mestu in tu vidim veliko napako goriške občinske uprave, ki ne prispeva svojega deleža, svoje pomoči pri obnovi in obnavljanju pročelij starih hiš v mestu, kot to počno drugod. Tako se pri nas vedno pogosteje dogaja, da starejši ljudje zapirajo trgovine, njihovi potomci pa ne nadaljujejo s tradicijo družinskih trgovin. Najbolj nas pri Gospodarskem združenju pesti prav to, da se vedno manj mladih odloča za trgovino, za nadaljevanje in obnavljanje poslovanja družinske trgovine.

Bodo v Gorici res uredili večje trgovsko središče v ulici Terza Armata?

Dolgo, morda predolgo se že govori o tem in ne vem, kaj naj rečem, saj še občinski regulacijski načrt ni izdelan. Nasploh ima občina do nas trgovcev precej mačehovski odnos, saj imamo stalne težave s parkirišči, in kar se tiče trgovskega središča, bi dodal še to, da ne vem, ali se bo splašalo investirati vanj, ali raje ohraniti stare trgovine v mestu.

Kako gre vašemu podjetju?

Hvala Bogu zanekrat dobro, največjo krizo smo prebrodili, in to tudi zato, ker smo bili dovolj prožni, da smo se takoj odzvali na nove potrebe tržišča in posameznega kupca. Kot veste, smo večje družinsko podjetje, ki zaposluje člane naše družine in še 25 stalno zaposlenih uslužbencev. Mislim, da bi bil nepošten, če bi rekel, da smo v krizi, a časi velikih zaslužkov so mimo. Trgovina K2 dobro sodeluje z italijanskimi in slovenskimi športnimi združenji in društvi. Z veseljem ugotavljam, da k nam prihaja vse več italijanskih športnih klubov po nakupih, to se namreč iz znanih razlogov še pred desetimi leti ni dogajalo.

Kje so po vašem mnenju največje težave trgovine na drobno?

Omenil sem že zapiranje trgovin, tudi takih, ki so imele zelo dolgo tradicijo. To je slabo. Potem bi tudi rad omenil dejstvo, na katerega se pozablja, se niti ne omenja, a je pomembno. Veliko goriških, predvsem starejših trgovcev zapre svojo trgovino in ob tem tudi proda prostore trgovine. V središču mesta ti prostori povečini končajo v lasti Kitajcev. Prav ste slišali: Kitajcev. Prej ali slej bo to problem, na katerega pa nihče ne opozarja.

Kje pa so težave pri Gospodarskem združenju, pri sekciji za malo trgovino?

Težave so v dejstvu, da nas je zelo malo, predvsem mislim na mlade ljudi, ki bi prišli in vnesli v naše delovanje nove motivacije in pristope ter nov zagon pri delu. Zato izkoristim priložnost, da pozivam mlade, naj se aktivno vključijo v naše delo.

OLAJŠAVE PRI NAKUPU MOTORNIH KOLES

Državni prispevek za nakup motornega kolesa, ki odgovarja snažnim normam, je stopil v veljavo 21. maja lani. Člen 6 zakona št. 144 z dne 11. maja 1999 določa trajanje teh olajšav, in sicer za dobo 12 mesecev, do konca meseca maja leta 2000. Da lahko sploh koristimo z državnim prispevkom, moramo razpolagati z motornim kolesom, vknjiženim ali zgrajenim pred 1. januarjem 1992. Bliže pogledimo prispevek za nakup novega motornega kolesa: do 50 kubikov znaša državni prispevek 300.000 lir + prodajalčev popust, ki velja vsaj toliko, kolikor državni, torej skupno 600.000 lir; od 51 do 1000 kubikov 500.000 lir (skupno 1.000.000 lir). Prodajalec mora star motor v roku 15 dni prejema oz. datuma prodaje novega dati v odpad. Slednjemu pritiče deželni prispevek, ki odgovarja vsaj višini njegovega danega popusta.

Najše povemo, da bo z 31. marcem stopil v veljavo člen 33 zakona 472/99, ki v zadnjem odstavku predvideva obveznost čelade za vsa motorna kolesa, in to brez starostnih oz. kubičnih omejitev.

MARJAN DRUFOVKA

PRIROČNA KNJIGA

OHRANIMO ZDRAVJE

Ohranimo zdravje je naslov priročnika, ki je izšel pri Mladinski knjigi in je delo dr. Earla Mindella, strokovnjaka na področju medicine, ki združuje najnovejša dognanja na področju zdravstva s starodavnimi modrostmi pri zdravljenju najrazličnejših bolezni. Knjiga je zelo pregledno urejena, saj so obolenja in bolezni trzoporejene po abecednem redu, in to od prvega poglavja, ki je posvečeno aknavosti, pa do zadnjega, ki je posvečeno zobem. V uvodu zdravnik Mindell navaja svoje izkušnje, ko je bil še farmaceut in zeliščar in je opazil, da medicina žal posveča večjo pozornost zdravljenju bolezni kot pa preprečevanju. Zato avtor navaja cel seznam dodatkov, ki naj jih zdrav človek jemlje pri prehrani in uživanju pijače, da bo uspešno preprečeval obolenja. Jasno pa je tudi, da se kot zdravnik zaveda pomembnosti in nezamenljivosti klasičnega zdravljenja sodobne medicine, a je vseeno mnenja, da bi se veliko bolezni dalo preprečiti z naravnimi zelišči in raznovrstnimi dodatki, z minerali, antioksidanti itd. Po opisu vsake bolezni so navedeni praktični napotki, kako lahko bolezni zdravimo ali preprečimo, na koncu pa sta še izdatna bibliografija in abecedno kazalo, s katerim si bralec lahko pomaga pri iskanju tako bolezni kot zelišč, mineralov in ostalih obravnavanih zdravilnih pripomočkov.

ZUT

BANČNE PREISKAVE

V uradnem listu št. 33 je bil dne 10. februarja objavljen odlok Finančnega ministrstva z dne 9. decembra 1999, ki dokončno sprejema obrazce vprašalnikov, s katerimi lahko različni davčni uradi in finančna straža zaprosijo banke in poštne urade za dodatne podatke in specifične dokumente, ki zadevajo račune davkoplačevalcev. Dosedanji sistem je bil naslednji: zakona št. 633/72 in 600/73, po spremembah, ki jih je uvedel zakon št. 413/91, dopuščajo finančni straži (ki mora postopati z dovoljenjem okrajnega poveljnika) in davčnim uradom (z dovoljenjem območnega davčnega inšpektorja), da zaprosijo banke in poštne urade o njihovih računskih odnosih s klienti-davkoplačevalci. Da lahko potem preiskovalci preverijo, če sta podjetje ali ustanova bančne operacije pravilno in zvesto vknjižila, potrebujejo dodatne dokumente, za katerih prošnja je omenjeni zakon določal ministrsko odobritev, ki je prišla šele sedaj, po desetih letih. Povedati je treba, da so davčni uradi in finančna straža doslej že zahtevali dodatno dokumentacijo, in sicer na podlagi nekaterih starih obrazcev iz leta 1982. Postavljalo pa se je seveda vprašanje legitimnosti tovrstne prakse, saj so nekateri trdili, da v odsotnosti specifičnih obrazcev, bi uprava sploh ne smela zahtevati dodatnih podatkov. Z objavo omenjenega odloka pa ima sedaj davčna uprava proste roke in je legitimirana izvesti cel postopek, ki ga je bil uvedel omenjeni zakon št. 413/91.



KOŠARKA

EVROPSKA LIGA / SLOVENSKI USPEH

"MAŠČEVANJE" USPELO, ZDAJ JE NA VRSTI OLYMPIAKOS

ERIK DOLHAR

Košarkarji ljubljanske Union Olimpije so v zadnji tekmi rednega dela evropske lige pričakovano premagali beograjsko Crveno zvezdo. Zdaj, ko so ubranili drugo mesto v skupini F pred madridskim Realom in s tem prednost domačega igrišča na morebitni tretji tekmi osmine finala, se lahko povsem posvetijo naslednjemu tekmeču, grškemu Olympiakosu. Prva tekma bo 29. t.m. v Tivoliju, druga dva dni kasneje v Grčiji, morebitna tretja pa 9. marca spet v Ljubljani.

"Zadovoljen sem, prvič z zmago, drugič pa zaradi razmer, ko smo morali nujno zmagati. Jasno je bilo, da se bomo v obrambi sprostiti, kljub temu da smo bili nenačrtni, smo dobili tekmo proti ekipi, ki ni imela kaj izgubiti," je tekmo analiziral trener Zmago Sagadin in nadaljeval: "Že pred meseci sem povedal, da bo ta Olimpija zgradila tudi obrambo in dobila tekme, v katerih bo napad pešal ali pa bo nervozen, kot je bil proti Zvezdi. Naša obramba in skok sta bila tista, ki sta nam prinesla zmago."

Najučinkovitejše moštvo rednega dela Evrolige je grški Panathinaikos. V 16 tekmah je dosegel 1.246 točk ali, v povprečju, 77,8 na tekmo. Union Olimpija je na tej lestvici na četrtem mestu, skupaj z zagrebško Cibono in 1.201 točko (75). Ljubljanci pa so med vsemi 24 moštvi dosegli največ točk, 738 (46,1) le z meti za dve točki. Pri prostih metih so bili z 79,7% najnatančnejši igralci Winnigton Groupa, pri skokih pa s 528

najboljši košarkarji Barcelone. Z največ asistencami, 265 (16,5), se lahko pohvali Žalgiris, Ljubljanci so v tej prvini na tretjem mestu (239; 14,9).

Med posamezniki je redni del Evrolige kot najboljši strellec končal Laščan Miljan Goljovič s 323 točkami (20,1). Največ točk z meti za dve je dosegel Tomašević (Budućnost) 222, Marko Milič je z 202 na 3. mestu. Pri trojkah je bil s 132 točkami (8,25) najboljši Larranga (Asvel), Goljovič je tretji (114; 7,1), Sarunas Jasikevičius pa 10 (102; 6,3). Myers iz Winningtona je bil z 91% metom najnatančnejši posameznik pri prostih metih. Z 82 podajami (5,1) je soigralce najboljše zaposloval Jasikevičius, Milič pa je na tretjem mestu seznama ukradenih žog s 45 "trofejami".

USPEŠNO KOLO NAŠIH ODBOJKARJEV

IGOR COTIČ

Da preživljajo naši odbojkarji aktiverji ugoden trenutek, potrjujejo izidi srečan minulega kola, saj so v šestih odigranih tekmah dosegli kar štiri zmage. Razplet na odbojkarjskih prizoriščih je bil namreč uspešen, saj sta tako moška kot ženska vrsta Vala obdržali prvo mesto na lestvici, novih prvenstvenih točk so se veselili tudi odbojkarji Soče Unitecno in Našega prapornja. O dobri formi valovcev govori podatek, da so Jerončičevi varovanci na gostovanju pri šesterki Eltorja zmagali brez izgubljenega niza. V prihodnjem kolu moške C lige se bodo valovci pomerili z Mošo, ki jo vodi slovenski trener Rajko Petejan. Z gostovanjem v Gonarsu se vračajo s polnim izkupičkom točk tudi igralke Vala Siderimpesa, ki so kljub povprečnemu nasto-

pu, mogoče gre to pripisati delnemu podcenjevanju nasprotnic, le ohranile prednost petih točk pred drugouvrščeno Terme d'Arta. V Sovodnjah je tržaški Club Altura nudil močan odpor sočanom, ki so zaradi številnih nihanj slavili zmago le po petih nizih igre. Na pragu velikega podviga pa so bili olympijci, ki so proti tretjevrščnemu Marchiju Gomme vodili v nizih z 2:1, dane prednosti pa niso znali dodobra izkoristiti in jim je tako zmaga ušla iz rok. Če upoštevamo kakovost tržaških odbojkarjev, je dosežena točka v izenačenem prvenstvu vsekakor dobrodošla. Po seriji sedmih zaporednih zmag so v ženski C ligi igralke Olympije Kmečke banke doživele poraz in to na gostovanju v Trzinu proti tretjevrščnemu Adria Volley. Da bi segle po zmagi, bi morale Corsi in soigralke pokazati tako zanesljivejšo obrambo kot učinkovitejše servise. Izboljšave v te elemente igre pa lahko vnesemo že na prihodnjem srečanju, ko se bodo na domačem igrišču pomerile z ekipo Otica Tomasini, ki sodi v zgornji del lestvice. Pomembne točke so v moški D ligi dosegli odbojkarji Našega prapornja, ki so po gladki zmagi na račun šesterke Tergeste (0:3) bistveno izboljšali svoj položaj na lestvici in tako dokazali, da je obstanek v ligi za briške fante še dosegljiv.

KOŠARKA

V skupini za napredovanje moške D lige so domovci na domačih tleh proti močni ekipi iz Červinjana utrpeli drugi zaporedni poraz. Če so Lebanovi varovanci v prvem polčasu imeli vajeti igre v svojih rokah, jim v uvodnih minutah drugega dela ni šlo od rok,

kar so gostje izkoristili in si tako priigrali prednost desetih točk. Domovcem je sicer proti koncu srečanja predvsem z zagrizenostjo uspelo izenačiti, a v odločilnih trenutkih jim je zmanjkalo moči, tako da so točki osvojili nasprotniki.

NOGOMET

V prvi amaterski ligi so tokrat vsi trije naši predstavniki ostali praznih rok. Doberdobska Mladost je na domačih tleh morala priznati premoč vodilnega Pro Romana, ki je z zadetkom vnovčil poln izkupiček točk. V Červinjanu si je publika lahko ogledala kar pet zadetkov, trikrat so mrežo zatresli domačini, dvakrat pa sovođenjski nogometiši. Če so nogometiši Juventine po uvrstitvi v finale deželnega pokala računali na zmago tudi v prvenstvenem nastopu, in to proti enajsterici Zaulaja, so se po nedeljski tekmi morali sprijazniti s porazom (0:2). Njihovi navijači bodo deležni novih zadoščenj, le če bo štandreško moštvo pokazalo večjo kontinuiteto v igri, in to tako v deželnem pokalu kot tudi v prihodnjih prvenstvenih nastopih.

PRIHODNJE KOLO

ODBOJKA: Moška C liga (26.t.m.): Soča Unitecno - Il Pozzo, City Store Reana - Olympia Agraria Terpin, Mosca - Val Imsa. Ženska C liga: Olympia Kmečka banka - Otica Tomasini, Il Pozzo - Val Siderimpesa. Moška D liga: Naš prapor - Casarsa.

KOŠARKA: Moška D liga: Dom Mark - Fontanafredda.

NOGOMET: Prva amaterska liga (27.t.m.): Sovodnje - Pro Farra, Juventina - Portuale, Opicina - Mladost.

SMUČANJE

SANJSKI SLOVENSKI ZMAGI



Špela Pretnar (na sliki), 26-letna Blejčanka, in 27-letni Ljubljčan Matjaž Vrhovnik sta v nedeljo, 20. t.m., dosegla odlični uspeh, saj sta oba zmagala v slalomu v tekmovanju za svetovni pokal. Njuni zmagi so dopolnili z odličnimi uvrstitvami še drugi slovenski alpski smučarji, tako da so skoraj vse svetovne tiskovne agencije upravičeno poročale, da so slovenski alpski smučarji svetovna velesila v slalomu.

Špela Pretnar je zmagala v Aareju na Švedskem, kjer je bila po prvi vožnji tretja, z odlično drugo vožnjo pa je ugnala Američanko Christino Koznick in Švedinjo Anjo Paerson. Odlične so bile tudi ostale slovenske smučarke, saj je Nataša Bokal zasedla odlično peto mesto, medtem ko je bila Urška Hrovat osma, Alenka Dovžan pa je bila na koncu 18.

Za Matjažem Vrhovnikom se je na drugo mesto v Adelbodnu uvrstil Norvežan Kjetil Andre Aamodt, tretji pa je bil avstrijski slalomist Mario Matt, na šestem mestu je pristal Jure Košir, sedmi pa je bil s fantastično drugo vožnjo Urioš Pavlovčič.

Tako Špela kot Matjaž imata dobre možnosti za osvojitve končnega prvega mesta v slalomskem tekmovanju, saj sedaj Pretnarjeva vodi, medtem ko je Vrhovnik na drugem mestu, takoj za Aamodtom. O italijanskih slalomistih tokrat ni potrebno poročati, ker se niso uvrstili na boljša mesta.

ZUT

ODBOJKA

AGRARIJ TERPIN TOČKA PROTI FAVORIZIRANIM TRŽAČANOM

V soboto, 19. t.m., so igralci Agrarie Terpin na domačih tleh odigrali tekmo proti tržaški ekipi Marchi gomme, ki trenutno zaseda tretje mesto na lestvici.

Trener Klokočevnik je v začetno šesterko postavil S. Terpina, Pintarja, Šfiligoja, Dornija, Komjanca in Gravarja. Igro so domačini začeli nekoliko v strahu. Grešili so predvsem v obrambi in sevsih, tako da so set izgubili s 25-15. V drugem setu je na igrišču stopil Janez Tepin. Tokrat pa so nasprotniki popustili, Olympia pa je to izkoristila in tako izenačila rezultat v setih. Do-

bro igro je nadaljevala tudi v naslednjem, ki pa je bil vse do 22. točke izenačen. Še enkrat pa so domačini prevladali in zmagali tudi ta set. Četrty set je bil slika trejega z razliko, da so v končnici slavili nasprotniki. V tie-breaku so naši igralci popolnoma popustili; nasprotniki so hitro povedli s 5-2 in nato 10-4. Slavili so pri razulatu 15-8.

V tem srečanju so domačini odnesli le eno točko; vendar upoštevajoč, da je Marchi gomme ekipa, ki letos meri na nasprotovanje, smo lahko na to točko ponosni.

MH

PODLISTEK

KRONOLOGIJA USPEHOV SLOVENSKIH ŠPORTNIKOV (3)

SEPTEMBER 1999

11. Gregor Cankar je v finalu atletske velike nagrade v Münchnu v skoku v daljavo zasedel peto mesto (7, 79).

19. Slovenska rokometna reprezentanca se je uvrstila na evropsko prvenstvo v Zagrebu, potem ko je bila v dveh tekmah boljša od Madžarske.

20. Ines Hižar je na 15. svetovnem pokalu gorskih tekačev, ki je potekalo v Maleziji, osvojila drugo mesto.

21. Na tradicionalni regati za pokal Tržaškega zaliva je zmagala slovenska jadrnica Viharnik s krmarjem Dušanom Puhom.

26. Rokometiške Krima Neutro Robertsa so na evropskem superpokalu v Viborgu osvojile tretje mesto.

26. Matjaž Poklukar je na jesenski pripravljalni, 13,8 ki-

lometra dolgi biatlonski tekmi z množičnim startom v Oberhofu osvojil šesto mesto.

OKTOBER

3. Fedja Marušič je na finalni tekmi svetovnega pokala kajakašev na olimpijski progi v Penrithu pri Sydneyju osvojil skupno tretje mesto.

4. Filip Polč in Peter Drabek sta zmagala na 2. mednarodnem šesturnem gorsko-kolesarskem maratonu v spustu v Lackenofu v Avstriji.

10. Katarina Venturini in Andrej Škufca sta na plesnem turnirju Masters v Bremnu v latinsko-ameriških plesih osvojila drugo mesto.

10. Gaia Legend je na 31. regati Barcolana osvojila tretje mesto.

14. Matic in Lena Pavlinic sta na mednarodnem ples-

nem tekmovanju London International osvojila drugo mesto v kategoriji standardnih plesov.

16. Janez Aljančič je bil na 16. volilnem kongresu Evropske atletske zveze (EAA) v Funchalu na Portugalskem ponovno izvoljen za člana trinajstčlanskega sveta EAA.

18. Plesni klub Kazina je na svetovnem prvenstvu v show dance formacijah v Rieti v Nemčiji osvojil naslov svetovnega prvaka. Uspeh je dopolnil še PK Mojca z drugim mestom.

23. Iztok Čop je zmagal na tradicionalnem tekmovanju Chalupa cup na Češkem.

31. Tina Križan je na teniškem turnirju WTA v Linzu v paru z Latvijko Lariso Neiland nastopila v finalu ženskih dvojic.

31. Gorazd Štangelj je zmagal na kolesarski veliki nagradi Commonwealtha v Avstraliji. Ekipno je zmagala Slovenija.

NOVEMBER

2. Gregor Cankar je dobitnik Delove športne nagrade Leon.

2. V devetinšestdesetem letu starosti je umrl Vojteh Budinec, starosta smučarskih tekmovanj v Kranjski Gori in nazadnje sekretar slovenskega dela skupne kandidature treh dežel za zimske olimpijske igre leta 2006.

5. Gregor Cankar in Brigita Langerholc sta bila razglašena za najboljše atleta Slovenije za leto 1999.

7. Katarina Venturini in Andrej Škufca sta na svetovnem prvenstvu v latinskoameriških plesih v Bernu zasedla tretje mesto.

7. Na gimnastičnem svetovnem pokalu v Glasgowu je Aljaž Pegan osvojil 1. mesto na bradlji in 2. na drogu.

8. V stoprvem letu starosti je umrl najstarejši olimpijski zmagovalec na svetu Leon Štukelj.

13. Slovenska nogometna reprezentanca je v Ljubljani v dodatnih kvalifikacijah za evropsko prvenstvo ugnala Ukrajino z 2-1.

17. Slovenska nogometna reprezentanca je na povratnem srečanju dodatnih kvalifikacij za evropsko prvenstvo v Kijevu z Ukrajino igrala neodločeno 1-1 in si zagotovila prvi nastop na evropskem prvenstvu.

18. Na tekmi plavalnega svetovnega pokala v Washingtonu je Matic Lipovž na 200 m prsno osvojil 3. mesto.

19. Na tekmi plavalnega svetovnega pokala v Washingtonu je tretje mesto osvojila Nataša Kejžar na 100 m mešano.

20. Špela Pretnar je zmagala na slalomski tekmi za svetovni pokal v kraju Cooper Mountain.

21. Plavalec Peter Mankoč je na 100 m mešano zmagal na tekmi svetovnega pokala v Edmontonu.

21. Odbojkarice Infond Branika in odbojkarji Salonit Anhovo so osvojili pokalna naslova.

28. Mojca Suhadolc je zmagala na superveleslalomu za svetovni pokal v kraju Lake Louis.

28. Telovadec Aljaž Pegan je na svetovnem pokalu v Stuttgartu osvojil 2. mesto na drogu in 3. na bradlji. Petkovšek je bil na bradlji drugi.

28. Hokejisti Olimpije so na polfinalnem turnirju celineškega pokala v Švici zasedli 2. mesto zaradi slabšega medsebojnega izkupička s tekme proti švicarski Ambri Piotti.

28. Vaterpolisti Triglava so v kvalifikacijah za ligo prvakov v Zagrebu zasedli 3. mesto. V prvi odločilni tekmi so proti prvaku Madžarske izgubili šele po podaljškju.

ALPIN / KONEC

S 3. STRANI

ZA ČLOVEKA...

V Jubileju 2000 obširno obravnavaš tudi narodne manjšine. Katere so najvažnejše postavke manjšinske problematike?

Mislím, da so bistvene postavke naslednje:

- zaščita neglede na število;
- zgodovinski teritorij priznan z zakonom;
- zajamčeno zastopstvo v javnih organih;

- pozitivna recipročnost;

- internacionalizacija (priziv na Združene narode, Svet Evrope, KO-VSE, itd.) v primeru kršitve zaščite.

Po definiciji so narodne manjšine ali zamejci deli naroda, ki so avtohtono prebivalstvo drugih držav zunaj meja svoje narodne države. Avtohtono prebivalstvo je narodnostna skupina, ki že več generacij živi na določenem ozemlju, na primer slovenska narodna manjšina v Furlaniji-Juljski krajini že preko 1300 let.

Narodna manjšina je skupnost, ki ima zavest o narodni pripadnosti, to je svojo identiteto, ki izhaja iz jezikovnih in kulturnih posebnosti.

Po mednarodnih pravnih aktih (Združeni narodi, Svet Evrope, Helsinška listina itd.) za priznanje manjšine ni potrebno, da zahteva svoje pravice, marveč zadošča, da obstaja kot posebna identiteta. Ni potrebna strnjena naseljenost. Ni nujno, da je del naroda, ki ima svojo državo. Ni potrebno določeno število ali določen odstotek prebivalstva.

Mednarodno sodišče v Haagu je z več razsodbami v letih 1930, 1931 in 1935 odločilo, da je priznavanje ali nepriznavanje neke manjšine nepomembno kot merilo za njen obstoj in uživanje pravic. Državne oblasti nimajo pravice preverjati izjav ljudi o njihovi narodnosti pripadnosti.

Poročilo Odbora Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije leta 1974 poudarja, da pravice manjšin niso odvisne od števila ali odstotka njihovih pripadnikov, katerega ti predstavljajo glede na celotno prebivalstvo.

Glavno tajništvo Združenih narodov je leta 1950 objavilo memorandum *Definicija in klasifikacija manjšin*. Za minimum manjšinskih pravic - jasno pravi memorandum - ni potrebno določeno število ali odstotek prebivalstva.

Ustava republike Slovenije jamči italijanski in madžarski manjšini - neglede na število - več kot povprečne evropske standarde za zaščito obstoja ter za zajamčeno zastopstvo v javnih organih, v številni parlament.

Uvod k Osimski pogodbi (1975) vsebuje naslednjo mednarodno obveznost: "Italijanska in jugoslovanska vlada potrjujeta svojo privržnost načelu največjega možnega varstva državljanov-pripadnikov manjšin, ki izvira iz njenih ustav in notranje zakonodaje ter ga vsaka stran uresničuje avtonomno, pri čemer se ravna tudi po načelih Ustavne listine Združenih narodov, Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Konvencije o preprečevanju kakršnih koli oblik rasne diskriminacije ter Univerzalnih paktov o človekovih pravicah."

Medtem pa avtohtona slovenska manjšina, katere zgodovinski teritorij obsega 36 občin od Milj do Trbiža, že več kot 50 let čaka na globalni zaščitni zakon.

S PODORO IN SREDSTVI MESTNE OBČINE

VISOKOŠOLSKO SREDIŠČE
NOVA GORICA

Novogoriški mestni svet je na zasedanju 15. t.m. sprejel pomemben sklep, ki določa usmeritev za postopno oblikovanje in razvoj visokošolskega središča tudi v sodelovanju s Koprrom oz. Slovensko Istro, kjer svoj projekt o tretji slovenski univerzi na Primorskem že izvajajo. Vse pobude glede nastajanja univerze v Novi Gorici bo usklajevala Politehnika, že delujoča ustanova na področjih izobraževalne, raziskovalne in razvojne dejavnosti. Politehnika, ki je nastala iz fakultete za znanosti o okolju, je v petih letih delovanja razvila tako podiplomski kot tudi dodiplomski študij in raziskovalne dejavnosti, kar pravzaprav pomeni, "da v Novi Gorici že imamo majhno moderno univerzo". V izobraževanje je vključeno okoli 300 študentov, v Politehniko pa je zaposlenih 30 visoko usposobljenih strokovnjakov, ki jim je pristoje 50 honorarnih oz. zunanjih sodelavcev. Med študijskimi programi, ki jih bodisi izvajajo ali pa so v pripravi, omenjamo program *Okolje*, namenjen pridobitvi univerzitetne izobrazbe. Nastal je v okviru projekta EU Tempus s sodelovanjem italijanskih, danskih in ameriških strokovnjakov. Raziskovalno delo na Politehniko je zdaj organizirano v treh raziskovalnih laboratorijih. To so Laboratorij za raziskave o okolju, Laboratorij za astrofiziko osnovnih delcev in Laboratorij za epitaksijo in nanostrukture. Načrtujejo pa še Laboratorij za meritve na daljavo in Center za kriptografijo.

Politehnika, ki ima sedaj sedež v prostorih nekdanjega podjetja Primex v Rožni dolini, se zavzema za zgraditev primernejših prostorov. V njih bi poleg možnosti za izvajanje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti omogočali tudi nastanitev študentov. Mestna občina takšno usmeritev podpira in jo bo tudi financirala. Nekaj sredstev bo namenila že v letošnjem proračunu. Svetovalci mestne občine so poudarili, "da

bodo v Novi Gorici razvili majhno, specializirano, mednarodno uspešno in konkurenčno univerzo, v kateri bi izobraževali od pet do sedem tisoč študentov letno. Univerzitetno naselje bi moralo biti v središču ali blizu mestnega središča, saj naj bi prispevalo tudi k poživitvi mestnega jedra obeh Goric".

M.



FOTO: BURNIČA

ZA KANDIDATE IZ ZAMEJSTVA BREZ SLOVENSKEGA DRŽAVLJANSTVA

DODIPLOMSKI ŠTUDIJ IN ŠTIPENDIJE
V SLOVENIJI ZA LETO 2000-2001 (1)

Ministrstvo za šolstvo in šport republike Slovenije že od leta 1976 dalje štipendira študente slovenskega porekla iz zamejstva in potomce slovenskih izseljencev. Štipendije so namenjene predvsem študiju na akademijah, fakultetah in visokih ter višjih strokovnih šolah, omogoča pa se tudi štipendiranje na nivoju srednjih šol, seveda v Sloveniji.

I. POGOJI ZA DODIPLOMSKI
ŠTUDIJ V SLOVENIJI

1. Kandidati, ki se v študijskem letu 2000/2001 želijo vpisati v 1. letnik rednega dodiplomskega študija na kateremkoli visokošolskem zavodu v republiki Sloveniji, se morajo do 8. marca 2000 prijaviti z obrazcem *Prva prijava za vpis v 1. letnik visokošolskih zavodov v Sloveniji*, ki ga lahko kupijo v vseh knjigarnah. V prijavi po prednostnem vrstnem redu navedejo enega, dva ali največ tri študijske programe, v katere se želijo vpisati in za katere izpolnjujejo oz. bodo do rokov, objavljenih v *Razpisu za vpis v študijskem letu 2000/2001* izpolnjevali pogoje za vpis. Drugi in tretji študijski program bosta upoštevana, če bo za študijski program naveden na prvem mestu sprejet sklep o omejitvi vpisa ali se kot pogoj za vpis v ta program ugotavlja nadarjenost ali psihofizična

sposobnost. Kandidati pošljejo odgovarjajoči visokošolski prijavnoinformacijski službi samo eno *Prvo prijavo za vpis v 1. letnik*, ne glede na to, če bodo v njej navedli študijske programe različnih univerz oz. visokošolskih zavodov.

Do 8. marca 2000 morajo torej kandidati izpolnjenjo prijavo priporočeno poslati visokošolski prijavnoinformacijski službi (Vpis), in sicer:

- če so na prvem mestu v *Prvi prijavi za vpis v 1. letnik* navedli študijski program, ki ga izvaja visokošolski zavod Univerze v Mariboru, na sledeči naslov: Visokošolska prijavnoinformacijska služba, Univerza v Mariboru, Razlagova 22, 2000 Maribor (tel.: 00386 62 221 543);

- če pa so na prvem mestu v *Prvi prijavi za vpis v 1. letnik* navedli študijski program, ki ga izvaja visokošolski zavod Univerze v Ljubljani ali pa samostojni visokošolski zavod, pa na sledeči naslov: Visokošolska prijavnoinformacijska služba, Univerza v Ljubljani, p.p. 524, 1001 Ljubljana (tel.: 00386 61 189 24 66).

2. Po Pravilniku o študiju tujcev in Slovencev brez slovenskega državljanstva v Sloveniji (Ur. 1. št. 5/

94) se lahko le-teh vpiše do 5% od razpisanega števila študijskih mest za posamezni program ali smer. Če število prijavljenih presega zgoraj navedeno "kvoto", se kandidati izberejo znotraj "kvote" v skladu z merili, ki veljajo za državljane Slovenije.

Kot vsi ostali pa morajo kandidati iz zamejstva opravljati preizkus posebnih nadarjenosti oz. psihofizičnih sposobnosti na umetniških smereh (Akademija za likovno umetnost, Akademija za glasbo, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo), na Fakulteti za arhitekturo, Filozofski fakulteti (študijski program muzikologije), Biotehniški fakulteti (študij krajinske arhitekture), Naravoslovnotehniški fakulteti (študijski program na oddelku za tekstilstvo), Pedagoški fakulteti (likovna pedagogika, razredni pouk, predšolska vzgoja) in Fakulteti za šport. Roki so navedeni v *Razpisu za vpis v študijskem letu 2000/2001*, ki ga dobite na višjih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Trstu in Gorici, na slovenski gimnaziji, Dvojezični trgovski akademiji in Višji šoli za gospodarske poklice na Koroškem ter pri pedagoški svetovalki za Porabje, prof. Valeriji Perger.

DALJE

DRUGI PLATI

JURIJ PALJK

Seveda govorimo o drugi plati medalje, v našem primeru o drugi plati družbe, v kateri živimo.

V soboto smo žena, hčerki in jaz odšli na sprehod na morsk obalo; vreme je bilo prelepo, da bi ostali doma, pa čeprav sva morala z ženo zato pozno popoldan spravljati in čistiti vso navlako, ki se v vsaki družini doma nabere čez teden. Z avtomobilom smo se odpeljali do morja, udobno parkirali ob obali in šli po pesku do morja, kjer sva z ženo v pomladanskem soncu našla prostor, kamor sva se usedla, punčki pa sta odšli za školjkami in drugimi skrivnostmi, ki jih je na vsaki morski obali vedno dovolj. Imenitno smo se imeli, saj smo kasneje dolgo hodili ob morju in se pogovarjali, še največ pa mislili vsak svojo in poslušali morje. Bilo je res lepo. Vsa mesta ob morju so pozimi skorajda prazna in zato smo se odpravili še na potep po mestecu, kjer je bila večina trgovin zaprtih.

Kar naenkrat pa smo postali pozorni na kolono petih velikih avtomobilov, ki so pripeljali skupaj, vozniški so parkirali in iz njih je izstopilo pet parov srednjih let, za katere si takoj videl, da spadajo v gornji socialni razred naše družbe, v tistega, ki mu preprosti ljudje pravimo, da v njem

živijo bogati, največkrat zelo bogati ljudje. Nasmejani obrazi dam v krznenih plaščih, elegantne obleke moških, luksuzni in dragi avtomobili, vse to in še več je pričalo o svetu, ki ga vidimo ob sebi vsak ali skorajda vsak dan in vemo, da je zavrt v varno in gotovo odejo, ki ti jo lahko le bogastvo v naši družbi da. Okrog dveh popoldan je bilo in že po zadovoljnih obrazih si videl, da so prišli iz restavracije. Glasno, morda preglasno so govorili in odšli naprej, na obalo iskat sonce. Ravno takrat je najmlajša hčerka Tina zagledala vitrino, v kateri so bile lepo razstavljene Barbie punčke; seveda smo se morali vsi ustaviti. Strokovno sva z ženo prikimala, ko sta Ivana in Tina ugotovljali, katere Barbike še nimata, katero bi morali kupiti, katero bi najraje imela prva in katero druga.

"Nič ne bo," je rekla žena. "Zakaj?" je vprašala Tina bolj sebe kot njo, ker je že vedela odgovor, ki se je spet glasil: "Zato, ker jih imata že dovolj doma!" Tedaj so prišli mimo trije moški, pravzaprav: moški srednjih let, mladenič pri tridesetih in mlad fant, ki je moral imeti okrog petnajst let. Že od dalec sem videl, da niso itali-

janski državljani, že na sto metrov bi vedel povedati, da gre za ljudi, ki prihajajo iz tretjega sveta, kot se danes lepo reče revnim deželam. Slaba obleka, umetno usnje in pošvedrani čevlji, vse to in za nameček še neobrite brade starejših dveh so izdajale socialno stanje trojice, za katero sem ugotovil, da je albanskega rodu, šele takrat, ko so s povešenimi rameni šli mimo nas in sem jih slišal govoriti. Odšli so naravnost proti petim parkiranim avtomobilom in gledal sem jih, kako so se ustavili pri temno modrem velikem BMW-ju, ki je bil tako lep, da so že ob pogledu nanj zagotovo vedeli, da ga nikdar v življenju ne bodo mogli imeti. Na deset metrov sem videl lučke v očeh najmlajšega, lučke, ki se niso ugasile niti takrat, ko so odšli počasi naprej in še s strani gledali petero najnovejših avtomobilov "gornjega cenovnega razreda", kakor se danes dragim avtomobilom reče. Kar niso se mogli ločiti od avtov in glasno so govorili, najbrž o tem, kako je eden močnejši in lepši od drugega, ker se je to dalo razbrati po tem, kako je prvi kazal na BMW-ja, medtem ko je drugi navijal za črnega mercedesa CLK. Žena me je najbrž dolgo opazovala, kako sem jih gledal, ker mi je rekla: "Čuden je ta naš svet, a? Ni pravice v njem." Obrnil sem se in ji odvrnil: "To je druga

stran medalje, tista plat, ki je nočemo videti, a obstaja, še kako obstaja!" Skupno sva opazovala slabo oblečene Albance, kako se kar ločiti niso mogli od lepih avtov, še vedno so debatirali o njih, najmlajši je s prstom kazal proti zelenemu jaguarju.

"Žalostno je to, da jim lahko naša družba ponuja samo te sanje, ker drugih nima, jalova, kot je," sem bolj sebi kot ženi rekel. "Ti jih spoznaš na kilometer, ne?" - "Ja, reveže spoznam na daleč; četudi skušajo to prikriti. Slovenci smo umetniki v tem. Tle svoje revščine niti ne prikrivajo." - "Se ti ne zdi vse skupaj žalostno? Namreč to, da smo mi na eni strani, oni na drugi?" je vprašala žena. "Je žalostno!" sem prabil. Obrnil sem se in rekel: "Pejmo, punce, pejmo! Zadosti je bilo ogledovanja Barbik, gremo domov!" Po dveh "Ne šel!", ki sta ju na glas, a ne prepričano izrekli hčerki, smo se odpravili v avto in zapeljal sem proti domu. Punčki sta kmalu zaspali in z ženo sva nemočno molčala.

Pred hišo sem parkiral in rekel: "In potem to našo družbo ponujajo za zgled drugim!" Žena ni rekla ničesar. Zvečer, preden sem zaspal, sem se spomnil lučk, ki sem jih videl goreti najmlajšemu Albancu v očeh. Zaželel sem si, da mu ne bi prehitro ugasnile.